Ion Hobana prezintă
maeștrii anticipației clasice

Jack London

Ciuma stacojie

MINERVA

Cuprins

PREFAȚĂ
SĂ MORI ÎNTR-O MIE DE FELURI
UMBRA ȘI LICĂRIREA
CÂND LUMEA ERA TÂNĂRĂ

I
II
III

CIUMA STACOJIE

I
II
III
IV
V
VI

CEL ROȘU

JACK LONDON

Ciuma stacojie

Traducere Mihai Elen

PREFAȚĂ

Celor ce au citit doar operele emblematice ale lui Jack London – *Chemarea sălbăticiei, Lup de mare, Colț Alb, înainte de Adam, Martin Eden, Călcâiul de fier* – povestirile înmănuncheate în al șaptelea volum al colecției noastre le vor oferi, sper, o foarte plăcută surpriză. Scriitorul renumit pentru tablourile de un realism deseori crud ale vieții în regiunile sub-polare sau pe mările sudului, se dovedește a fi și un veritabil maestru al anticipației. Ciudat este că aceste povestiri, reprezentând un segment important al creației sale, sunt trecute sub tăcere în două dintre cele mai cuprinzătoare și pertinente lucrări consacrate genului: *Istoria SF-ului modern* (1984) de Jacques Sadoul și *Trillion Year Spree. The History of Science Fiction* (1986) de Brian W. Aldiss, cu colaborarea lui David Wingrove. Or antologia *The Science Fiction of Jack London*, care le conține, apăruse în 1975…

Nu împărtășesc opinia celor care susțin că în biografia unui artist se află cheia tuturor înțelesurilor operei sale. Cred însă că nu putem ignora sau subestima rolul împrejurărilor care înrâuresc destine și modelează caractere. London n-ar fi acumulat o zestre existențială atât de amplă și de diversă, dacă sărăcia cronică în care se zbătea familia sa nu l-ar fi obligat să muncească din greu, de la o vârstă la care alți copii și adolescenți au doar grija școlii. La treisprezece ani, a fost nevoit să renunțe temporar la învățătură, pentru a lucra într-o fabrică de conserve pentru zece cenți pe oră, zece ore pe zi. La cincisprezece ani, a cumpărat cu bani împrumutați un vas minuscul și a devenit jefuitor de stridii, în crescătoriile din golful San Francisco. În 1893, vâna foci pe coastele Japoniei. A participat apoi la marșul șomerilor spre Washington, părăsindu-l înainte de a ajunge la țintă, a fost închis pentru vagabondaj și a participat, fără succes, la goana după aurul din Klondike.

Între timp, devora cărțile găsite mai ales în biblioteca publică din Oakland, unde locuia familia sa. Acolo a fost sedus de utopia socialistă a lui Edward Bellamy, *Privind înapoi*, citind și lucrări semnate de Charles Darwin, James Frazer, Adam Smith, John Locke, Herbert Spencer și Friedrich Nietzsche, pentru a pomeni doar aceste nume. Ceea ce căuta el era o filosofie a vieții, care să încorporeze tot ceea ce îi revelase gândirea contemporană despre natură, om și societate. O filosofie menită să-i înlesnească dobândirea succesului literar, văzut în primul rând ca un mijloc de a evada din mizeria și mediocritatea care-i fuseseră hărăzite prin naștere. Exploatând multiplele sale experiențe cu o remarcabilă înzestrare artistică, el și-a atins ținta, devenind în scurt timp unul dintre cei mai citiți și mai bine remunerați autori ai epocii sale.

Printre teoriile care l-au influențat puternic pe London se numără și aceea a darwinismului socială, foarte răspândită în ultimul deceniu al

secolului al XIX-lea, care susținea că în societate, ca și în natură, cel puternic supraviețuiește, iar cel slab dispare. Argumente falacioase în acest sens i-au oferit lucrările lui Benjamin Kidd, *Evoluția socială* (1894), și William Z. Ripley, *Rasele Europei* (1899), care încercau să demonstreze superioritatea rasei albe, cu precădere a ramurii ei anglo-saxone, chemată să devină stăpâna lumii. O viziune regăsită în lucrările de ficțiune, ca și în declarațiile publice ale lui London. Este cunoscut răspunsul lui iritat la reproșurile care aveau ca obiect neconcordanța dintre atitudinea lui militant-socialistă și receptivitatea la astfel de idei considerate reacționare: „Ce naiba! Simt în primul rând om alb și abia apoi un socialist!" Așa se explică și prezența temei „pericolului galben", la modă pe ambele țărmuri ale Atlanticului, în romanele sale *Valea Lunii* (1913) și *Revolta de pe „Elsinore"* (1914), ca și în mai vechea povestire de anticipație *Nemaipomenita invazie* (1910), asupra căreia mă voi opri acum. Națiunile „albe" sunt confruntate cu înaintarea lentă și irezistibilă a zeci de milioane de chinezi, care pun stăpânire pe coloniile europene din Asia. Diplomația și războiul de tip clasic nu sunt în stare să le oprească. Este acceptată atunci propunerea modestului profesor Jacobus Laningdale: „nemaipomenita invazie" a germenilor letali lansați din aeronave, întreaga populație a Chinei fiind exterminată. Textul pare a fi o replică la romanul lui Matthew Phipps Shiel, *Pericolul galben* (1898), în care o sută de milioane de soldați chinezi invadează Rusia și apoi Europa; aceasta din urmă încearcă să-i oprească răspândind printre ei bacili de holeră…

London a fost fascinat și de mitul supraomului, plăsmuit de Nietzsche în *Așa grăit-a Zarathustra*. L-a întrupat în Wolf Larsen, căpitanul goeletei „Năluca" din *Lup de mare* (1904), înzestrat cu o inteligență ieșită din comun și cu o excepțională forță fizică, dar și în misteriosul Goliat din povestirea cu acest titlu, apărută în 1908. „Era un supraom, un supraom științific" spune autorul și Goliat își impune voința întregii lumi, grație descoperirii energonului, care este „nici mai mult și nici mai puțin decât energia cosmică aflată în razele solare". O energie capabilă să-i ucidă de la distanță pe cei care nu dau curs somației lui Goliat de a renunța la privilegii și a desființa proprietatea privată, ca și să distrugă flotele de război trimise să apere vechile stări de lucruri. De astă dată, London nu mai cade în păcatul exacerbării tuturor calităților eroului său. Pe adevăratul lui nume Percival Stoltz, stăpânul necontestat al globului este un omuleț chel cu ochelari, amator de dulciuri și inamic declarat al pisicilor.

Un fel de supraom este și Emil Gluck, „vrăjitorul științific" din *Dușmanul întregii lumi* (1908). El nu urmărește însă decât să se răzbune pentru tot ceea ce a îndurat, începând din copilăria de orfan lipsit de dragostea celor din jur și culminând cu condamnarea la închisoare pe

viață, în temeiul unor dovezi false, pentru o crimă pe care nu a făptuit-o. Descoperind mijlocul de a controla intensitatea și direcția unei descărcări electrice, Gluck provoacă de la distanță aprinderea pulberii înmagazinate într-un fort, într-o navă de război sau în cartușele unei arme de foc. Distrugerile și pierderile de vieți omenești pe care le pricinuiește astfel sunt imense. Descoperit în cele din urmă și executat pe scaunul electric, el are dreptul, din partea autorului, la acest epitaf sui-generis: „… așa a murit, la vârsta de patruzeci și șase de ani, unul dintre cele mai nefericite genii, un om cu un nemaipomenit intelect, dar ale cărui extraordinare capacități, în loc să slujească Binelui, erau atât de deformate și contorsionate, încât a devenit cel mai uimitor dintre criminali."

Înainte de a-i executa, prin intermediul energonului, pe cei care nu se supun injocțiunii de a-l întâlni, pentru a-i recunoaște dreptul de a stăpâni Pământul, Goliat îi avertizează că îi este străin „sentimentalismul neștiințific privind valoarea vieții omenești". Este și trăsătura caracteristică a eroului primei povestiri de anticipație a lui Jack London, *Să mori într-o mie de feluri* (1899). Acest om, care a pătruns „dublul mister al fiziologiei și psihologiei", specializându-se în chimia organică, patologie și toxicologie, își supune fiul unor teribile experiențe, fără să încerce nicio emoție, ca și cum ar avea de-a face cu un animal de laborator. Fiul se dovedește a fi la fel de ingenios și la fel de incapabil de afecțiune, născocind un plan diabolic de a pune capăt feluritelor sale morți și resuscitări, cu prețul execuției „științifice" a călăului său.

Pentru a da un aer de verosimilitate procedeului prin care cobaiul uman își recapătă libertatea, London recurge la o seamă de noțiuni științifice reale și fictive: „Mi-am construit teoria pornind de la următoarele două premise: prima, electroliza sau descompunerea apei în elementele ei componente gazoase cu ajutorul electricității; a doua, existența ipotetică a unei forțe, reversul gravitației, pe care Astor a numit-o „apergie". Atracția terestră, de pildă, doar apropie obiectele între ele, dar nu le combină; așadar, apergia înseamnă pur și simplu respingere. Or, atracția atomică sau moleculară nu numai că apropie obiectele între ele, ci le și integrează; reversul acestui lucru, sau forța dezintegrantă, era ceea ce doream eu nu numai să descopăr și să produc, ci să și direcționez după voință." Cititorul neavizat ar fi putut crede că numele pomenit în acest pasaj este cel al unui savant de recunoscută autoritate. Ori, John Jacob Astor era autorul american al romanului *O călătorie în alte lumi* (1894) și apelase la apergia „inventată" de confratele său britanic Percy Greg, în *De-a curmezișul zodiacului* (1880), pentru a-și trimite personajele să exploreze planetele Jupiter și Saturn.

Onorariul plătit de mensualul „The Black Cat" pentru *Să mori într-o*

mie de feluri, patruzeci de dolari, reprezintă „Primii bani pe care i-am primit pentru o povestire”, cum scria autorul în Jurnalul său. În același an 1899, apăruse *Întinerirea maiorului Rathbone*. Tema își are îndepărtatele origini în antichitate: Teopomp își imagina „locul fără întoarcere”, unde cel care mănâncă fructele pomilor de pe malul râului Plăcerii întinerește, până ce încetează să mai existe. London încearcă să-i dea o glazură științifică: Dover Wallingford extrage din limfă o substanță având ca efect întinerirea celor în vârstă. Beneficiari sunt unchiul său, maiorul din titlu și iubita de odinioară a acestuia.

În *Umbra și licărirea* (1903), amuzamentul lasă locul meditației privind urmările pierderii controlului asupra reacțiilor temperamentale. Invizibilitatea este și ea o temă întâlnită în vechile mituri și legende, începând poate cu Gyges și inelul său magic. Cât despre obținerea ei prin mijloace științifice, ideea îi aparține, foarte probabil, lui Edward Page Mitchell, a cărui povestire, *Omul de cristal*, apăruse în ziarul „The Sun” la 30 ianuarie 1881. Natura cercetărilor profesorului Fröhliker este asemănătoare celei a cercetărilor lui Griffin. Eroul celebrului roman din 1897 al lui H. G. Wells, *Omul invizibil*. London îl cunoștea, fără îndoială, și s-a străduit să găsească ale procedee de atingere a scopului dorit.

Stephen Flack, din povestirea lui Mitchell, se sinucide, fiind respins de fata de care se îndrăgostise, în răstimpul dintre experiențele la care era supus. Griffin devine un pericol public și este linșat de mulțimea dezlănțuită. London a ales un altfel de sfârșit pentru tinerii săi geniali, care-și pierd viața în încleștarea dintre ei, asemenea „neisprăviților” Cuthfert și Weatherbee din povestirea *Într-un ținut îndepărtat*, apărută în prolificul an 1899.

În *Introducerea* la amintita antologie din 1975. Richard Gid Powers afirmă că *Umbra și licărirea* ne propune o „concluzie sentimental anti-științifică” neconvingătoare. El se referă la declarația naratorului, martor al competiției tot mai neînfrânate dintre „frații inamici” și al tragicului ei deznodământ: „Cât despre mine, nu-mi mai pasă de cercetările din domeniul chimiei, iar știința este un cuvânt tabu la mine în casă. M-am întors la trandafirii mei. Culorile naturii îmi sunt de-ajuns.” Consider, dimpotrivă, că acest final este pe deplin justificat din punct de vedere artistic, consemnând atitudinea omului obișnuit, cu care se confundă cititorul, față de miracolele unei științe inaccesibile, percepută mai curând, cum spunea Arthur C. Clarke, ca magie. Este, într-un alt registru narativ, atitudinea vagabondului din romanul lui Wells, care se uită, fără să priceapă nimic, la însemnările din caietele rămase de la Griffin.

Subiectul povestirii a fost cumpărat de London, împreună cu altele, de la Sinclair Lewis. Din lot făcea parte și ceea ce avea să devină *Când lumea era tânără* (1910), titlu desprins din ultimele rânduri ale

povestirii *Chemarea sălbăticiei* (1903). Preluarea nu este incidentală, ambele texte fiind tributare credinței autorului în atavism. După o perioadă petrecută în compania oamenilor, câinele Buck răspunde chemării ancestrale și se întoarce la sălbăticie. Iar James G. Ward, prosper om de afaceri californian, se transformă, la căderea nopții, într-un barbar teutonic stăpânit de instincte și înzestrat cu forța și agerimea necesare supraviețuirii în acel timp revolut. „În el trăiau doi oameni – spune autorul – și, cronologic vorbind, acești oameni erau despărțiți prin câteva mii de ani. Studiase chestiunea dublei personalități probabil mai în profunzime decât oricare dintre cei mai buni șase specialiști din acest domeniu psihologic, încâlcit și plin de mistere. În sine, era un caz deosebit față de orice alt caz înregistrat vreodată. Nici cele mai avântate fantezii ale scriitorilor de ficțiune nu și l-au putut imagina. El nu era ca doctorul Jekyll și domnul Hyde și nu semăna nici cu tânărul nefericit din *Cea mai grozavă poveste din lume* a lui Kipling. Cele două personalități ale sale erau atât de amestecate, încât practic erau conștiente de sine și fiecare de cealaltă tot timpul."

„Prădătorul nocturn" ucide iepuri, devorează prepelițe și urmărește în goană coioții pe dealurile din împrejurimile bungalow-ului său din Mill Valley. Șocul unei ultime ciocniri victorioase cu un urs grizzly scăpat de la un circ, ciocnire desfășurată sub ochii oaspeților și mai ales ai logodnicei sale, determină dispariția bruscă a trăsăturilor fizice și psihice atavice, James G. Ward devenind un individ care se teme și de propria lui umbră. Tâlcul ar putea fi acela că, potrivit zicalei, iubirea transformă o fiară într-un mielușel.

Sursa de inspirație a *Ciumei stacojii* (1912) ar fi fost, potrivit unor comentatori, *Ultimul om*, romanul din 1826 al autoarei celebrului *Frankenstein* sau *Prometeul modern*, Mary Shelley. E adevărat că în ambele texte o pandemie nimicește omenirea, chiar dacă la London rămân mai mulți supraviețuitori. Titlul nuvelei și simptomele bolii fatale mărturisesc o înrudire și mai directă cu povestirea lui Edgar Allan Poe, *Masca morții roșii* (1842).

Monologul fostului profesor de literatură engleză de Ia Universitatea din Berkeley, întrerupt de apostrofările nepoților săi, născuți în epoca de semi-barbarie de după cataclismul biologic, schițează o istorie a evenimentelor care au dus la extincția aproape totală. Descrierea de un patetism implicit a efectelor pandemiei și a încercărilor disperate de a evada din metropola transformată într-un vast cimitir se conjugă cu viziunea reînceperii ciclului evolutiv, „eterna reîntoarcere" împrumutată și ea de la Nietzsche. Și profesorul își exprimă convingerea amară că lumea care se va naște din ruinele trecutului nu va fi mai înțeleaptă decât aceea dinaintea ciumei stacojii: „Praful de pușcă va apărea. Nimic nu-l poate opri – aceeași

veche poveste iarăși și iarăși. Neamul omenesc se va înmulți și semenii se vor lupta între ei. Praful de pușcă îi va da omului posibilitatea să ucidă milioane de oameni și numai în felul acesta, prin foc și sânge, cândva, într-o zi îndepărtată, se va dezvolta o nouă civilizație. Și la ce va folosi asta? Exact așa cum a dispărut vechea civilizație, va dispărea și cea nouă. Va fi poate nevoie de patruzeci de mii de ani ca să fie clădită, dar va trece și ea."

Nuvela care încheie selecția noastră, *Cel Roșu*, a fost scrisă în 1916 și a apărut postum, în 1918. Ea reprezintă nu doar summum-ul atins de Jack London pe tărâmul anticipației, ci și una dintre cele mai mari izbânzi artistice ale întregii sale opere. Poate pentru că eroul ei este un fel de autoportret al autorului în acel ultim an al vieții sale, când sănătatea, relațiile familiale și situația lui financiară mergeau din rău în mai rău.

Bolnav și hăituit în jungla din Guadalcanal, Bassett ajunge în cele din urmă într-o așezare a boșimanilor vânători de capete, cu care stabilește o relație de toleranță reciprocă. Intrigat de un sunet venind de departe, care nu seamănă cu niciunul dintre cele cunoscute, află că el este emis de Cel Roșu, numit de bătrânii uitați și Cel Născut din Stele. Un zeu însetat de sângele oamenilor sacrificați la porunca lui. Nedându-se în lături de la nimic pentru a descifra această taină, Bassett o convinge pe femeia cu care conviețuiește – în pofida urâțeniei ei respingătoare, să-l conducă la locul interzis unde sălășluiește zeul. Și acolo constată că este vorba despre o uriașă sferă dintr-un metal roșu necunoscut, purtând semnele coroziunii datorate unei călduri intense și fiind înconjurată de rămășițele celor jertfiți cu ferocitatea amorală a populațiilor primitive. O sferă care prinde viață sub atingerea ușoară a degetelor lui Bassett, înfiorându-se „în vibrații ritmice care deveneau șoapte și fosnete și murmure ale unui sunet – dar ale unui sunet atât de diferit, atât de slab, încât era un șuier abia pâlpâind; atât de suav, încât era înnebunitor de dulce, sunând precum un corn vrăjit al zânelor, în cele din urmă neputând fi asemuit de Bassett decât cu zvonul vreunui clopot al zeilor, ajuns pe pământ din spațiul cosmic."

Putem presupune că superba imagine a sferei născătoare de sunet se datorează unei reminiscențe livrești. În epoca lecturilor sale febrile la biblioteca publică din Oakland, London ar fi putut afla de la filosofii greci că Universul vibrează și cântă ca un nemăsurat instrument de origine divină, dăruind celor care știu să audă „muzica sferelor", idee întâlnită și la astronomii Evului Mediu și ai Renașterii.

Ajuns la deplina maturitate artistică, autorul a evitat capcana soluțiilor facile. Sfera nu se întredeschide, din ea nu coboară trimisul angelic sau demonic al unei alte civilizații, așa cum avea să se întâmple în operele-spațiale de mai târziu. Misterul rămâne întreg. Și

poate că Arthur C. Clarke citise Cel Roșu când a scris *Santinela*, povestirea despre artefactul extraterestru găsit pe Lună, punct de plecare al celebrului film 2001 – *Odiseea spațială*.

Luptând cu boala care-l macină, vrând să trăiască pentru a face cunoscută lumii civilizate existența sferei căzute într-un loc atât de neprielnic, Bassett se întreabă: „Cine erau ele, ce erau ele, acele ființe depărtate și superioare, care au aruncat o punte peste cer prin mesajul lor gigantic, irizând în roșu și scoțând sunete cerești? Cu siguranță, și cu mult timp în urmă, au bătut și ele cărarea pe care omul de-abia a pus piciorul, după calendarul cosmic. Iar pentru a fi în stare să trimită un asemenea mesaj peste prăpastia cosmică, desigur că vor fi atins acele înălțimi de care omul, cu lacrimi și osteneală și asudând sânge, în întuneric și buimăcit de atâtea îndemnuri, se apropie așa de încet. Și ce erau ele, pe culmile lor? Ajunseseră la Fraternitate? Sau învățaseră că legea iubirii impunea pedeapsa slăbiciunii și a decăderii? Viața era oare o luptă? Legea întregului univers era cumva legea nemiloasă a selecției naturale? Și, lucru imperativ și dureros, concluziile lor, îndelung cântăritele lor judecăți, erau închise chiar atunci în uriașa inimă metalică a Celui Roșu, așteptând doar ca primul pământean să le citească?!

London se oprește aici, dar textul ne îngăduie să fabulăm: limbajul constructorilor sferei putea fi tocmai cel al „sunetelor cerești”, iar truda și sclipirea de geniu ale unui cercetător terestru ar fi adus la lumină „cuvintele și înțelepciunea stelelor”. Dar Bassett moare, ascultând pentru ultima oară sunetul „învestit cu inteligența supraoamenilor de pe planetele altor sori”. Și mesajul pe care-l poartă Cel Roșu rămâne pierdut în pustietățile insulei Guadalcanal. Un final reflectând starea de spirit a autorului, care avea să se confrunte curând cu ultimul mister, acela al trecerii hotarului spre Marele Dincolo.

Ion Hobana

SĂ MORI ÎNTR-O MIE DE FELURI

Mă aflam în apă de vreo oră și, înghețat, istovit, cu o crampă îngrozitoare în pulpa piciorului drept, se părea că-mi sosise ceasul. Luptând zadarnic împotriva puternicului curent al refluxului, privisem cum îmi alunecă prin fața ochilor procesiunea înnebunitoare a luminilor de pe țărm; după un timp, însă, am renunțat la încercarea de a mai ține piept curentului și m-am limitat la gândurile amare despre cariera mea irosită, care își afla acum sfârșitul.

Avusesem norocul să provin dintr-o familie engleză bună, însă din părinți ale căror conturi în bănci depășeau cu mult cunoștințele lor despre natura copilului și despre creșterea copiilor. Deși născut într-un mediu de oameni cu dare de mână, atmosfera binecuvântată a unui cămin părintesc îmi era străină. Tatăl meu, un om foarte învățat și faimos amator de antichități, nu acorda nicio atenție familiei, fiind veșnic adâncit în abstracțiunile studiului său; în timp ce mama, care se făcea remarcată mult mai mult prin aspectul ei atrăgător decât prin înțelepciune, se simțea pe deplin satisfăcută de adulația societății în care se cufunda necontenit. Am urmat școala generală și colegiul ca orice băiat din burghezia engleză și, deoarece anii îmi adăugau tot mai multă forță și pasiuni puternice, părinții mei au devenit brusc conștienți că posedam și eu un suflet nemuritor și s-au străduit să mă țină-n frâu. Era însă prea târziu; am comis nebuniile cele mai nestăpânite și mai impertinente și am fost renegat de familia mea, ostracizat de societatea pe care o ultragiasem atâta vreme și, cu cele o mie de lire pe care tata mi le dăduse odată cu declarația fermă că nu dorea nici să mă mai vadă vreodată și nici să-mi mai dea vreun bănuț în plus, am cumpărat un bilet la clasa întâi pentru vaporul spre Australia.

De atunci viața mea a fost o lungă peregrinare – din Orient în Occident, din Arctica până-n Antarctica – și iată-mă în cele din urmă, marinar experimentat, la treizeci de ani, în plină putere a bărbăției, înecându-mă în Golful San Francisco, în urma unei dezastruos de reușite tentative de a fugi de pe vas.

Piciorul drept mi-era înțepenit de durere și înduram cea mai chinuitoare agonie. O briză ușoară agita marea cuprinsă de hulă, apa îmi intra în gură și-n gâtlej și nu mai aveam putere s-o opresc. Deși izbuteam încă să mă mențin la suprafață, era un gest pur mecanic, fiindcă îmi pierdeam rapid cunoștința, îmi amintesc vag că am fost purtat dincolo de un dig și că am zărit fugitiv lumina de tribord a unui vapor răzbătând împotriva curentului prin valuri; apoi n-am mai văzut nimic.

* *
*

Auzeam zumzetul slab al vieții gâzelor și simțeam pe obraji adierea

îmbălsămată a unei dimineți de primăvară. Treptat adierea căpătă o curgere ritmică, la ale cărei pulsații trupul meu părea să răspundă. Pluteam pe sânul blând al unei mări vărătice, înălțându-mă și coborând într-o desfătare de vis pe fiece val ce îngâna o melodie. Pulsația deveni însă mai puternică; zumzetul se auzi mai tare; valurile, mai uriașe, mai fioroase – eram azvârlit dintr-o parte în alta pe o mare zbuciumată. O suferință imensă puse stăpânire pe mine. Scăpărări de lumină intermitente și strălucitoare îmi străbăteau haotic conștiința; am perceput în zgomotul mai multor valuri, apoi trosnetul a ceva impalpabil și m-am trezit.

Eram protagonistul unei scene ciudate. O privire a fost de ajuns pentru a mă lămuri că zăceam pe podeaua unei cabine de pe iahtul cuiva din lumea bună, într-o postură extrem de inconfortabilă. De ambele părți, ținându-mă strâns de brațe și mișcându-le în sus și-n jos ca pe levierele unei pompe, se aflau două creaturi cu pielea întunecată la culoare și purtând o îmbrăcăminte aparte. Deși eram familiarizat cu cele mai multe din tipurile aborigene, nu-mi puteam da seama de ce naționalitate erau. În jurul capului purtam un fel de legătură, prin care organele mele respiratorii fuseseră conectate la mașina pe care o voi descrie mai jos. Nările îmi fuseseră strânse, fiind obligat să respir pe gură. Mai scurte decât în realitate, datorită poziției oblice a punctului din care le vedeam, am remarcat două tuburi, asemănătoare cu niște furtunuri subțiri, dar având o altă structură, care-mi ieșeau din gură formând un unghi ascuțit între ele. Primul se termina brusc și zăcea pe podea alături de mine; al doilea se întindea peste dușumea făcând numeroase bucle și era conectat la aparatul pe care am promis să-l descriu.

Înainte ca viața mea s-o fi apucat pe căi lăturalnice, nu eram deloc străin de știință și, fiind familiarizat cu aparatura și cu instalațiile specifice unui laborator, puteam să apreciez mașinăria pe care o observam. Aceasta era alcătuită în general din sticlă, instalația fiind din categoria celor nefinisate la exterior, care se utilizează de obicei în vederea unor experimente. Un vas cu apă era înconjurat de o cameră de aer, de care fusese fixat un tub vertical, surmontat de un glob. În centrul acestuia se afla o joj pentru vacuum. Apa din tub se mișca în sus și în jos, creând inhalări și exhalări alternative, care mi se transmiteau prin tubul flexibil. Datorită acestui aparat și cu ajutorul bărbaților care-mi mișcau brațele cu multă vigoare, procesul respirației fusese realizat în mod artificial, pieptul meu ridicându-se și coborând și plămânii mei dilatându-se și contractându-se, până când natura a putut fi convinsă să-și reia truda obișnuită.

De cum am deschis ochii, dispozitivul din jurul capului, de la nas și gură, a fost îndepărtat. Dând pe gât o duș zdravănă de coniac, m-am ridicat clătinându-mă pe picioare spre a-i mulțumi celui ce-mi redase

viața și m-am trezit față în față cu… tatăl meu. Dar anii îndelungați de viețuire în tovărășia primejdiei mă învățaseră să mă stăpânesc și am așteptat să văd dacă și el avea să mă recunoască. Nu a fost așa; el nu a văzut în mine decât un marinar evadat și s-a purtat ca atare.

Lăsându-mă în grija negrilor, s-a cufundat în revizuirea însemnărilor pe care le făcuse privitoare la resuscitarea mea. Pe când luam masa copioasă ce mi se servise, s-a pornit forfota la bord și, după strigătele ritmice ale marinarilor, după zgomotul macaralelor și al scripeților, am presupus că vasul se pregătea să iasă în larg. Ce renghi mi se juca! Să mă aflu în croazieră împreună cu tatăl meu cel necomunicativ pe nesfârșitul Pacific! Pe când râdeam în sinea mea, prea puțin realizam de care parte avea să fie gluma. Ah, de-aș fi știut, aș fi sărit peste bord și aș fi blagoslovit teuga murdară de pe care evadasem.

Nu mi s-a permis să ies pe punte până nu au dispărut din vedere Farallones și ultimul vas pilot. Am apreciat această măsură de prevedere din partea tatălui meu și mi-am propus să-i mulțumesc din inimă, în felul meu marinăresc, necioplit. Nu aveam cum să bănuiesc că avusese în vedere propriile sale țeluri și că de aceea tăinuise prezența mea față de toți, cu excepția echipajului. Mi-a vorbit pe scurt despre salvarea mea de către marinarii săi, asigurându-mă că el era cel ce-mi rămânea îndatorat, deoarece apariția mea fusese mai mult decât oportună. El construise aparatul pentru a demonstra o teorie privind anumite fenomene biologice și așteptase un prilej pentru a-l folosi.

— Ai demonstrat-o dincolo de orice îndoială, a spus, apoi a adăugat oftând: Dar numai în domeniul restrâns al înecului.

Să nu mai lungesc povestea – mi-a oferit două lire în plus față de fostul meu salariu ca să rămân pe vasul lui, lucru frumos, am socotit eu, fiindcă nu avea cu adevărat nevoie de mine. Contrar așteptărilor mele, nu am fost trimis la sala de mese a marinarilor, din momentul acela fiindu-mi repartizată o cabină confortabilă și luând masa împreună cu căpitanul. Tata pricepuse că eu nu eram un marinar de rând și m-am hotărât să profit de această șansă pentru a reintra în grațiile lui. Am ticluit un trecut imaginar pentru a explica educația mea, precum și situația mea actuală și făceam tot ce-mi stătea în putință ca să fiu mereu în contact cu el. Nu mi-a trebuit mult timp pentru a-mi manifesta interesul față de cercetările științifice și nici lui ca să-mi aprecieze această înclinație. Am devenit asistentul său, cu un spor de salariu corespunzător și în scurtă vreme, pe măsură ce devenea mai încrezător și-mi expunea teoriile sale, am ajuns să fiu la fel de entuziast ca și el.

Zilele treceau în zbor, deoarece eram profund interesat de noile mele studii, petrecându-mi ceasurile de veghe în biblioteca lui bine garnisită, ori ascultându-l când își expunea planurile și ajutându-l în

munca sa de laborator. Eram însă obligați să trecem peste multe experimente ispititoare, o navă aflată în balans nefiind chiar locul cel mai potrivit pentru lucrări delicate și complexe. Mi-a făgăduit, totuși, multe ceasuri pline de satisfacții în laboratorul fabulos către care ne îndreptam. După cum spunea, intrase în posesia unei insule, nemenționată pe hărți, din Mările Sudului, și făcuse din ea un paradis al științei.

Nu ne aflam de multă vreme pe insulă, când am descoperit în ce capcană picasem. Dar, înainte de a descrie lucrurile stranii ce aveau să se petreacă, trebuie să explic pe scurt cauzele care au culminat cu o experiență atât de înfiorătoare cum nu i-a mai fost dat omului să trăiască.

În ultima parte a vieții, tata abandonase farmecele mucegăite ale antichității și cedase în fața unora mai fascinante, cuprinse sub denumirea generală de biologie. După ce în cursul tinereții își însușise cunoștințe temeinice în materiile fundamentale, a explorat rapid toate ramurile de vârf la care ajunsese lumea științifică și s-a trezit în teritoriul nimănui al necunoscutului. Intenția lui a fost aceea de a lua înaintea altora în stăpânire o parte din acest teritoriu nerevendicat de nimeni și în acest stadiu al investigațiilor s-a întâmplat să ne întâlnim. Având o minte ascuțită, chiar dacă par a mă lăuda singur, am ajuns curând să stăpânesc speculațiile și metodele sale de deducție, ajungând aproape la fel de nebun ca și el. Dar n-ar trebui să spun asta. Rezultatele minunate pe care le-am obținut împreună ulterior pot constitui o dovadă certă în favoarea sănătății lui mintale. Nu pot să spun decât că era cel mai anormal exemplu de cruzime și sânge rece pe care l-am întâlnit vreodată.

După ce pătrunsese dublul mister al fiziologiei și psihologiei, ideile sale l-au condus la hotarele unui mare domeniu, drept pentru care, pentru a-l explora mai bine, s-a apucat de niște studii în chimia organică superioară, în patologie, în toxicologie și în alte științe și sub-științe înrudite, folosite ca accesorii pentru ipotezele sale speculative. Pornind de la presupunerea că o cauză directă a opririi temporare și permanente a vitalității se datora coagulării anumitor elemente și compuși din protoplasmă, el izolase aceste diferite substanțe și le supusese la numeroase experiențe. De vreme ce oprirea temporară a vitalității într-un organism antrena coma, iar oprirea permanentă – moartea, el susținea că, prin mijloace artificiale, această coagulare a protoplasmei putea fi întârziată, prevenită și chiar împiedicată cu totul, în stările extreme de solidificare. Adică, renunțând la vocabularul tehnic, el argumenta că moartea, atunci când ea nu fusese violentă și când niciunul dintre organe nu suferise leziuni, însemna doar o suspendare a vitalității și că, în astfel de cazuri, viața putea fi determinată să-și reia funcțiile, prin folosirea

unor metode potrivite. Așadar, ideea sa era aceasta: Să descopere metoda – și prin experimentarea practică să demonstreze această posibilitate – de a restaura vitalitatea într-o structură din care viața, aparent, dispăruse. Desigur, el recunoștea inutilitatea unei astfel de străduanii după instalarea descompunerii; trebuia să dispună de organisme care doar cu o clipă, cu o oră sau cu o zi înainte fuseseră pline de viață. Cu mine, și-a demonstrat teoria prin practică. Mă înecasem cu adevărat, eram într-adevăr mort atunci când am fost scos din apă în Golful San Francisco – dar scânteia vitală fusese reaprinsă cu ajutorul aparatului său aeroterapeutic, cum îl numea el.

Acum, despre intențiile sale întunecate în privința mea. Mai întâi mi-a arătat cât de total mă aflam în puterea sa. Își trimisese iahtul de acolo pentru un an de zile, reținându-i doar pe cei doi negri, care-i erau devotați trup și suflet. Apoi a operat o trecere în revistă exhaustivă a teoriei sale și a schițat metodele de testare pe care le adoptase, încheind cu declarația înspăimântătoare că eu aveam să fiu subiectul său.

Înfruntasem moartea și îmi riscasem pielea în nu puține aventuri disperate, dar niciodată în una de felul acesta. Pot jura că nu sunt un laș, totuși propunerea de a trece înainte și înapoi peste zona de graniță a morții m-a aruncat în ghearele unei spaime lașe. Am cerut timp de gândire, lucru cu care a fost de acord, asigurându-mă totodată că aveam o singură cale – trebuia să mă supun. Să fug de pe insulă nici nu putea fi vorba; să scap prin sinucidere nu era o idee salutară, deși era într-adevăr preferabilă experiențelor prin care se părea că va trebui să trec; singura mea speranță era să-i distrug pe cei ce mă țineau în captivitate. Această speranță era spulberată, însă, de precauțiile pe care le luase tata. Eram supus unei permanente supravegheri, chiar și în somn fiind păzit de unul sau altul dintre negri.

Văzând că pledez în zadar, i-am adus la cunoștință și i-am oferit dovezi că eram fiul lui. Era ultima mea carte și îmi pusesem toate speranțele în ea. Dar el a rămas neînduplecat; nu era un tată, ci o mașină științifică. Încă mă întreb cum de s-a putut întâmpla să se însoare cu mama și să mă procreeze, fiindcă nu exista niciun dram de emoție în tot ce punea la cale. Rațiunea însemna totul pentru el și nici nu înțelegea astfel de lucruri cum ar fi iubirea ori simpatia față de ceilalți, decât ca pe niște slăbiciuni mărunte peste care se putea trece. Așadar, m-a informat că el îmi dăduse viață și cine oare era mai îndreptățit să mi-o ia dacă nu el? Mi-a spus că, totuși, nu asta era dorința lui; el voia doar s-o împrumute din când în când, promițând s-o înapoieze cu punctualitate la termenul convenit. Desigur, exista posibilitatea unor accidente, dar eu nu puteam decât să-mi asum riscurile, de vreme ce treburile bărbătești erau oricum pline de

pericole de tot felul.

Ca garanție a succesului, dorea ca eu să fiu în bună condiție fizică, așa că eram supus unui regim alimentar și unui antrenament, ca un mare atlet înaintea unei întreceri decisive. Ce puteam face? Dacă tot trebuia să trec printr-un pericol, era bine să fiu în formă. În pauzele mele de relaxare, mi-a permis să-l ajut la pregătirea aparatului pentru diferite experiențe subsidiare. Oricine își poate imagina interesul pe care-l arătam față de asemenea operațiuni. Stăpâneam lucrarea în toate amănuntele, întocmai ca și el, și deseori aveam plăcerea de a vedea unele din sugestiile sau modificările mele puse în practică. După astfel de momente, zâmbeam cu amărăciune, conștient că oficiam la propria mea înmormântare.

Tata a început prin inițierea unei serii de experiențe în domeniul toxicologiei. Când totul a fost pregătit, am fost ucis cu o doză zdravănă de stricnină și am fost lăsat să zac mort timp de circa douăzeci de ore. În tot acest răstimp, trupul meu era mort, mort cu desăvârșire. Respirația și circulația încetaseră; însă partea înspăimântătoare era că în timp ce coagularea protoplasmei începea să se producă, eu rămăsesem conștient și eram capabil s-o studiez în toate detaliile sale oribile.

Aparatul destinat să mă readucă la viață era o cameră de presiune, construită pe măsura trupului meu. Mecanismul era simplu – câteva valve, un suport turnant, un levier și un motor electric. În timpul funcționării, atmosfera interioară era în mod alternativ comprimată și rarefiată, producând în felul acesta respirația artificială a plămânilor mei, fără intermediul tubulaturii folosite mai înainte. Cu toate că trupul meu era inert și, după câte știam, se afla în primele stadii de descompunere, eram conștient de tot ce se întâmpla. Am știut când m-au plasat în camera etanșă și, deși toate simțurile mele se aflau în repaus, am realizat că mi se făceau injecții hipodermice cu o compoziție destinată să acționeze asupra procesului de coagulare. Apoi camera a fost închisă și mașina a intrat în funcțiune. Anxietatea mea era îngrozitoare, dar circulația a început treptat să fie reluată, diversele organe au început să-și îndeplinească funcțiile respective și după un ceas mă aflam la masă, în fața unui prânz bogat.

Nu se poate spune că am participat cu mult entuziasm la această serie și nici la următoarele, dar după două încercări zadarnice de a scăpa, am început să fiu interesat de-a binelea. Pe lângă asta, începeam să mă obișnuiesc. Tata prinsese aripi în urma succesului său și, pe măsură ce lunile treceau, speculațiile sale căpătau un avânt din ce în ce mai nesăbuit. Ne mișcam printre cele trei mari clase de otrăvuri, cele neurotice, cele gazoase și cele iritante, dar ocoleam cu grijă unele dintre iritantele minerale și lăsam deoparte întregul grup al celor corozive. Pe durata experimentelor cu otrăvuri, mă obișnuisem

binișor cu moartea și nu am avut parte decât de un singur incident de natură să-mi zdruncine încrederea crescândă. Scarificând un număr de vase sanguine neînsemnate din brațul meu, tata a introdus o cantitate infimă din una din cele mai înspăimântătoare otrăvuri, otrava săgeții sau curara. Mi-am pierdut cunoștința de la bun început, fapt urmat rapid de oprirea respirației și a circulației, iar solidificarea protoplasmei avansase atât de mult, încât a renunțat la orice speranță. Dar, în ultima clipă, el a aplicat o descoperire la care încă lucra, reacția încurajându-l în asemenea măsură, încât și-a dublat eforturile.

Într-un tub de sticlă cu vid, asemănător dar nu identic cu tubul lui Crookes, era plasat un câmp magnetic. Atunci când era străbătut de lumină polarizată, el nu prezenta fenomenul de fosforescență și nici de proiecție rectilinie a unor atomi, ci emitea niște raze non-luminoase, asemănătoare razelor X. În timp ce razele X puteau să dezvăluie obiecte opace ascunse în medii dense, acestea posedau o putere de penetrație cu mult mai subtilă. Cu ajutorul lor, el mi-a fotografiat trapul și a descoperit pe clișeu un număr infinit de umbre neclare, datorate mișcărilor chimice și electrice care încă se produceau. Aceasta era o dovadă infailibilă că rigor mortis în care zăceam nu era absolută; cu alte cuvinte, acele forțe misterioase, acele fire delicate care-mi țineau sufletul legat de trap, se aflau încă în acțiune. Urmările tuturor celorlalte otrăvuri nu erau aparente, cu excepția celor ale compușilor mercurului, care de obicei mă lăsau stors de orice vlagă timp de mai multe zile.

O altă serie de experiențe încântătoare erau cele cu electricitatea. Noi verificam afirmația lui Tesla potrivit căreia curenții de înaltă tensiune erau cu totul inofensivi pentru om, trecându-mi un curent de 100.000 de volți prin trup. Întrucât acesta nu m-a afectat, curentul a fost redus la 2.500 volți și am fost pe loc electrocutat. De data asta a mers atât de departe, încât m-a lăsat să rămân mort, sau într-o stare de vitalitate suspendată, timp de trei zile. Au fost necesare patra ore pentru a mă readuce la viață.

Odată mi-a supra-indus o formă de tetanos, care-mi încleșta fălcile, dar agonia morții a fost atât de îngrozitoare, încât am refuzat să mai fiu supus unor astfel de experiențe. Cele mai ușoare morți erau cele prin asfixie, cum ar fi înecul, strangularea și sufocarea cu gaze; nici cele prin morfină, opium, cocaină și cloroform nu erau deloc grele.

Altădată, după ce am fost sufocat, m-a ținut la păstrare la rece timp de trei luni, nepermițând să îngheț ori să putrezesc. Asta s-a întâmplat fără știrea mea și am fost îngrozit când am descoperit răstimpul scurs. A început să-mi fie teamă de ce-ar fi putut face cu mine în timp ce aș fi zăcut mort, neliniștea mea crescând din cauza interesului pe care începea să-l manifeste față de vivisecție. La ultima reînviere, am descoperit că îmi deschisese pieptul. Deși îmi curățase și-mi suturase

cu grijă inciziile, acestea erau atât de grave, încât am fost nevoit să rămân la pat o vreme. În timpul convalescenței, am pus la punct planul datorită căruia am reușit în cele din urmă să evadez.

În timp ce simulam un entuziasm nelimitat față de lucrare, am cerut și am primit o pauză de refacere în profesia mea de muribund. În această perioadă m-am dedicat muncii de laborator, pe când el era prea adâncit în vivisecția multelor animale capturate de negri pentru a acorda vreo atenție activității mele.

Mi-am construit teoria pornind de la următoarele două premise: prima, electroliza sau descompunerea apei în elementele ei componente gazoase cu ajutorul electricității; a doua, existența ipotetică a unei forțe, reversul gravitației, pe care Astor a numit-o „apergie". Atracția terestră, de pildă, doar apropie obiectele între ele, dar nu le combină; așadar, apergia înseamnă pur și simplu respingere. Or, atracția atomică sau moleculară nu numai că apropie obiectele între ele, ci le și integrează; reversul acestui lucru, sau forța dezintegrantă, era ceea ce doream eu nu numai să descopăr și să produc, ci să și direcționez după voință. Astfel moleculele de hidrogen și de oxigen reacționând între ele, se separă și se combină în noi molecule, conținând ambele elemente și formând apă. Electroliza provoacă scindarea acestor molecule și readucerea lor la starea inițială, producând cele două gaze în mod separat. Forța pe care doream s-o găsesc trebuia să facă acest lucru nu numai cu două, ci cu toate elementele, indiferent în ce compuși ar exista ele. Așadar, dacă l-aș putea ademeni pe tatăl meu în interiorul razei ei de acțiune, el ar fi instantaneu dezintegrat și spulberat în toate direcțiile, o masă de elemente izolate.

Nu trebuie să înțelegeți că această forță, pe care în cele din urmă am ajuns s-o controlez, anihila materia; ea anihila doar forma. Și, după cum aveam să descopăr curând, nici nu avea vreun efect asupra structurilor anorganice, dar era absolut fatală pentru orice formă organică. Acest lucru m-a nedumerit oarecum la început, deși, dacă aș fi stat să gândesc mai profund, mi-aș fi dat seama despre ce era vorba. Deoarece numărul atomilor din moleculele organice este cu mult mai mare decât în cele mai complexe molecule minerale, compușii organici se caracterizează prin instabilitatea lor și prin ușurința cu care se descompun prin intermediul unor forțe fizice și al unor reactivi chimici.

Cu ajutorul a două baterii puternice, conectate la niște magneți construiți special în acest scop, erau lansate două forțe înspăimântătoare. Luate separat una față de cealaltă, erau absolut inofensive; își atingeau însă scopul prin concentrarea într-un punct invizibil din aer. După ce am demonstrat în mod practic faptul că funcționa – și după ce abia am scăpat să nu fiu eu însumi spulberat în

neant mi-am pregătit capcana. Dispunând magneții, astfel încât forța lor să preschimbe întregul spațiu al intrării în camera mea într-un câmp al morții, și plasând lângă culcușul meu un întrerupător prin intermediul căruia să dau drumul la curentul din baterii, m-am urcat în pat.

Negrii încă păzeau odaia în care dormeam, schimbându-se între ei la miezul nopții. Am dat drumul la curent imediat ce a sosit primul dintre ei. De-abia ațipisem, când am fost deșteptat de un clinchet subțire, metalic. Acolo, chiar în prag, se afla zgarda lui Dan, Saint Bernard-ul tatălui meu. Supraveghetorul meu s-a repezit s-o ridice de jos. A dispărut ca un vârtej de vânt, hainele lui căzând grămadă pe podea. S-a simțit un ușor iz de ozon în aer, dar, întrucât principalii componenți gazoși ai trupului său erau hidrogenul, oxigenul și azotul, care sunt toate lipsite de culoare și de miros, nu a mai fost nicio altă manifestare a dispariției lui. Totuși, atunci când am oprit curentul și am ridicat de-acolo veșmintele, am găsit o depunere de carbon sub formă de cărbune animal și alte pulberi, elementele solide, izolate, ale organismului său, ca sulful, potasiul și fierul. Aranjând din nou capcana, m-am întors înapoi în pat. La miezul nopții m-am sculat și am ridicat resturile celui de-al doilea negru și apoi am dormit liniștit până dimineața.

Am fost trezit de glasul strident al tatălui meu, care mă striga din laborator. Am râs în sinea mea. Nu venise nimeni să-l trezească și dormise peste program, îl auzeam cum se apropia de camera mea, cu intenția de a mă trezi, așa că m-am așezat în capul oaselor pe pat, ca să-i urmăresc înălțarea – poate că apoteoza ar fi un termen mai potrivit. El s-a oprit o clipă în prag, apoi a făcut pasul fatal. Puf! A fost ca vântul suspinând printre pini. A dispărut. Hainele lui au căzut într-o grămadă fantastică pe podea. În afară de ozon, am simțit mirosul slab, ca de usturoi, al fosforului. O grămăjoară de materie elementară solidă se găsea printre veșmintele lui. Asta a fost tot. Lumea largă se așternea în fața mea. Temnicerii mei nu mai existau.

UMBRA ȘI LICĂRIREA

Când privesc înapoi, îmi dau seama cât de ciudată era prietenia aceea. Mai întâi, era vorba de Lloyd Inwood, înalt, suplu și perfect legat, musculos și brunet. Și apoi de Paul Tichlorne, înalt, suplu și perfect legat, musculos și blond. Fiecare era replica celuilalt în toate cele, cu excepția culorii. Lloyd avea ochii negri; Paul – albaștri. În momente de stres și de emoție, sângele colora obrajii lui Lloyd în măsliniu, obrajii lui Paul – în purpuriu. În afară de problema culorii, semănau ca două picături. Ambii erau extrem de irascibili, peste măsură de tensionați, înzestrați cu o mare rezistență și trăiau la unison.

Dar această prietenie neobișnuită era un trio, iar al treilea personaj era scund de statură, gras și îndesat și leneș și, o spun fără tragere de inimă, acela eram eu. Paul și Lloyd păreau născuți să fie rivali, iar eu să-i împac. Am crescut împreună și cel mai adesea eu încasam loviturile pe care la furie și le destinau unul altuia. Se aflau într-o permanentă întrecere, căutând să se depășească unul pe celălalt și, când se ambalau într-o astfel de luptă, nici eforturile depuse, nici patima lor nu mai cunoșteau vreo limită.

Acest puternic spirit de rivalitate era valabil în studiile ca și în jocurile lor. Dacă Paul învăța pe dinafară un cânt din Marmion[1], Lloyd memora două cânturi, Paul venea cu trei, iar Lloyd iarăși cu patru, până când fiecare știa întregul poem pe de rost. Îmi amintesc de un incident care s-a petrecut la iazul unde ne scăldam – un incident tragic de semnificativ în privința luptei de-o viață dintre ei. Băieții își făcuseră o joacă din a se scufunda până la fundul iazului, aflat la vreo trei metri, apucându-se de niște rădăcini de sub apă spre a vedea cine putea să rămână mai mult timp acolo. Paul și Lloyd au permis să se facă haz pe seama lor, scufundându-se împreună. Când le-am văzut fețele, ferme și hotărâte, dispărând sub apă în timp ce se scufundau rapid, am presimțit că avea să se întâmple ceva îngrozitor. Clipele treceau în goană, undele stârnite se potoliră, suprafața iazului deveni placidă și netulburată și nici capul brun nici cel bălai nu agită oglinda apei pentru a lua o gură de aer. Noi, cei de deasupra, începeam să fim neliniștiți. Recordul băiatului ce-și ținuse cel mai mult timp respirația fusese depășit și nu se vedea încă niciun semn. Bule de aer se ridicau încet prin apă, arătând că aerul fusese expulzat din plămânii lor, apoi bulele încetară să se mai ridice. Fiecare secundă deveni interminabilă și, nemaiputând suporta suspansul, m-am aruncat în apă.

L-am găsit pe fundul iazului, cu mâinile încleștate de rădăcini, cu capetele la o șchioapă depărtare unul de celălalt, cu ochii larg deschiși, fiecare privind fix la celălalt. Îndurau o suferință înfiorătoare, chircindu-se și răsucindu-se în chinurile sufocării voluntare, fiindcă niciunul nu voia să cedeze și să se recunoască

învins. Am încercat să-i descleștez lui Paul mâinile de pe rădăcină, dar el s-a opus cu înverșunare. Apoi, nemaiavând aer, am urcat la suprafață, speriat rău de tot. Am explicat rapid situația și șase dintre noi am coborât și, unindu-ne forțele, i-am smuls de acolo. În momentul când i-am scos din apă, amândoi erau în stare de inconștiență și numai după ce i-am rostogolit și i-am frecat și le-am făcut respirație artificială multă vreme și-au revenit în simțiri. S-ar fi înecat acolo, dacă nimeni n-ar fi sărit să-i salveze.

Când Paul Tichlorne a intrat la colegiu, a lăsat să se înțeleagă că avea să urmeze științele sociale. Lloyd Inwood, intrând în același timp, a ales să urmeze aceleași cursuri. Însă Paul avusese tot timpul de gând, în taină, să studieze științele naturii, specializându-se în chimie și în ultimul moment a schimbat macazul. Deși Lloyd își alesese deja lucrarea de an și frecventa primele cursuri, s-a luat imediat după Paul și a intrat la științele naturii, cu specialitatea chimie. Rivalitatea lor deveni curând notorie în toată universitatea. Fiecare era un stimulent pentru celălalt și ei au studiat chimia mai în profunzime decât au făcut-o vreodată alți studenți – atât de în profunzime, de fapt, încât, înainte de a-și lua patalamalele, puteau pune în încurcătură orice profesor de chimie sau „de colegiu rural” din instituție, în afară de „bătrânul” Moss, șeful catedrei, și chiar și pe el l-au încuiat și l-au pus în încurcătură nu o dată. Descoperirea de către Lloyd a „bacilului morții” la peștele broască și experiențele lui pe acesta cu cianură de potasiu au făcut ca numele lui și al universității să facă înconjurul lumii; Paul nu a rămas nici el mai prejos atunci când a reușit să producă în laborator coloizi ce manifestau activități asemănătoare cu ale amoebei și când a aruncat o nouă lumină asupra proceselor de fertilizare, grație experimentelor sale senzaționale cu cloruri de sodiu și cu soluții de magneziu pe forme inferioare de viață marină.

Oricum, pe când erau încă studenți, în toiul profundelor lor incursiuni în misterele chimiei organice, Doris Van Benschoten a intrat în viețile lor. Lloyd a cunoscut-o primul, dar în douăzeci și patru de ore Paul s-a zbătut s-o cunoască și el. Bineînțeles, s-au îndrăgostit amândoi de ea și ea a ajuns să fie singura ființă de pe pământ pentru care merita să trăiești. I-au făcut curte cu aceeași ardoare și patimă, iar lupta lor pentru cucerirea ei a devenit atât de aprigă, încât jumătate din corpul studențesc s-a apucat să parieze cu frenezie în legătură cu rezultatul. Până și „bătrânul” Moss, într-o zi, după o demonstrație uluitoare făcută de Paul în laboratorul său privat, a mărturisit că a pus la bătaie salariul său pe o lună ca să-l sprijine să ajungă mirele lui Doris Van Benschoten.

În cele din urmă, ea a rezolvat problema în felul ei, spre satisfacția tuturor, cu excepția lui Paul și a lui Lloyd. Chemându-i pe amândoi, le-a spus că de fapt nu putea să aleagă între ei, din cauză că îi iubea

pe amândoi la fel de mult; din păcate, poliandria fiind interzisă în Statele Unite, era obligată să renunțe la onoarea și la fericirea de a se mărita cu vreunul dintre ei. Fiecare a dat vina pe celălalt pentru acest rezultat lamentabil și animozitatea dintre ei a devenit și mai aprigă.

Dar lucrurile ajunseră la capăt destul de curând. Chiar la mine acasă, după ce își luaseră licențele și se strecuraseră nevăzuți din mulțimea celorlalți, s-a întâmplat să aibă loc începutul sfârșitului. Amândoi erau oameni cu stare, prea puțin atrași și neavând nevoie de o carieră profesională. Prietenia mea și animozitatea lor reciprocă erau cele două lucruri care îi legau cumva între ei. În perioada când veneau destul de des la mine acasă, aveau pretenția greu de satisfăcut de a nu se întâlni unul cu celălalt în astfel de vizite, deși era inevitabil, având în vedere împrejurările, să dea unul peste celălalt din când în când.

În ziua de care-mi amintesc, Paul Tichlorne își petrecuse toată dimineața în biroul meu citind o revistă științifică. Asta mi-a permis să-mi văd de treburile mele și mă aflam afară printre trandafirii mei când a apărut Lloyd Inwood. Tunzând tufele, îndepărtând uscăturile și fixând pe terasă suporți pentru plantele cățărătoare, cu gura plină de cuie și cu Lloyd după mine, dând o mână de ajutor din când în când, am ajuns să discutăm despre neamul mitic al oamenilor invizibili, acei oameni stranii și rătăcitori, a căror tradiție a ajuns până la noi. Lloyd se aprinse în timpul discuției în felul său smucit și nervos și curând ajunse să-și pună întrebări legate de proprietățile fizice și de posibilitatea existenței invizibilității. Un obiect cu desăvârșire negru, susținea el, ar eluda și ar desfide vederea cea mai ageră.

— Culoarea este senzație, spuse el. Ea nu are o realitate obiectivă. Fără lumină, noi nu putem vedea nici culorile, nici obiectele. Toate obiectele sunt negre în întuneric și în întuneric ne este imposibil să le vedem. Dacă nicio rază de lumină nu cade asupra lor, nicio rază de lumină nu e aruncată înapoi de la ele către ochi și astfel nu avem nicio dovadă vizibilă a existenței lor.

— Dar noi vedem obiectele negre în lumina zilei, am obiectat eu.

— Foarte adevărat, continuă el cu aprindere. Dar asta se întâmplă din cauză că ele nu sunt perfect negre. Dacă ar fi perfect negre, absolut negre, atunci nu le-am putea vedea – ah, nici măcar în lumina orbitoare a o mie de sori nu le-am putea vedea! Prin urmare afirm că, utilizând pigmenții potriviți, combinați cum se cuvine, s-ar putea produce o vopsea absolut neagră, care ar face invizibil orice corp pe care ar fi aplicată.

— Ar fi o descoperire remarcabilă, am spus eu pe un ton neutru, căci întreaga chestiune părea prea fantastică pentru a fi dezbătută în alte scopuri decât în unele pur speculative.

— Remarcabilă! Lloyd mă bătu pe umăr. Te cred și eu. Păi cum,

bătrâne, să am o astfel de vopsea cu care să mă acopăr, ar însemna să am întreaga lume la picioare. Aș afla imediat secretele regilor și ale curților, ca și jocul agenților de bursă, planurile trusturilor și corporațiilor. Aș cunoaște în permanență pulsul interior al lucrurilor și aș deveni cea mai mare putere din lume. Iar eu… Se întrerupse brusc, apoi adăugă: Ei bine, mi-am început experiențele și pot să-ți spun că sunt pe calea cea bună.

Un hohot de râs venind dinspre intrarea casei ne-a făcut să tresărim. Paul Tichlorne stătea acolo în prag, cu un zâmbet batjocoritor pe buze.

— Uiți ceva, dragul meu Lloyd, zise el.

— Uit ce anume?

— Uiți, continuă Paul, ah, uiți umbra.

Am văzut cum trăsăturile feței lui Lloyd se lăsară în jos, dar el răspunse rânjind batjocoritor:

— Știi, pot să duc o umbră lăsată de soare. Apoi se întoarse brusc și plin de furie către el. Ascultă, Paul, nu te amesteca în chestia asta dacă vrei să-ți fie bine.

O ceartă părea iminentă, dar Paul râse împăciuitor.

— Nu mi-aș vârî degetele în pigmenții tăi murdari. Chiar de-ai reuși dincolo de cele mai nesăbuite așteptări, tot ai să te lovești de umbră. Nu poți să scapi de ea. Eu însă am s-o iau în direcția opusă. Prin însăși natura ipotezei mele, umbra va fi eliminată…

— Transparența! exclamă Lloyd pe loc. Dar ea nu poate fi obținută.

— O, nu; bineînțeles că nu.

Și Paul ridică ușor din umeri și se îndepărtă pe poteca mărginită de trandafiri sălbatici.

Acesta a fost începutul. Amândoi bărbații atacară problema cu toată energia lor impresionantă pentru care erau cunoscuți și cu o ranchiună și o înverșunare care mă făceau să tremur pentru fiecare succes al unuia sau al celuilalt. Fiecare avea o încredere deplină în mine și, în lungile săptămâni de experimente care au urmat, eu am fost prezent în ambele tabere, ascultându-le teoriile și fiind martor la demonstrarea lor. Niciodată, printr-un cuvânt sau printr-un gest, nu am făcut nici cea mai slabă aluzie la progresele celuilalt, iar ei mă respectau pentru că aveam buzele pecetluite.

Lloyd Inwood, după un efort prelungit și neîntrerupt, când tensiunea asupra minții și trupului său devenea prea puternică pentru a mai fi suportată, avea un mod straniu de a obține o destindere. Asista la meciurile de box cu premii. La una din acele manifestări brutale, unde mă târâse ca să-mi vorbească despre ultimele sale rezultate, teoria lui a primit o confirmare uluitoare.

— Îl vezi pe bărbatul acela cu favoriți roșcați? întrebă el, arătând dincolo de ring către al cincilea rând de scaune din partea opusă. Și îl

vezi pe bărbatul de după el, pe cel cu pălăria albă? Ei bine, pare să existe un spațiu gol între ei, nu-i așa?

— Categoric, am răspuns eu. E o distanță de un scaun între ei. Spațiul gol este scaunul neocupat.

S-a aplecat spre mine și mi-a spus pe un ton serios:

— Între bărbatul cu favoriți roșcați și bărbatul cu pălăria albă șade Ben Wasson. M-ai auzit vorbind despre el. E cel mai inteligent pugilist din țară din categoria sa. El este de asemenea un negru din Caraibe, pur-sânge și cel mai negru din Statele Unite. Poartă un trenci negru încheiat până sus. L-am văzut când a intrat și a ocupat locul acela. De îndată ce s-a așezat pe scaun, a dispărut. Privește cu atenție; e posibil să zâmbească.

Mă pregăteam să mă duc până acolo ca să verific afirmația lui Lloyd, dar el m-a oprit.

— Așteaptă, mi-a zis.

Am așteptat și am privit atent, până când bărbatul cu favoriți roșcați își întoarse capul ca și cum s-ar fi adresat locului neocupat; și atunci, în acel loc gol, am văzut decupajele albului rostogolit al ochilor, precum și dubla semilună albă a celor două șiruri de dinți; pentru o clipă am putut să recunosc fața unui negru. Dar, odată cu zâmbetul, pieri și vizibilitatea lui și scaunul păru a fi gol ca mai înainte.

— Dacă ar fi cu desăvârșire negru, ai putea să șezi alături de el și să nu-l vezi, spuse Lloyd și mărturisesc că ilustrarea era destul de convingătoare.

L-am vizitat pe Lloyd în laboratorul lui de mai multe ori după aceea și l-am găsit mereu adâncit în căutarea negrului absolut. Experiențele sale cuprindeau tot felul de pigmenți, cum ar fi negrul de fum, gudroanele, materiile vegetale carbonizate, funinginile de uleiuri și grăsimi și diferitele substanțe animale carbonizate.

— Lumina albă este compusă din cele șapte culori de bază, mi-a argumentat el. Dar ea însăși este, prin sine, invizibilă. Numai fiind reflectată de obiecte, ea și obiectele devin vizibile. Dar numai acea porțiune din ea care e reflectată devine vizibilă. De pildă, iată o tabacheră albastră. Lumina albă se lovește de ea și, cu o singură excepție, toate culorile ei componente – violet, indigo, verde, galben, oranj și roșu – sunt absorbite. Singura excepție este albastrul. Nu este absorbit, ci reflectat. De aceea, tabachera ne dă impresia de albăstreală. Nu vedem celelalte culori pentru că sunt absorbite. Noi vedem doar albastrul. Din același motiv iarba este verde. Undele verzi din lumina albă sunt retrimise către ochii noștri.

— Atunci când ne zugrăvim casele, nu le aplicăm o culoare, a spus el altădată. Ceea ce facem este să aplicăm anumite substanțe care au proprietatea de a absorbi din lumina albă toate culorile, cu excepția

acelora în care am dori să apară casele noastre. Când o substanță reflectă toate culorile către ochi, ea ne apare ca fiind albă. Când absoarbe toate culorile, ea este neagră. Dar, așa cum am mai spus, noi nu avem încă un negru perfect. Nu toate culorile sunt absorbite. Negrul perfect, dacă nu îl privim într-o lumină foarte puternică, va fi total și absolut invizibil. Privește, de pildă, la asta.

El arătă către o paletă aflată pe masa lui de lucru. Pe ea erau aplicate cu pensula diferite nuanțe de pigmenți negri. Una, în special, abia de o puteam vedea. Producea vederii o senzație de începătoșare, așa că m-am frecat la ochi și am privit din nou.

— Acesta, zise el cu emoție, este negrul cel mai negru pe care tu sau orice alt muritor l-ați văzut vreodată. Dar mai așteaptă puțin și voi dispune de un negru atât de negru, încât niciun muritor nu va putea să-l privească – și să-l și vadă!

Pe de altă parte, pe Paul Tichlorne îl găseam de obicei cufundat la fel de adânc în studierea polarizării luminii, a difracției și interferenței, a simplei sau dublei refracții, precum și a tot felul de compuși organici stranii.

— Transparența: o stare sau o calitate a unui corp, care permite tuturor razelor de lumină să treacă prin el, a definit el pentru mine. Asta caut eu. Lloyd, căutând opacitatea desăvârșită, are de furcă cu umbra. Eu însă am scăpat de ea. Un corp transparent nu are umbră și nici nu reflectă undele luminoase – cel perfect transparent nu o face. Așadar, evitând lumina foarte puternică, un astfel de corp nu numai că nu va avea niciun fel de umbră, dar, de vreme ce nu reflectă deloc lumina, va fi și invizibil.

Altădată, ne aflam în picioare lângă fereastră. Paul era ocupat cu șlefuirea mai multor lentile, aranjate pe pervaz. Deodată, după o pauză în conversație, îmi zise:

— O! Am scăpat o lentilă. Apleacă-te pe fereastră, bătrâne, și vezi unde o fi căzut.

Am dat să scot capul, dar o lovitură puternică în frunte m-a făcut să mă retrag brusc. Mi-am frecat arcada învinețită și am privit cu nedumerire și reproș la Paul, care râdea ca un puștan pus pe șotii.

— Ei bine? a zis el.

— Ei bine? am repetat eu ca un ecou.

— De ce nu cercetezi? a întrebat el.

Și am cercetat. Înainte de a scoate capul, simțurile mele, în mod automat active, îmi spuseseră că acolo nu era nimic, că nimic nu se interpunea între mine și spațiul din afară, că în cadrul ferestrei deschise nu se afla absolut nimic. Am întins mâna în față și am simțit un obiect dur, neted, rece și plan, despre care pipăitul meu, din experiență, mi-a spus că era sticlă. Am privit din nou, dar nu am văzut absolut nimic.

— Nisip alb de cuarț, a turuit Paul, carbonat de sodiu, var stins, cioburi de sticlă, peroxid de mangan – și iată rezultatul, cea mai fină sticlă trasă în foi marii Companii St. Gobain, care produce cea mai bună sticlă trasă în foi din lume, iar aceasta este cea mai fină bucată pe care au fabricat-o vreodată. Costă o avere. Dar uită-te la ea! Nici nu o poți vedea. Nu-ți dai seama că e acolo până nu dai cu capul de ea.

— Ei, bătrâne! Este pur și simplu o lecție demonstrativă – anumite elemente, în ele însele opace, totuși în așa fel combinate încât să rezulte un corp transparent. Dar asta e de domeniul chimiei anorganice, îmi vei spune. Foarte adevărat. Însă îndrăznesc să afirm, stând aici bine înfipt pe picioare, că în domeniul organic eu pot copia orice se petrece în cel anorganic.

— Privește aici! ținea o eprubetă între mine și lumină și am remarcat lichidul tulbure sau noroios pe care îl conținea. Goli conținutul altei eprubete în el și aproape instantaneu acesta deveni limpede și strălucitor.

— Sau aici! Cu mișcări iuți, nervoase, printre stativele sale cu eprubete, el preschimbă o soluție albă în una de culoarea vinului roșu și o soluție galben deschis în una cafeniu închis. Introduse o bucățică de hârtie de turnesol într-un acid, unde aceasta se coloră instantaneu în roșu și, aruncând-o într-o soluție alcalină, hârtia deveni la fel de rapid albastră.

— Hârtia de turnesol e tot hârtie de turnesol, enunță el în maniera formală a unui conferențiar. Nu am transformat-o în altceva. Atunci ce am făcut? Pur și simplu am schimbat aranjamentul moleculelor ei. De unde, la început, ea absorbea toate culorile din lumină cu excepția roșului, structura sa moleculară a fost schimbată astfel încât să absoarbă roșul și toate culorile în afară de albastru. Și așa mai departe ad infinitum. Acum, ceea ce intenționez eu să fac este următorul lucru. Făcu o mică pauză. Intenționez să caut – ah, și să găsesc – reactivii adecvați, care, acționând asupra organismului viu, vor determina schimbări moleculare analoge cu cele la care tocmai ai asistat. Dar acești reactivi, pe care am să-i găsesc și cărora, de altfel, le-am și dat deja de cap, nu vor colora trupul viu în albastru sau roșu sau negru, ci îl vor face transparent. Toată lumina va trece prin el. Va fi invizibil. Nu va avea deloc umbră.

La câteva săptămâni după aceea, m-am dus cu Paul la vânătoare. Îmi promisese de câtva timp că voi avea plăcerea să vânez cu un câine minunat – de fapt, cel mai minunat câine cu care omul a vânat vreodată, așa susținea el și a continuat să susțină asta până ce mi-a stârnit curiozitatea. Însă în dimineața respectivă am fost dezamăgit, fiindcă nu vedeam nici țipenie de câine.

— Nu îl prea vezi prin preajmă, a remarcat el în treacăt și am pornit-o peste câmpuri.

Nu-mi dădeam seama, în momentele acelea, ce anume mă indispunea, dar aveam senzația unui rău iminent și mortal. Eram cu nervii la pământ și, după farsele nemaipomenite pe care mi le jucau, simțurile mele păreau că o luaseră razna. Mi se părea că aud tot felul de sunete ciudate. Uneori auzeam foșnetul ierbii dată la o parte și o dată zgomot de pași mărunți peste o porțiune de teren pietros.

— Ai auzit și tu ceva, Paul? am întrebat o dată.

El însă a scuturat din cap și a continuat să meargă înainte, cu pași fermi.

Trecând peste un pârleaz, am auzit scâncetul ușor și plin de nerăbdare al unui câine, aparent aflat la circa un metru de mine, dar privind în jur nu am văzut nimic.

M-am lăsat pe pământ, stors de vlagă și tremurând.

— Paul, i-am spus, mai bine ne-am întoarce acasă. Mi-e teamă că mi se face rău.

— Prostii, bătrâne, a răspuns el. Te-a amețit soarele, ca vinul. Ai să te simți foarte bine. E o vreme grozavă.

Însă, trecând pe o cărare îngustă printr-un crâng de plopi canadieni, un obiect mi-a atins în trecere picioarele și m-am împiedicat, fiind cât pe ce să cad. M-am uitat brusc neliniștit la Paul.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat. Te împiedici singur?

Mi-am înghițit limba și am pășit greoi mai departe, deși eram total nedumerit și pe deplin convins că vreo boală gravă și misterioasă îmi atinsese nervii. Până în momentul acela, ochii mei scăpaseră, dar, când am ajuns din nou în câmp deschis, până și vederea m-a lăsat. Licăriri stranii de lumină multicoloră, ca de curcubeu, au început să apară și să dispară pe cărarea din fața mea. Totuși, am reușit să mă stăpânesc, până când luminile multicolore au început să persiste timp de douăzeci de secunde bune, dansând și licărind în permanentă mișcare. Atunci m-am așezat, sleit de puteri și tremurând.

— S-a terminat cu mine, am gâfâit eu, acoperindu-mi ochii cu mâinile. Mi-a afectat vederea. Paul, du-mă acasă.

Paul însă a hohotit îndelung.

— Ce ți-am spus eu? – cel mai minunat câine, nu? Ei bine, ce părere ai?

S-a răsucit puțin și a început să fluiere. Am auzit zgomotul ușor de pași, gâfâitul unui animal înfierbântat și scheunatul inconfundabil al unui câine. Apoi Paul s-a aplecat și aparent a mângâiat aerul.

— Aici! Dă-mi încheietura mâinii.

Și mi-a frecat mâna de trufa rece și de fălcile unui câine. Era în mod cert un câine, având forma și blana netedă, scurtă, a unui pointer.

E suficient să spunem că foarte repede mi-am revenit în fire și mi-am redobândit cumpătul. Paul a pus o zgardă la gâtul animalului și și-

a legat batista de coada acestuia. Și atunci ni s-a oferit spectacolul remarcabil al unei zgărzi goale și al unei batiste fluturânde, zburdând peste câmpuri. Era ceva să vezi acea zgardă și acea batistă ițindu-se în mijlocul unui cârd de prepelițe dintr-un crâng de salcâmi și rămânând încremenite și nemișcate până când speriam noi păsările.

Din când în când, câinele emitea licăririle de lumină multicoloră pe care le-am amintit. Singurul lucru, mi-a explicat Paul, pe care nu-l anticipase și căruia se îndoia că avea să-i dea de cap.

— Alcătuiesc o familie numeroasă, spuse el, acești câini ai soarelui, acești câini ai vântului, ai curcubeului, ai haloului și ai parheliilor. Ei sunt produși de refracția luminii care întâlnește cristale minerale sau de gheață, ceață, ploaie, lichide pulverizate și nenumărate alte lucruri; teamă mi-e că ei sunt prețul pe care trebuie să-l plătesc pentru transparență. Am scăpat de umbra lui Lloyd doar ca să dau peste pâlpâirea curcubeului.

Peste vreo două zile, înainte de a intra în laboratorul lui Paul, m-a izbit o duhoare cumplită. Atât de puternică era, încât a fost ușor să-i descopăr sursa -o masă de materie în putrefacție, zăcând în prag, care prin conturul ei semăna vag cu un câine.

Paul se înfioră când cercetă ceea ce descoperisem. Era câinele său invizibil, sau mai degrabă ceea ce fusese câinele său invizibil, fiindcă acum era pe deplin vizibil. El se jucase nu mai departe decât cu câteva minute mai înainte, teafăr și sănătos. La o examinare mai atentă, ieși la iveală faptul că țeasta îi fusese zdrobită cu o lovitură puternică. Era oricum straniu că animalul părea să fi fost ucis, dar totodată inexplicabil era că putrezea atât de rapid.

— Reactivii pe care i-am injectat în vine erau inofensivi, explică Paul. Totuși erau puternici și se pare că, atunci când survine moartea, provoacă practic dezintegrarea instantanee. Interesant! Extrem de interesant! Bun, singura condiție este să nu mori. Ei nu sunt nocivi atât timp cât ești în viață. Mă întreb însă cine a zdrobit capul câinelui.

Lucrurile s-au lămurit, atunci când o slujnică înspăimântată aduse vestea că Gaffer Bedshaw, chiar în dimineața aceea, doar cu o oră în urmă, înnebunise devenind violent și zăcea legat cu curele acasă, în căsuța vânătorului, unde bătea câmpii despre o luptă cu o fiară uriașă și fioroasă pe care o întâlnise pe pășunea lui Tichlorne. Pretindea că ființa, ori ce va fi fost ea, era invizibilă, că doar văzuse cu ochii lui că era invizibilă; nevasta înlăcrimată și fiicele clătinau cu jale din cap și atunci el nu făcea decât să se zbată cu și mai multă furie, iar grădinarul și vizitiul mai strângeau curelele cu încă o gaură.

În timp ce Paul Tichlorne rezolva astfel cu succes problema invizibilității, nici Lloyd Inwood nu rămânea mai prejos. M-am dus la el în urma unui mesaj prin care mă invita să vin să văd cum îi mai mergea. Laboratorul său ocupa o poziție izolată în mijlocul vastelor

sale terenuri. Era clădit într-o poieniță încântătoare, înconjurată din toate părțile de un crâng des, și se ajungea la el urmând o cărare ce șerpuia neregulat. Bătusem acea cărare atât de des, încât o cunoșteam pe de rost pas cu pas și oricine își poate închipui surpriza mea când am ajuns în poieniță și nu am văzut nici urmă de laborator. Structura lui învechită, ca de magazie, cu coșul de fum din gresie roșie, nu mai exista. Nici măcar nu lăsa să se vadă că ar fi existat vreodată. Nu exista nicio urmă de ruine, de moloz, nimic.

Tocmai voiam să traversez locul în care se aflase. „Aici", mi-am zis, „ar trebui să fie treapta din fața intrării". De-abia rostisem acele cuvinte, când m-am lovit cu piciorul de un obstacol, aflat înaintea mea și am dat cu capul în ceva care, la pipăit, dădea foarte mult senzația că ar fi o ușă. Am întins mâna. Era o ușă. Am găsit clanța și am apăsat-o. Și, în timp ce ușa se rotea spre înăuntru pe balamalele ei, întregul interior al laboratorului mi-a izbit vederea. Salutându-l pe Lloyd, m-am întors, am închis ușa și am făcut câțiva pași de-a-ndăratelea pe cărare. Nu vedeam nimic din clădire. Revenind și deschizând ușa, pe dată tot mobilierul și fiecare detaliu al interiorului au devenit iar vizibile. Într-adevăr, era șocantă trecerea bruscă de la gol la lumină și formă și culoare.

— Ei, ce părere ai? întrebă Lloyd, strângându-mi mâna. Ieri după-amiază am dat două straturi de negru absolut pe zidurile exterioare, ca să văd efectul. Ce-ți mai face capul? Te-ai lovit destul de zdravăn, îmi închipui.

— Să nu mai vorbim despre asta, mă întrerupse el pe când îl felicitam. Am să-ți dau ceva mai bun de făcut.

În timp ce vorbea, începu să se dezbrace și, când rămase gol pușcă în fața mea, îmi puse un vas și o pensulă în mână și zise:

— Uite, pune pe mine un strat din asta.

Era o substanță uleioasă, ca un șerlac, care se întindea rapid și ușor pe piele și se usca imediat.

— Doar ca pregătire și ca măsură de precauție, explică el după ce am terminat; abia acum vine chestia adevărată.

Am ridicat un alt recipient pe care mi l-a arătat, m-am uitat înăuntru, dar nu am văzut nimic.

— E gol, am spus.

— Vâră-ți degetul în el.

I-am dat ascultare și am avut o senzație de umezeală răcoroasă. Retrăgându-mi mâna, m-am uitat la degetul arătător, cel pe care-l introdusesem în vas, dar dispăruse. Mi-am dat seama după tensionarea și relaxarea alternative ale mușchilor că îl mișcam, dar îmi era sfidat simțul văzului. S-ar fi zis că mi se retezase un deget; nu am putut avea nicio impresie vizuală despre el, până nu l-am întins în lumina soarelui și nu i-am văzut umbra clară pătând podeaua.

Lloyd râdea pe înfundate.

— Acum întinde substanța cu pensula și deschide bine ochii.

Am vârât pensula în vasul aparent gol și i-am tras o dâră peste piept. Odată cu trecerea pensulei, carnea dispărea de dedesubt. I-am acoperit piciorul drept și acum era un om ciung de un picior, sfidând toate legile gravitației. Și tot așa, dâră lângă dâră, membru cu membru, l-am vopsit pe Lloyd Inwood în culoarea neantului. Era o experiență care îți dădea fiori și am fost bucuros când n-au mai rămas vizibili decât ochii lui negri aprinși, plutind aparent fără niciun sprijin prin aer.

— Am o soluție purificată și nevătămătoare pentru ei, spuse. O pulverizare fină cu un aerograf și hocus-pocus! Nu mai sunt.

Odată făcut și acest lucru cu îndemânare, spuse:

— Acum am să mă mișc prin încăpere, iar tu ai să-mi spui ce senzații încerci.

— În primul rând, nu te văd, am zis și l-am auzit râzând voios din mijlocul vidului. Desigur, am continuat eu, nu poți scăpa de umbră, dar era de așteptat. Atunci când treci între ochiul meu și un obiect, acel obiect dispare, dar dispariția lui e atât de neobișnuită și de neînțeles, încât îmi apare ca și cum mi s-ar fi încețoșat ochii. Când te miști rapid, simt o zăpăcitoare succesiune de încețoșări. Senzația de ceață îmi dă dureri de ochi și oboseală în creier.

— Ai și alte indicii ale prezenței mele? întrebă el.

— Și nu și da, am răspuns. Când te afli lângă mine, încerc niște senzații asemănătoare cu cele produse de depozitele igrasioase, de criptele întunecoase și de minele adânci. Și întocmai cum marinarii simt apropierea uscatului în nopțile întunecate, tot așa simt și eu apropierea trupului tău. Însă totul e foarte vag și insesizabil.

Am stat mult de vorbă în acea ultimă dimineață în laboratorul său, iar când m-am ridicat să plec, mi-a apucat mâna cu mâna lui nevăzută, strângând-o nervos și a spus:

— Acum voi cuceri lumea!

Și nu am îndrăznit să-i spun că Paul Tichlorne reușise și el.

Acasă am găsit un bilet de la Paul, rugându-mă să vin imediat, și se făcuse ora prânzului când am ajuns pe bicicletă, cotind pe serpentine. Paul m-a strigat de pe terenul de tenis, așa că am descălecat și m-am îndreptat într-acolo. Terenul era însă gol. În timp ce stăteam acolo căscând gura, o minge de tenis m-a lovit în braț și, pe când mă răsuceam să văd de unde venea, un alt vâjâit îmi trecu pe lângă ureche. Din câte-mi puteam vedea atacatorul, mingile veneau vâjâind spre mine din spațiu și eram de-a dreptul împroșcat cu ele. Dar când mingile deja azvârlite către mine începură să se întoarcă pentru o nouă lovitură, am realizat situația. Apucând o rachetă și ținându-mi ochii deschiși, am văzut o licărire ca de curcubeu apărând și dispărând

și mișcându-se încoace și încolo deasupra solului. M-am luat după ea și tocmai îi administram cu racheta câteva lovituri zdravene, când a răsunat glasul lui Paul:

— Gata! Ajunge! O! Au! Încetează! Mă lovești peste pielea goală, știi doar! Au! Auu! Nu mai fac! Am să fiu cuminte! Am vrut doar să-mi vezi metamorfoza, se tângui el, iar eu mi-l imaginam cum își freacă vânătăile.

După câteva minute, jucam împreună tenis – un handicap din partea mea, fiindcă eu nu-mi dădeam seama de poziția lui decât atunci când unghiurile dintre el, soare și mine se aflau într-o conjuncție potrivită. Atunci și doar atunci licărea. Dar licăririle erau mult mai strălucitoare decât curcubeul – cel mai pur albastru, violetul cel mai delicat, galbenul ccl mai strălucitor și toate nuanțele intermediare, având strălucirea sclipitoare a diamantului, uluitoare, orbitoare, irizate.

Dar în toiul partidei noastre am simțit brusc un frig jilav, care-mi amintea de minele adânci și de criptele întunecoase, un frig asemănător cu cel simțit chiar în dimineața aceea. În secunda următoare, aproape de fileu, am văzut o minge ricoșând în aer într-un spațiu gol și, în aceeași clipă, la câțiva pași distanță, Paul Tichlorne emise o licărire de curcubeu. Nu putea fi el cel din care ricoșase mingea și, cu o groază care-mi provocă greață, am realizat faptul că Lloyd Inwood intrase în scenă. Ca să fiu sigur, m-am uitat să-i văd umbra și ea era acolo, o pată informă având circumferința trupului său (soarele se afla deasupra capului), mișcându-se pe teren. Mi-am amintit de amenințarea lui și am fost sigur că toți acei ani îndelungați de rivalitate erau pe punctul de a culmina într-o luptă supraomenească.

Am strigat pentru a-l avertiza pe Paul și am auzit un mârâit ca de fiară sălbatică și un alt mârâit drept răspuns. Am văzut pata întunecată traversând cu iuțeală terenul și o izbucnire de lumină multicoloră venind cu iuțeală în întâmpinarea ei; apoi umbra și licărirea s-au făcut una și s-au auzit bufniturile unor lovituri nevăzute. Fileul a căzut la pământ în fața ochilor mei înspăimântați. Am țâșnit către combatanți strigând:

— Pentru numele lui Dumnezeu!

Dar trupurile lor încleștate se izbiră de genunchii mei și am fost răsturnat.

— Nu te băga, bătrâne! am auzit glasul lui Lloyd Inwood venind din spațiul gol.

Și apoi glasul lui Paul strigând:

— Da, ne-am săturat de împăcări!

După sunetul glasurilor lor, mi-am dat seama că se despărțiseră. Nu reușeam să-l localizez pe Paul, așa că m-am apropiat de umbra care-l

reprezenta pe Lloyd. Dar din partea cealaltă am primit o lovitură năucitoare în bărbie și l-am auzit pe Paul răcnind furios:

— Acum o să stai deoparte?

Apoi s-au încleștat din nou unul de altul, impactul loviturilor lor, gemetele și gâfâielile, precum și licăririle iuți și mișcările umbrei vorbind limpede despre înverșunarea luptei lor.

Am strigat după ajutor și Gaffer Bedshaw intră în goană pe teren. Puteam vedea, în timp ce se apropia, că mă privea într-un fel ciudat, dar se ciocni de combatanți și fu azvârlit de îndată la pământ. Răcnind ca un disperat și țipând „O, Doamne, i-am prins!”, el sări în picioare și o luă la sănătoasa ca un nebun, părăsind terenul.

Nu puteam face nimic, așa că m-am ridicat, fascinat și stors de puteri, și am asistat la luptă. Soarele aflat la amiază strălucea orbitor pe terenul de tenis gol. Și chiar era gol. Tot ce puteam să văd erau pata de umbră și licăririle de curcubeu, praful ridicându-se de sub picioarele nevăzute, țărâna smulgându-se de sub tălpile proptite cu încordare și fileul bombându-se o dată sau de două ori când trupurile lor se izbeau de el. Asta era tot, iar după un timp până și asta a încetat. Nu mai apăreau licăriri, iar umbra se lungise și devenise staționară; atunci mi-am amintit de fețele băiețești încordate în timp ce se țineau încleștați de rădăcini, în răcoarea din adâncul iazului.

M-au găsit după un ceas. Vreo aluzie despre ceea ce se întâmplase ajunsese, se pare, la urechile servitorilor și aceștia părăsiseră serviciul de pe proprietatea Tichlorne in corpore. Gaffer Bedshaw nu și-a mai revenit niciodată din al doilea șoc pe care l-a primit și se află internat într-un ospiciu, fără speranță de vindecare. Secretele descoperirilor lor miraculoase au murit odată cu Paul și Lloyd, ambele laboratoare fiind distruse de rudele îndurerate. Cât despre mine, nu-mi mai pasă de cercetările din domeniul chimiei, iar știința este un cuvânt tabu la mine în casă. M-am întors la trandafirii mei. Culorile naturii îmi sunt prea de-ajuns.

CÂND LUMEA ERA TÂNĂRĂ

I

Un bărbat din soiul celor foarte liniștiți și stăpâni pe sine se așezase pentru o clipă pe culmea zidului, pentru a detecta în întunericul jilav semnele primejdiilor pe care acesta le putea ascunde. Dar sonda auzului său nu îi semnală nimic, în afară de tânguirea vântului printre arborii nevăzuți și de freamătul frunzelor de pe crengile ce se clătinau. O ceață grea se risipea alungată de vânt și, deși el nu vedea ceața, umezeala ei îl plesnea peste față, iar zidul pe care ședea era umed.

Se cățărase fără zgomot pe culmea zidului venind din afară și fără zgomot își dădu drumul pe pământ înăuntru. Scoase din buzunar o mică lanternă electrică, dar nu se folosi de ea. Deși drumul era întunecat, nu dorea lumină. Cu lanterna în mână, cu degetul pe buton, înainta în beznă. Pământul era moale și elastic sub pașii săi, fiind acoperit de un covor din ace de pin, din frunze uscate și din humus, care în mod evident nu mai fusese tulburat de ani de zile. Frunzele și crengile se loveau în tăcere de trupul său, dar era atât de întuneric încât nu avea cum să se ferească de ele. Curând înainta pe dibuite, cu mâna întinsă în față, și nu o dată mâna dădea de trunchiurile puternice ale arborilor uriași. Știa că tot ce-l înconjura erau acești arbori; simțea prezența lor pretutindeni și încerca o senzație stranie de micime microscopică în mijlocul acelor trupuri imense, ce se aplecau spre el pentru a-l strivi. Dincolo, știa asta, se afla casa și se aștepta să găsească vreo potecă sau vreo cărare șerpuită, care l-ar fi condus lesne până la ea.

La un moment dat, se simți prins în capcană. În toate părțile dădea numai de copaci și de crengi sau bâjbâia prin lăstărișuri dese, fiind convins că nu va mai ieși de acolo. Atunci aprinse lanterna cu precauție, îndreptând fasciculul către pământul de sub picioarele sale. Încet și cu grijă o plimbă în jurul său, raza strălucitoare arătându-i în amănunte precise toate obstacolele din cale. Văzu o deschidere între niște copaci cu trunchiuri uriașe și înaintă prin ea, stingând lanterna și călcând pe teren uscat, apărat de picăturile cețiigrație frunzișului des de deasupra. Avea un simț al orientării bun și știa că mergea către casă.

Și atunci se petrecu lucrul acela – lucrul inimaginabil și neașteptat. Piciorul său în coborâre călcă pe ceva care era moale și viu și care se ridică respirând zgomotos sub greutatea trupului său. Sări într-o parte și se ghemui gata să sară din nou, în orice direcție, într-o așteptare încordată, pregătit să facă față asaltului fioros al necunoscutului. Aștepta un moment, întrebându-se ce soi de animal era acela care se ridicase de sub picioarele lui și care acum nu făcea niciun zgomot și nicio mișcare și care probabil stătea ghemuit și aștepta la fel de încordat și pregătit pentru orice, ca și el. Tensiunea deveni de

nesuportat. Ținând lanterna în față, apăsă pe buton, văzu și scoase un urlet de groază. Era pregătit pentru orice, de la un viței sau un căprior înspăimântat până la un leu gata de atac, dar nu și pentru ceea ce văzuse. În clipa aceea, mica rază de lumină a lanternei, tăioasă și albă, îi arătase ceea ce n-ar mai fi putut uita nici într-o mie de ani – un bărbat, uriaș și blond, cu părul și barba bălaie, în pielea goală, purtând doar niște mocasini ușor argăsiți și ceea ce părea o blană de capră peste mijloc. Brațele și gambele îi erau goale, ca și umerii și cea mai mare parte a pieptului. Pielea lui era netedă și lipsită de păr, dar bronzată de soare și vânt, în timp ce sub ea mușchii voluminoși ieșeau în relief ca niște șerpi groși.

Totuși, doar acest lucru, oricât era de neașteptat, nu ar fi fost de-ajuns pentru a-l face pe bărbat să urle. Ceea ce îi provocase groaza era ferocitatea de nedescris a feței, privirea de animal sălbatic a ochilor albaștri aparent neafectați de lumină, acele de pin încâlcite și agățate în barbă și în păr și întreg acel trup formidabil, ghemuit și gata să sară asupra lui. Chiar în clipa când văzuse toate acestea și, în timp ce urletul lui încă răsuna, ființa făcu un salt, el azvârli cu toată forța lanterna drept în ea și se aruncă la pământ. Simți cum labele și fluierele picioarelor ei îl loveau în coaste și sări în picioare și într-o parte, în timp ce ființa se năpustea drept înainte și se prăbușea greoi în lăstăriș.

Când zgomotul căderii încetă, omul se opri și, de-a bușilea, așteptă. Auzea cum ființa se mișca de colo-colo, căutându-l, și îi era teamă să nu-și trădeze poziția printr-o nouă încercare de a scăpa cu fuga. Știa că în mod inevitabil ar fi făcut să trosnească lăstărișul și ar fi fost urmărit. La un moment dat își scoase revolverul, apoi se răzgândi. Își recăpătase stăpânirea de sine și spera că va putea pleca fără zgomot. De mai multe ori auzi cum ființa scotocea prin desiș după el și erau momente când și ea rămânea nemișcată și asculta. Asta îi dădu bărbatului o idee. O mână i se odihnea pe o bucată de lemn uscat. Cu grijă, mai întâi pipăind în jurul său prin întuneric spre a vedea dacă întreaga mișcare a brațului nu se împiedica de ceva, el ridică bucata de lemn și o azvârli. Nu era o bucată mare și zbură departe, aterizând cu zgomot într-un tufiș, și în același timp el însuși se târî fără ezitare de acolo. Și, de-a bușilea, încet și cu precauție, se târî mai departe, până când genunchii i se udară pe humusul îmbibat cu apă. Când ascultă, el nu auzi decât tânguirea vântului și umezeala cețiii picurând de pe ramuri. Fără să-și slăbească atenția, se ridică în picioare și se îndreptă spre zidul de piatră, pe care îl escaladă și sări în drum.

Croindu-și drum pe bâjbâite într-un pâlc de boscheți, scoase de acolo o bicicletă și se pregăti s-o încalece. Tocmai rotea pinionul cu piciorul pentru a aduce pedala din partea opusă în poziția potrivită, când auzi bufnitura unui trup greu, care ateriza ușor și evident în

picioare. Nu mai aștepta următoarea mișcare, ci o luă la fugă cu mâinile pe ghidonul bicicletei, până când fu în stare să sară călare pe șa, să nimerească pedalele și să ia viteză. În spate auzea zdupăitul rapid al pașilor în pulberea drumului, dar el se depărtă și îl pierdu în urmă.

Din nenorocire, o pornise în direcția opusă orașului și înainta în sus printre dealuri. Știa că pe drumul respectiv nu existau încrucișări cu alte drumuri. Singura cale înapoi era cea care ar fi trecut prin teroarea aceea și nu-și putea face curaj s-o înfrunte. După o jumătate de ceas, văzând că drumul era tot mai înclinat, descălecă. Pentru a se pune mai la adăpost, lăsându-și bicicleta pe marginea drumului, trecu peste un gard în ceea ce el socoti a fi o pășune pe o coastă de deal, întinse un ziar pe pământ și se așeză.

„Doamne!”, zise cu glas tare, ștergându-și fața de sudoare și de umezeala ceții.

Și „Doamne!”, zise încă o dată, în timp ce-și răsucea o țigară și chibzuia dacă să se întoarcă.

Dar nu făcu nicio încercare de a se întoarce. Era hotărât să nu riște acel drum pe întuneric și, cu capul rezemat pe genunchi, ațipi, așteptând să se lumineze de ziuă.

La cât timp după aceea nu a știut, a fost trezit de lătratul scurt al unui pui de coiot. Pe când îl căuta cu privirea și îl localiza pe coama dealului din spatele său, observă schimbarea la chip a nopții. Ceața dispăruse, stelele și luna păliseră, până și vântul încetase cu totul. Se preschimbase într-o îmbălsămată noapte de vară californiană. Încercă să ațipească la loc, dar chefnitul coiotului îl deranja. Pe jumătate adormit, auzi un cântec sălbatic și sinistru. Privind în jur, își dădu seama că acel coiot încetase să mai latre și fugea pe creasta dealului, iar în urma lui, în plină goană, fără a mai cânta, alerga creatura dezbrăcată pe care o întâlnise în grădină. Era un coiot tânăr și era ajuns din urmă când urmărirea dispăru din vedere. Bărbatul tremura de parcă îl luase cu frig în timp ce sărea în picioare, escalada gardul și încăleca pe bicicletă. Dar era șansa lui și el știa asta. Teroarea nu se mai afla între el și Mill Valley.

Gonea la vale riscând să-și frângă gâtul, dar, la curba de la poalele dealului, în bezna adâncă, dădu într-o groapă și fu azvârlit cât era de lung peste bara ghidonului.

„Sigur nu e noaptea mea norocoasă”, mormăi el în timp ce examina furca ruptă a vehiculului.

Ridicând pe umăr bicicleta nefolositoare, o porni greoi din loc. După o vreme ajunse la zidul de piatră și, aproape nevenindu-i să creadă prin ce trecuse, căută în praful drumului urme și le găsi – urme de mocasini, urme uriașe, adânc imprimate în pulbere la degete. Tocmai când stătea aplecat peste ele, examinându-le, auzi din nou

cântecul cel sinistru. Văzuse ființa urmărind coiotul și știa că nu avea nicio șansă într-o fugă cinstită. Nici nu încercă acest lucru, mulțumindu-se să se ascundă în umbra deasă din afara drumului.

Și din nou văzu ființa, ce părea un bărbat despuiat, alergând cu iuțeală și cu pași ușori și cântând în timp ce alerga. În dreptul lui se opri și bărbatului îi stătu inima în loc. Dar, în loc să se îndrepte spre ascunzătoarea lui, ea făcu un salt, se prinse de o creangă a copacului de pe marginea drumului și se cățără rapid către vârf, sărind din creangă în creangă ca o maimuță. Se avântă peste zid și la vreo patru metri mai sus de coama acestuia, în crengile altui copac și, nevăzut de-acum, își dădu drumul pe pământ. Omul așteptă câteva minute ca vrăjit, apoi o porni din loc.

II

Pus pe harță, Dave Slotter stătea rezemat de masa de lucru ce bara calea către cabinetul particular al lui James Ward, asociat principal al firmei Ward, Knowles & Co. Dave era furios. Toți cei din primul birou îl priviseră cu multă suspiciune, iar bărbatul care-l înfrunta era cum nu se poate mai suspicios.

— Spune-i domnului Ward că e vorba de ceva important, insistă el.

— Eu îți spun că tocmai dictează ceva și nu poate fi deranjat, fu răspunsul. Vino mâine.

— Mâine va fi prea târziu. Dă fuga și spune-i domnului Ward că e o chestiune de viață și de moarte.

Secretarul șovăia și Dave exploată avantajul.

— Îi spui doar că mă aflam dincolo de golf în Mill Valley noaptea trecută și că doresc să-l informez în legătură cu ceva.

— Numele? veni întrebarea.

— Nu contează numele. Nu mă cunoaște.

Când Dave fu introdus în cabinetul particular, era încă într-o dispoziție sufletească arțăgoasă, dar, când se trezi în fața unui uriaș bărbat blond, care se răsuci într-un fotoliu turnant de la dactilografa căreia îi dicta, întorcându-se cu fața spre el, atitudinea lui se schimbă brusc. Nu știa motivul acestei schimbări și în taină era furios pe sine însuși.

— Dumneavoastră sunteți domnul Ward? întrebă Dave cu o stupiditate care îl irită și mai mult. Nu intenționase deloc să se poarte astfel.

— Da, veni răspunsul. Dar dumneata cine ești?

— Harry Bankroft, minți Dave. Nu mă cunoașteți, iar numele meu nu are importanță.

— Ai trimis vorbă că te aflai în Mill Valley noaptea trecută?

— Locuiți acolo, nu-i așa? replică Dave, privind cu suspiciune la stenografă.

— Da. În legătură cu ce anume aveai de gând să stăm de vorbă? Sunt foarte ocupat.

— Aș dori să stăm de vorbă singuri, domnule.

Domnul Ward îi aruncă o privire rapidă, pătrunzătoare, ezită o clipă, apoi se decise.

— Ne va lua doar câteva minute, domnișoară Potter.

Fata se ridică, își strânse notițele și ieși din birou.

Dave privi la domnul James Ward cu surprindere, până ce gentlemanul îi întrerupse șirul de idei care încă nu se legau între ele.

— Ei bine?

— Am fost în Mill Valley noaptea trecută, începu Dave confuz.

— Am mai auzit asta. Ce dorești?

Și Dave își începu relatarea având tot mai mult convingerea că

totul era incredibil.

— Am fost la casa dumneavoastră, vreau să zic pe proprietate.

— Ce căutai dumneata acolo?

— Mă dusesem să dau o spargere, răspunse Dave cu toată franchețea. Am auzit că locuiți singur, cu un chinez pe post de bucătar, și mi s-a părut tentant. Numai că n-am dat spargerea. S-a întâmplat ceva care m-a împiedicat. De aceea mă aflu aici. Am venit ca să vă pun în gardă. Am dat peste un om sălbatic, umblând liber pe domeniul dumneavoastră – un adevărat diavol. Ar fi putut să facă bucăți un tip ca mine. M-a făcut să alerg cum n-am mai alergat în viața mea. Nu poartă niciun fel de haine care ar putea fi menționate, se cațără în copaci ca o maimuță și aleargă ca o căprioară. L-am văzut urmărind un coiot și, după ultimele secvențe pe care le-am văzut, pe Dumnezeul meu, îl ajungea din urmă.

Dave făcu o pauză așteptând efectul care trebuia să urmeze vorbelor sale. Dar nu urmă niciun efect. James Ward îl urmărea curios în tăcere și atâta tot.

— Foarte interesant, foarte interesant, murmură el. Un om sălbatic, spui. De ce ai venit să-mi spui?

— Ca să vă previn că sunteți în pericol. Nici cu mine nu e bine să se aibă de-a face, dar eu nu sunt pentru uciderea oamenilor… adică, dacă nu e necesar. Mi-am dat seama că sunteți în primejdie și m-am gândit că trebuia să vă avertizez. Pe cinstite, asta e treaba. Bineînțeles, dacă ați dori să-mi dați ceva pentru osteneala mea, n-aș refuza. Mi-a trecut și asta prin minte. Dar mi-e perfect egal fie că-mi dați, fie că nu-mi dați nimic. Oricum, eu mi-am făcut datoria și v-am pus în gardă.

Domnul Ward medita și bătea darabana pe birou. Dave observă că avea mâini uriașe, puternice, pe deasupra îngrijite, chiar dacă erau arse de soare. Remarcă, de asemenea, ceva ce îi sărise deja în ochi – o mică fâșie de plasture de culoarea pielii, aplicată pe frunte, deasupra unui ochi. Și totuși, gândul care își croia drum prin mintea lui era de necrezut.

Domnul Ward scoase un portofel din buzunarul interior al hainei, extrase o bancnotă și i-o întinse lui Dave, care observă, în timp ce o vâra în buzunar, că era de douăzeci de dolari.

— Îți mulțumesc, spuse domnul Ward, arătând că întrevederea se terminase. Voi avea grijă ca această chestiune să fie investigată. Un om sălbatic alergând în libertate este primejdios.

Dar domnul Ward era un om atât de liniștit, încât Dave prinse din nou curaj. În afară de asta, o nouă teorie se ivise de la sine. Omul sălbatic era în mod evident fratele domnului Ward, un nebun ținut în secret. Dave auzise vorbindu-se despre astfel de lucruri. Poate că domnul Ward dorea să se păstreze tăcerea asupra faptului. De aceea îi dăduse cei douăzeci de dolari.

— Auziți, începu Dave, dacă stau să mă gândesc, omul sălbatic semăna foarte mult cu dumneavoastră…

Atâta reuși Dave să rostească, fiindcă în clipa aceea fu martorul unei transformări și se trezi privind uluit în aceiași ochi albaștri nespus de feroci din noaptea precedentă, la aceleași mâini ca niște gheare apucătoare și la același trup formidabil, gata să sară asupra lui. Dar de data asta Dave nu avea nicio lanternă ca s-o azvârle și era prins de bicepșii ambelor brațe într-o strânsoare atât de cumplită, încât scoase un geamăt de durere. Văzu dinții uriași și albi dezveliți, întru totul asemănători cu ai unui câine gata să muște. Barba domnului Ward i se frecă de față, în timp ce dinții se apropiau ca să i se înfigă în gâtlej. Dar mușcătura nu veni. În schimb, Dave simți cum trupul celuilalt încremenește, reținut parcă de o strânsoare de fier, apoi fu azvârlit la o parte, fără efort, dar cu o asemenea forță, încât numai zidul îi opri traiectoria, făcându-l să cadă icnind pe podea.

— Ce îți închipuiai, că poți veni aici să mă șantajezi? mârâi Domnul Ward la el. Ia dă-mi banii aceia înapoi.

Dave îi întinse bancnota fără un cuvânt.

— Am crezut că ai venit aici cu intenții bune. Acum am aflat ce-ți poate pielea. Să nu te mai văd și să nu mai aud de tine, că, de nu, te bag la pușcărie, unde ți-e locul. Ai înțeles?

— Da, domnule, gâfâi Dave.

— Atunci pleacă.

Și Dave plecă, fără vreun cuvânt, simțind în bicepși o durere insuportabilă de la vânătăile lăsate de strânsoarea aceea îngrozitoare. În timp ce mâna i se odihnea pe clanța ușii, el fu oprit.

— Ai avut noroc, îi spuse domnul Ward și Dave observă că chipul și ochii lui erau plini de cruzime și de desfătare și de trufie. Ai avut noroc. Dacă voiam, îți puteam smulge mușchii de pe brațe ca să-i arunc în coșul de gunoi de colo.

— Da, domnule, zise Dave și o convingere absolută îi vibră în glas. Deschise ușa și ieși. Secretarul îi aruncă o privire întrebătoare.

— Dumnezeule! se învrednici Dave să spună și, rostind acest cuvânt, ieși din birouri și din povestire.

III

James G. Ward, în vârstă de patruzeci de ani, era un om de afaceri prosper și foarte nefericit. De patruzeci de ani încercase zadarnic să rezolve o problemă care era de fapt el însuși și care cu trecerea anilor devenea din ce în ce mai mult o nenorocire vrednică de plâns. În el trăiau doi oameni și, cronologic vorbind, acești oameni erau despărțiți prin câteva mii de ani. Studiase chestiunea dublei personalități probabil mai în profunzime decât oricare dintre cei mai buni șase specialiști din acest domeniu psihologic, încâlcit și plin de mistere. În sine, era un caz deosebit față de oricare alt caz înregistrat vreodată. Nici cele mai avântate fantezii ale scriitorilor de ficțiune nu și l-au putut imagina. El nu era ca doctorul Jekyll și domnul Hyde și nu semăna nici cu tânărul nefericit din *Cea mai grozavă poveste din lume*[2] a lui Kipling. Cele două personalități ale sale erau atât de amestecate, încât practic erau conștiente de sine și fiecare de cealaltă tot timpul.

Un sine al său era acela al unui bărbat ale cărui educație și instruire erau moderne și care trăise în ultimii ani ai secolului al XIX-lea, precum și în prima decadă a secolului al XX-lea. Celălalt sine fusese reperat ca fiind sălbatic și barbar, trăind în condițiile primitive de acum câteva mii de ani. Dar care sine era el și care era celălalt, habar nu avea. Întrucât el era ambele ființe și ambele ființe tot timpul. Într-adevăr, foarte rar s-a întâmplat ca un sine să nu știe ce făcea celălalt. Un alt aspect al problemei era că el nu avea niciun fel de viziuni sau de amintiri din trecutul în care trăise acel sine din altă epocă. Acel sine din altă epocă trăia în prezent, dar, deși trăia în prezent, era silit să ducă modul de viață care trebuie să fi existat în trecutul îndepărtat.

În copilărie, fusese o problemă pentru tatăl și mama lui, ca și pentru doctorii familiei, deși aceștia erau la o mie de kilometri depărtare de a le trece prin minte cheia comportamentului său straniu. Astfel, ei nu puteau înțelege somnolența lui excesivă din cursul dimineților, nici excesiva lui activitate din timpul nopții. Când l-au găsit bântuind pe coridoare în timpul nopții sau cățărându-se pe acoperișuri ametitoare sau alergând peste dealuri, au hotărât că era somnambul, în realitate, era treaz și cu ochii deschiși și se afla sub impulsul hoinărelii nocturne al sinelui său din alte vremuri. Chestionat de un doctoraș obtuz, el a spus odată adevărul și a suportat infamia de a vedea cum dezvăluirea sa era etichetată cu dispreț și scoasă din discuție ca fiind „vise”.

Problema era că de îndată ce veneau amurgul și înserarea, el se trezea la viață. Cei patru pereți ai camerei deveneau o plictiseală și o constrângere. Auzea o mie de voci șoptindu-i prin întuneric. Noaptea îl chema, deoarece, în acest interval din cele douăzeci și patru de ore,

el era în esență un prădător nocturn. Dar nimeni dintre cei din jur nu a înțeles, iar el nu a mai încercat niciodată să dea vreo explicație. L-au clasificat drept somnambul și au luat măsuri de precauție în consecință – măsuri de precauție care foarte adesea erau inutile. Cu cât treceau anii copilăriei, el devenea din ce în ce mai ciudat, astfel încât cea mai mare parte a nopților o petrecea pe afară dând frâu liber celuilalt sine al său. Ca urmare, dormea până la ora prânzului. Studiul și școala în cursul dimineții erau imposibile și s-a descoperit că numai în cursul după-amiezilor, cu profesori particulari, putea să învețe câte ceva. În felul acesta a fost educat și format sinele său modem.

Dar, copil fiind, a constituit tot timpul o problemă. Era cunoscut ca fiind un mic demon, de o cruzime și o răutate neînchipuite. Doctorașii familiei îl considerau în sinea lor o monstruozitate mentală și un degenerat.

Puținii tovarăși de joacă pe care îi avea îl aclamau ca pe o minune, dar tuturor le era frică de el. Îi întrecea pe oricare dintre ei la cățărat, la înot, la alergat, la torturat; de aceea nimeni nu îndrăznea să-l înfrunte. Era prea teribil de puternic, prea nestăpânit la furie.

La vârsta de nouă ani a fugit pe dealuri, unde s-a descurcat de minune ca prădător nocturn timp de șapte săptămâni, înainte de a fi descoperit și adus acasă. Cu toții s-au mirat cum de a reușit să supraviețuiască și să se mențină în formă pe toată durata aceea. Nu au aflat, iar el nu le-a spus niciodată despre iepurii pe care i-a ucis, despre prepelițele, tinere sau bătrâne, pe care le-a prins și le-a devorat, despre cotețele de găini de la fermele prin care a dat iama, nici despre bârlogul de sub pământ, pe care și l-a făcut și pe care l-a căptușit cu frunze uscate și cu buruieni și în care a dormit la căldură și confortabil în cursul dimineților, multe zile la rând.

La colegiu era faimos pentru somnolența și pentru stupiditatea lui din cursul dimineții și pentru rezultatele sale strălucite după-amiaza. Grație lecturilor suplimentare și faptului că lua cu împrumut caietele de notițe de la colegii de clasă, el a reușit să se târâie cu chiu cu vai prin cursurile de dimineață, în timp ce cursurile lui de după-amiază erau adevărate triumfuri. La fotbal s-a dovedit a fi un gigant și o teroare și, la aproape toate formele de atletism de câmp, cu excepția straniilor sale crize de furie pe care le manifesta uneori, ceilalți se puteau bizui pe el pentru a învinge. Dar colegilor săi le era frică să boxeze cu el, întrucât se făcuse remarcat la ultimul său meci – își înfipsese dinții în umărul adversarului.

După colegiu, tatăl său, în disperare de cauză, îl trimise printre văcarii de la un ranch din Wyoming. După trei luni, vajnicii văcari declarară că se săturaseră de el și îi telegrafiară tatălui său să vină și să-l ia pe sălbatic. De asemenea, atunci când tatăl veni să-l ia, văcarii mărturisiră că ar fi preferat de o mie de ori să locuiască laolaltă cu

niște canibali urlând, cu niște nebuni scoțând sunete nearticulate, cu niște gorile țopăitoare, cu niște urși grizzly sau cu niște tigri mâncători de oameni, decât cu acel tânăr produs al colegiului, cu părul aranjat cu cărare pe mijloc.

Exista o excepție la lipsa de amintiri din viața sinelui său din alte vremuri, și anume limbajul. Dintr-o ciudățenie atavică, o anumită parte din acel limbaj al sinelui de demult ajunsese până la el ca o memorie a rasei. În momentele de fericire, de exaltare sau de luptă, era predispus să intoneze cântece sau cântări barbare. Grație acestui lucru, a fost în stare să localizeze în timp și spațiu acea jumătate răzlețită a sa, care ar fi trebuit să fie oale și ulcele de mii de ani. A cântat odată, în mod deliberat, câteva din străvechile cântări în prezența profesorului Wertz, care preda cursuri de saxonă veche și care era un filolog reputat și plin de pasiune. La prima, profesorul ciuli urechile și dori să afle ce corcitură de limbă sau ce stâlceală de germană era. Când interpretă a doua cântare, profesorul fu extrem de tulburat. James Ward își încheie apoi reprezentația cu un cânt care îi ajungea în mod irezistibil pe buze de fiecare dată când era angajat într-o confruntare sau încăierare înverșunată. Acela fu momentul în care profesorul Wertz declară că limba nu era o germană stâlcită, ci germana străveche sau teutona primitivă, datând dintr-o perioadă care trebuie că preceda de departe orice se descoperise vreodată și se transmisese posterității de către vechii învățați. Atât de străveche era, încât îl depășea; totuși era plină de reminiscențe des întâlnite ale unor forme lexicale pe care el le cunoștea și despre care intuiția lui îndelung exersată îi spunea că erau autentice și reale. El se interesă în legătură cu sursa cântecelor și ceru să i se împrumute prețioasa carte care le conținea. De asemenea, dori să știe de ce tânărul Ward fusese întotdeauna considerat ca fiind deosebit de ignorant în materie de limbă germană. Iar Ward nu putu nici să-și explice ignoranța, nici să dea cu împrumut cartea. Mai târziu, după rugăminți și implorări fierbinți care au durat câteva săptămâni, profesorul Wertz prinse pică pe tânăr, convins fiind că era un mincinos, și îl catalogă drept un egoist monstruos, deoarece nu-i îngăduise nici măcar să arunce o privire asupra minunatului manuscris care era mai vechi decât cel mai vechi text pe care-l cunoscuse sau îl visase vreodată un filolog.

Dar acestui tânăr atât de amestecat prea puțin îi folosi să afle că pe jumătate era american de dată recentă, iar pe cealaltă jumătate – teuton primitiv. Cu toate acestea, americanul recent din el nu era deloc o făptură plăpândă și el (dacă ar fi fost un el și ar fi avut o fărâmă de existență în afara acestor doi) impuse o înțelegere sau un compromis între sinele lui sălbatic –prădătorul nocturn care-l ținea pe celălalt sine al lui adormit diminețile – și celălalt sine, cultivat și rafinat, care voia să fie normal și să trăiască și să iubească și să-și

conducă afacerile ca toți oamenii. După-amiezile și serile devreme le dăruia unuia, nopțile celuilalt; orele dinaintea prânzului și parțial nopțile erau dedicate somnului pentru amândoi. Doar diminețile dormea în pat ca un om civilizat. În timpul nopții, dormea ca un animal sălbatic, așa cum dormise în noaptea când Dave Slotter călcase pe el în pădure.

Convingându-și tatăl să-i avanseze capital, intră în afaceri și făcu unele grozave și profitabile, dedicându-și lor după-amiezile și punând tot sufletul în ele, în timp ce partenerul său le consacra diminețile. Serile devreme și le petrecea în societate, dar, când se făcea ora nouă sau zece, o agitație irezistibilă punea stăpânire pe el și atunci dispărea din locurile frecventate de oameni până în după-amiaza următoare. Prietenii și cunoștințele credeau că el își petrece mare parte din timp făcând sport. Și aveau dreptate, cu toate că nici în visele lor n-ar fi bănuit natura acelui sport, chiar dacă l-ar fi văzut nopțile urmărind în goană coioți pe dealurile din Mill Valley. Nici căpitanii de schoonere nu ar fi crezut, atunci când relatau că văzuseră, în dimineți reci de iarnă, un bărbat înotând prin valurile înspumate din Strâmtoarea Raccoon sau în curenții iuți dintre Goat Island și Angel Island, la kilometri depărtare de țărm.

Locuia singur în bungalow-ul din Mill Valley, dacă nu-l punem la socoteală pe Lee Sing, chinezul bucătar și om la toate, care știa multe despre comportamentul straniu al stăpânului său, care era plătit bine ca să nu spună nimic și care nu a spus niciodată nimic. După compensarea din timpul nopților, după un somn de dimineață și după un mic dejun servit de Lee Sing, James Ward traversa golful până la San Francisco pe feribotul de prânz și se ducea la club și apoi la biroul său, ca orice om de afaceri cât se poate de normal și de convențional din acest oraș. Dar cu cât avansa seara, noaptea îl chema. Survenea o înviorare a tuturor simțurilor sale și o agitație. Auzul său se ascuțea deodată; o puzderie de sunete îi spuneau o poveste ademenitoare și familiară și, dacă era singur, începea să măsoare în lung și-n lat camera îngustă, ca orice animal sălbatic închis în cușcă.

Odată, își permisese să se îndrăgostească. Nu și-a mai îngăduit niciodată această abatere. Îi era frică. Și, timp de mai multe zile, tânăra domnișoară, speriată cel puțin într-o parte a ființei ei de tânără domnișoară, a purtat pe brațe, pe umeri și pe încheieturile mâinilor urme negre-vineții – dovezi ale mângâierilor pe care el le-a dat cu toată blândețea și dragostea, dar la o oră prea târzie din noapte. Aici era greșeala. Dacă ar fi încercat să facă dragoste în timpul după-amiezii, totul ar fi fost bine, întrucât gentlemanul cel liniștit ar fi fost cel care ar fi făcut dragoste – dar noaptea era barbarul grosolan, care fură neveste, din codrii întunecați ai Germaniei. În înțelepciunea sa, el decise că dragostea în timpul după-amiezilor putea fi practicată cu

succes; dar, tot în înțelepciunea sa, era convins că o căsătorie s-ar fi dovedit a fi un eșec îngrozitor. Era oribil să-și imagineze că era căsătorit și că se întâlnea cu soția după căderea întunericului.

Așadar, a evitat cu totul să mai facă dragoste, și-a reglementat viața dublă, a strâns un milion de dolari din afaceri, s-a ferit cu grijă de peținoare și de tinere domnișoare de diferite vârste cu ochi strălucitori și avizi, a întâlnit-o pe Lilian Gersdale și a stabilit regula strictă de a nu se vedea cu ea mai târziu de ora opt seara, de a alerga nopțile după coioți și de a dormi prin vizuini în pădure – și, astfel, a reușit să-și păstreze taina față de toată lumea, cu excepția lui Lee Sing… și acum, a lui Dave Slotter. Descoperirea de către acesta din urmă a celor două ființe din el era ceea ce-l înspăimânta. În ciuda faptului că îl băgase în sperieți pe spărgător, acesta putea să vorbească. Și chiar dacă nu o făcea, mai devreme sau mai târziu taina avea să fie descoperită de altcineva.

Astfel că James Ward făcu un nou efort eroic de a-l controla pe barbarul teuton care era jumătate din el. Atât de mult se strădui s-o vadă pe Lilian în cursul după-amiezilor și seara devreme, încât veni și timpul când ea îl acceptă la bine și la rău și când el se rugă pe furiș și cu ardoare să nu fie la rău. În perioada aceasta, niciun boxer profesionist nu s-a antrenat mai dur și mai conștiincios pentru o competiție decât s-a antrenat el pentru a-l supune pe sălbaticul primejdios din interior. Printre alte lucruri, se străduia să se istovească în timpul zilei, astfel încât somnul să-l facă surd la chemarea nopții. Își lua zile libere de la birou și pleca în lungi excursii de vânătoare, urmărind căprioarele prin zonele cele mai accidentate și mai inaccesibile pe care le putea găsi – și mereu în timpul zilei. Noaptea îl găsea strâns de pe drumuri și obosit. Acasă își instalase câteva aparate de exerciții fizice și, acolo unde alți bărbați puteau să execute o anumită mișcare de zece ori, el o făcea de sute de ori. De asemeni, ca un compromis, a construit la etajul al doilea o verandă pentru dormit. Aici cel puțin respira aerul binecuvântat al nopții. Două rânduri de zăbrele îl împiedicau să fugă în pădure și în fiecare noapte Lee Sing îl încuia, ca apoi să-i dea drumul în fiecare dimineață.

Veni și timpul, în luna august, când își angajă servitori suplimentari pentru a-l ajuta pe Lee Sing și îndrăzni să dea o petrecere acasă, în bungalow-ul său din Mill Valley. Invitații erau Lilian, mama și fratele ei, împreună cu șase prieteni comuni. Timp de două zile și două nopți totul merse bine. În a treia noapte, jucând bridge până la orele unsprezece, avu de ce să fie mândru de sine. Reușise să-și ascundă agitația, dar, ca un făcut, Lilian Gersdale era adversara lui din partea dreaptă. Era o femeie delicată și gingașă ca o floare și, în starea lui sufletească nocturnă, tocmai gingășia ei îl înfuria. Nu fiindcă ar fi iubit-o mai puțin, ci fiindcă simțea în mod irezistibil imboldul de a

întinde mâna ca s-o pipăie și s-o maltrateze. Acest lucru era valabil îndeosebi atunci când ea tocmai juca o mână câștigătoare împotriva lui.

Avea unul dintre ogarii scoțieni în casă și, atunci când se părea că era gata să explodeze de atâta tensiune, o mână mângâietoare pusă pe animal îi readucea calmul. Aceste contacte cu blana îi produceau o ușurare bruscă și îi dădeau tăria de a-și juca rolul de gazdă până la capăt. Și nimeni nu bănuia ce luptă teribilă ducea gazda lor, de vreme ce aceasta râdea cu atâta dezinvoltură și era atât de atentă și de implicată în joc.

Când își spuseră noapte bună ca să meargă la culcare, el avu grijă să se separe de Lilian în prezența celorlalți. Odată ajuns pe veranda unde urma să doarmă și fiind încuiat acolo pentru siguranță, își dublă, își triplă și chiar își cuadruplă exercițiile, până ce, extenuat, se întinse pe canapea așteptând să-l ia somnul și meditând la două probleme care îl frământau cu osebire. Una era legată de exercițiile sale fizice. Era paradoxal. Cu cât exersa mai mult în maniera aceea excesivă, cu atât devenea mai puternic. Cu toate că era adevărat că așa își istovea sinele teutonic noctambul, se părea că doar amâna ziua fatală în care puterea lui avea să fie prea mare pentru el și avea să-l copleșească, iar atunci avea să fie o forță mai teribilă decât cunoscuse el până atunci. Cealaltă problemă era cea a căsătoriei sale și a stratagemei de care urma să se folosească pentru a-și evita soția după lăsarea întunericului. Și meditând astfel, fără să ajungă la vreo concluzie, adormi.

Acum, de unde o fi apărut uriașul urs grizzly în noaptea aceea a rămas multă vreme un mister, timp în care oamenii de la Circul Springs Brothers, care dădeau spectacole la Sausalito, l-au căutat îndelung și zadarnic pe „Big Ben, cel mai Mare Grizzly aflat în Captivitate”. Dar Big Ben a reușit să scape și, din labirinturile a cinci sute de bungalow-uri și proprietăți de la țară, a ales să viziteze tocmai pământurile lui James J. Ward. Prima dată când domnul Ward și-a dat seama de asta a fost atunci când s-a trezit stând în picioare, fremătând și plin de încordare, cu o pornire războinică în piept, iar pe buze cu străvechea cântare de luptă. De afară se auzeau lătrăturile și chelălăielile înverșunate ale ogarilor. Și, pătrunzătoare ca o împunsătură de cuțit, prin tot acel vacarm îngrozitor ajungea până la el agonia unui câine rănit – al său, îl recunoștea.

Fără să mai piardă timpul căutându-și papucii, doar în pijama, țâșni prin ușa pe care Lee Sing o încuiase atât de grijuliu și se năpusti în jos pe scări și afară în noapte. În clipa când picioarele lui goale călcară pe aleea acoperită cu pietriș, se opri brusc, se îndreptă spre o ascunzătoare de sub scară, pe care o cunoștea bine, și scoase de acolo o măciucă uriașă și noduroasă – vechiul său tovarăș din nebunești

aventuri nocturne pe dealuri. Vacarmul infernal al câinilor se auzea tot mai aproape și, agitând măciuca, el sări direct în hățișuri ca să-i iasă în întâmpinare.

Oamenii din casă, treziți de hărmălaie, se adunau pe veranda largă. Cineva aprinse luminile electrice, dar nu-și puteau vedea decât chipurile înspăimântate. Dincolo de aleea scăldată într-o lumină strălucitoare, copacii formau un zid de întuneric de nepătruns. Dar undeva în bezna aceea se desfășura o luptă teribilă. Era o larmă infernală de animale, urlete și mârâieli fioroase, zgomotele unor lovituri, trosnetul lăstărișului și bufniturile produse de niște trupuri grele.

Centrul luptei se deplasă dintre copaci, luând-o pe alee și ajungând chiar sub ochii privitorilor. Și atunci văzură. Doamna Gersdale scoase un țipăt și se agăță, leșinată, de fiul ei. Lilian, încleștându-se de balustradă atât de spasmodic, încât vânătăi dureroase îi rămaseră la buricele degetelor timp de zile întregi, privea paralizată de groază la un uriaș cu părul blond ca paiul și cu priviri sălbatice, în care îl recunoscuse pe bărbatul care urma să-i fie soț. El agita o măciucă fioroasă, luptându-se furios și metodic cu un monstru păros, mai mare decât oricare alt urs pe care îl văzuse ea vreodată. O rană produsă de ghearele fiarei îi smulsese bluza pijamalei și îi lăsase în carne dâre de sânge.

În timp ce marea spaimă a lui Lilian Gersdale era ca nu cumva să i se întâmple ceva bărbatului iubit, o parte din această spaimă se datora bărbatului însuși. Nici prin vis nu-i trecuse vreodată că sub cămașa scrobită și sub costumul convențional ale logodnicului ei se ascundea un sălbatic atât de formidabil și de magnific. Și nu avusese niciodată idee despre felul cum se lupta un bărbat. Desigur, o astfel de luptă nu era modernă, iar ea nu contempla un bărbat modern, chiar dacă nu știa asta. Fiindcă acela nu era domnul James J. Ward, omul de afaceri din San Francisco, ci un altul, fără nume și necunoscut, o făptură sălbatică, rudimentară și plină de cruzime care, printr-o anomalie a întâmplării, trăia din nou după trei mii de ani.

Ogarii, făcând în continuare o hărmălaie de nedescris, încercuiau lupta, de unde țâșneau înainte și înapoi, hărțuindu-l pe urs. Când fiara se întorcea pentru a se apăra de atacurile din flancuri, bărbatul se năpustea și izbea cu măciuca. Tot mai înfuriat după fiecare lovitură, ursul se repezea, dar bărbatul, sărind și țopăind, evitând câinii, se retrăgea sau se ferea într-o parte sau alta a cercului. La care câinii, profitând de deschidere, se repezeau din nou și atrăgeau furia animalului asupra lor.

Sfârșitul veni pe neașteptate. Răsucindu-se pe loc, ursul surprinse un câine cu o lovitură de labă care trimise animalul, cu coastele rupte și cu spinarea frântă, prin aer la vreo șapte metri. Atunci bruta umană

parcă turbă. Spumegând de furie, gura i se deschise într-un urlet nearticulat, în timp ce el se năpusti, ridică bâta cu toată forța ambelor mâini și izbi cu ea drept în capul ursului grizzly ridicat în două labe. Nici măcar țeasta unui grizzly nu putea să reziste la forța zdrobitoare a unei asemenea lovituri și fiara se prăbuși ajungând sub colții ogarilor. Și prin năvala de câini, omul făcu un salt, aterizând chiar pe trupul bestiei, unde, în lumina electrică strălucitoare, rezemat în bâta sa, intonă un cânt de biruință într-o limbă necunoscută – un cântec atât de străvechi, încât profesorul Wertz și-ar fi dat zece ani din viață ca să-l aibă.

Oaspeții săi dădură năvală pentru a-l lua pe sus și a-l aclama, dar James Ward, privind brusc cu ochii teutonului din vechime, o văzu pe gingașa fată blondă din secolul douăzeci pe care o iubea și simți cum ceva i se frânge în creier. Se îndreptă clătinându-se spre ea, dădu drumul bâtei și aproape că se prăbuși. Ceva nu era în ordine cu el. În mintea lui avea loc o agonie de nesuportat. Era ca și cum sufletul lui și-ar fi luat zborul, despărțindu-se de el. Urmărind privirile emoționate ale celorlalți, se uită înapoi și văzu leșul ursului. Priveliștea îl umplu de spaimă. Scoase un țipăt și ar fi luat-o la fugă, dacă oamenii nu l-ar fi reținut și nu l-ar fi condus în bungalow.

* *
*

James J. Ward se află încă la conducerea firmei Ward, Knowles & Co. Dar nu mai locuiește la țară și nu mai aleargă noaptea după coioți la lumina lunii. Străvechiul teuton din el a murit în noaptea luptei cu ursul din Mill Valley. James J. Ward este acum în întregime James J. Ward și nu-și mai împarte nimic din ființa sa cu vreun anacronism vagabond dintr-o lume mai tânără. Și atât de pe de-a întregul modern este James J. Ward, încât el cunoaște în toată dureroasa lui dimensiune blestemul fricii omului civilizat. Îi este frică acum de întuneric, iar a petrece noaptea în pădure constituie pentru el o teroare abisală. Casa lui din oraș este dichisită și pusă la punct, iar el manifestă un mare interes pentru dispozitivele anti-furt. Apartamentul său este o încâlceală de fire electrice și, după ora de culcare, un musafir abia de poate respira fără să stârnească o alarmă. El a și inventat o încuietoare de ușă cu cifru, fără cheie, pe care cei aflați în călătorie o pot purta în buzunarul hainei și o pot aplica imediat și cu succes în toate împrejurările. Soția sa însă nu îl consideră un laș. Ea știe mai bine. Și, ca orice erou, el se mulțumește să doarmă pe lauri. Bărbăția lui nu este niciodată pusă la îndoială de aceia dintre prietenii săi care cunosc episodul din Mill Valley.

CIUMA STACOJIE

I

Drumul mergea pe ceea ce cândva fusese taluzul unei căi ferate. Dar niciun tren nu mai circulase pe aici de mulți ani. Pădurea se înălța pe ambele pante ale taluzului și, asemenea unui val, se spărgea peste el într-o creastă verde de arbori și tufișuri. Cărarea era îngustă cât trupul unui bărbat și nu era mai mult decât o potecă folosită de animalele sălbatice. Din loc în loc, câte o bucată de fier ruginită, ieșind la vedere din hățișul pădurii, stătea mărturie că șina și traversele încă existau. Într-un loc, un copăcel de o șchioapă, răsărit prin fanta unei îmbinări, ridicase în mod vădit capătul unei șine. Traversa urmase în mod evident șina, legată de aceasta cu un crampon destul de lung pentru a permite ca locașul ei să fie umplut cu pietriș și cu frunze, astfel că acum bârna putrezită și sfărâmicioasă ieșise în afară, căpătând o înclinație ciudată. Oricât de veche era calea ferată, era vădit că fusese de tip monorail.

Un moșneag și un băiețandru călătoreau pe această pistă. Se mișcau încet, deoarece moșneagul era foarte bătrân, un început de paralizie făcea ca mișcările lui să fie tremurătoare, și se sprijinea greoi într-un toiag. O bonetă grosolană din blană de capră îi apăra capul de soare. De sub ea atârnau niște șuvițe rare de păr plin de pete, de un alb murdar. Un cozoroc, confecționat cu ingeniozitate dintr-o frunză mare, îi proteja ochii și de sub acesta el cerceta cu atenție locul unde-i călcau picioarele pe cărare. Barba, care ar fi trebuit să fie albă ca zăpada, dar care purta aceleași urme ale intemperiilor și ale nopților petrecute în bivuacuri ca și părul, îi ajungea până aproape de brâu, într-o masă încâlcită și impunătoare. Peste umeri și piept purta un simplu acoperământ jerpelit din blană de capră. Brațele și picioarele, ofilite și slabe, trădau o vârstă foarte înaintată, tot așa după cum arsurile de soare și cicatricile și zgârieturile de pe ele trădau ani îndelungați de confruntare cu vitregiile naturii.

Băiatul, care mergea în față, înfrânându-și nerăbdarea mușchilor pentru a se potrivi cu mersul încet al bătrânului, purta și el un singur veșmânt – o blană de urs cu marginile zdrențuite, cu o gaură în mijloc, prin care își vârâse capul. Nu părea să aibă mai mult de doisprezece ani. Purta prinsă în păr, înclinată cochet pe-o ureche, o coadă de porc proaspăt retezată, într-o mână ținea un arc de mărime mijlocie și o săgeată. În spate avea o tolbă plină cu săgeți. Dintr-o teacă atârnată de gât cu o chingă, ieșea mânerul tocit al unui cuțit de vânătoare. Băiatul avea pielea închisă la culoare ca o boabă de cafea și călca ușurel, aproape ca o felină. Ochii lui contrastau puternic cu pielea arsă de soare – albaștri, de un albastru profund, dar ageri și pătrunzători ca două sfredele. Ei păreau să străpungă toate cele aflate împrejur într-un fel ce devenise obișnuință. În timp ce înainta, el adulmeca lucrurile,

nările lui dilatate trimițând spre creier o serie nesfârșită de mesaje din lumea din afară. Tot astfel, auzul său era foarte ascuțit și atât de exersat, încât funcționa în mod automat. Fără vreun efort conștient, el auzea cel mai mic sunet în liniștea aparentă – auzea și diferența și clasifica aceste sunete – fie că era vorba de vântul care făcea să foșnească frunzele, de zumzetul albinelor și țânțarilor, de murmurul depărtat al mării ce ajungea până la el doar în unele clipe de liniște, fie de popândăul aflat chiar la picioarele lui, împingând o grămăjoară de pământ peste intrarea micii lui vizuine.

Brusc, atenția i se încordă. Auzul, văzul și mirosul îl alertaseră în același timp, brațul i se întinse înapoi spre moșneag, atingându-l, și perechea se opri nemișcată. În față, dintr-o latură a coamei taluzului, se auzi un trosnet și privirea atentă a băiatului era fixată pe vârfurile tufișurilor agitate. Imediat, un urs imens, un grizzly, își făcu brusc apariția și la fel de brusc se opri, la vederea oamenilor. Aceștia nu fură pe placul lui și de aceea mormăi nemulțumit. Cu mișcări încete, băiatul potrivi o săgeată în arc și întinse încet coarda arcului. Dar nu-și dezlipi nici măcar o clipă ochii de la urs. Moșneagul privea de sub frunza lui verde, atent la primejdie, și stătea la fel de tăcut ca și băiatul. Preț de câteva secunde se priviră astfel ochi în ochi; apoi, deoarece ursul trăda o nervozitate crescândă, băiatul, printr-o mișcare a capului, îi făcu semn bătrânului să se dea la o parte din cărare și să coboare pe panta taluzului. Băiatul îl urmă, mergând de-a-ndăratelea, ținând în tot acest timp arcul încordat și pregătit. Ei așteptară până când trosnetele din tufișurile din partea cealaltă a taluzului le dădură de înțeles că ursul plecase. Băiatul zâmbea în timp ce reveneau pe potecă.

— Da’ mare mai era, Bunule, chicoti el.

Moșneagul scutură din cap.

— Se înmulțesc pe zi ce trece, se plânse el cu o voce în falsetto, subțire și nesigură. Cine-ar fi crezut că voi trăi să apuc vremea când omul se va teme pentru viața sa pe drumul către Cliff House? Pe vremea când eram un băiețandru, Edwin, bărbați și femei însoțiți de copii mici obișnuiau să iasă aici la iarbă verde din San Francisco, cu zecile de mii în zilele frumoase. Și nu era nici urmă de urși pe atunci. Nu, domnule. Oamenii plăteau bani ca să se uite la ei în cuști, atât erau de rari.

— Ce-s ăia bani, Bunule?

Înainte ca moșneagul să fi putut răspunde, băiatul își aminti de ceva, își vârî mâna într-o pungă aflată sub blana de urs și scoase de acolo triumfător un dolar de argint uzat și lipsit de strălucire. Bătrânului îi luceau ochii în timp ce privea moneda de foarte aproape.

— Nu o pot vedea, mormăi el. Vezi dacă poți desluși data, Edwin.

Băiatul râse.

— Ești un bunic grozav, exclamă el încântat, mereu vrei să mă faci să cred că semnele alea mititele înseamnă ceva.

Moșneagul avea pe chip obișnuita lui amărăciune când își apropie din nou moneda de ochi.

— 2012, țipă el cu glas ascuțit și se apucă să pălăvrăgească în mod grotesc. Asta a fost în anul când Morgan Al Cincilea a fost desemnat Președinte al Statelor Unite de către Colegiul Magnaților. Trebuie să fi fost una din ultimele monede bătute, fiindcă Moartea Stacojie a apărut în 2013. Doamne! Doamne! Ia gândește-te! Sunt șaizeci de ani de atunci, iar eu sunt singura persoană încă în viață care a trăit pe vremea aceea. Unde-ai găsit-o, Edwin?

Băiatul, care îl privise în tot acel timp cu acea curiozitate plină de îngăduință pe care o arătăm față de vorbele fără șir ale celor slabi de minte, răspunse imediat.

— O am de la Hoo-Hoo. A găsit-o în primăvara trecută, pe când mâna caprele la pășune înspre San Jose. Hoo-Hoo a zis că sunt bani. Nu ți-e foame, Bunule?

Bunicul își apucă mai strâns toiagul și grăbi pasul pe potecă, în timp ce ochii bătrâni îi străluceau.

— Sper că Buză-de-Iepure a găsit un crab… sau doi, mormăi el. Sunt o mâncare bună crabii, strașnic de bună mâncare atunci când nu mai ai dinți și când ai nepoți care-l iubesc pe bunicul lor bătrân și care se îngrijesc să prindă crabi pentru el. Pe vremea când eram eu un băiețandru…

Dar Edwin, oprindu-se brusc fiindcă văzuse ceva, își încorda deja arcul cu săgeata gata pregătită. Șovăise preț de-o clipă pe buza unei crevase din taluz. Un vechi tub de drenaj fusese cândva luat de apă, iar torentul, nemaifiind ținut în frâu, își tăiase o trecere prin rambleu. Din partea opusă, se avânta și atârna amenințător capătul unei șine. Se ivea plină de rugină din hățișul de viță cățărătoare care o năpădea. Aflat ceva mai departe, ghemuit lângă o tufă, un iepure îl privea șovăitor și tremurând. Distanța era de cel puțin cincisprezece metri, dar săgeata țâșni fără greș și iepurele străpuns, scoțând brusc un țipăt de groază și de durere, se târî cu greu spre tufișuri. Băiatul însuși era o țâșnire de piele măslinie și de blană fâlfâitoare în timp ce cobora dintr-un salt peretele abrupt al șanțului și apoi ajungea sus pe partea cealaltă. Mușchii lui subțiri erau adevărate arcuri de oțel care se destindeau într-o mișcare grațioasă și eficientă. La treizeci de metri mai departe, el ridică animalul rănit din încâlceala de tufișuri, îl izbi cu capul de trunchiul unui copac aflat la îndemână, apoi se întoarse și i-l dădu Bunicului să-l care.

— Carnea de iepure e bună, foarte bună, zise moșneagul cu voce tremurătoare, dar dacă e să vorbim de savoare fragedă, eu prefer carnea de crab. Când eram eu un băiețandru…

— De ce spui atâtea lucruri care n-au nicio noimă? întrerupse Edwin nerăbdător limbuția gata să se reverse a celuilalt.

Băiatul nu rostise exact aceste cuvinte, ci ceva ce aducea de departe cu ele și care suna mai gutural și mai exploziv și mai economic în chip de propoziții calificative. Felul lui de a vorbi arăta o înrudire de departe cu acela al bătrânului, iar spusele ce aveau să urmeze erau aproximativ într-o engleză folosită multă vreme în forme corupte.

— Ceea ce vreau eu să știu, continuă Edwin, este de ce numești tu crabul „savoare fragedă”? Crabul e crab, nu-i așa? N-am auzit niciodată pe nimeni numindu-l cu vorbe atât de caraghioase.

Moșneagul oftă, dar nu răspunse și continuară să meargă în tăcere. Zgomotul valurilor ce se spărgeau la țărm deveni deodată mai puternic, atunci când ieșiră din pădure și se treziră în fața unei întinderi presărate cu dune de nisip de la marginea mării. Câteva capre pășteau printre dâmburile nisipoase, păzite de un băietan îmbrăcat în piei de animale, ajutat de un câine cu înfățișare de lup, având doar slabe reminiscențe dintr-un collie[3]. Amestecate cu zgomotul valurilor din apropierea țărmului se auzeau niște lătrături sau mugete groase, venind dinspre un mănunchi de stânci crestate aflate la vreo sută de metri de țărm. Aici leii de mare uriași se cățărau din valuri ca să zacă la soare sau ca să se lupte între ei. Chiar în dreptul acestora se ridica fumul unui foc, vegheat de un al treilea băietan cu aspect sălbatic. Ghemuiți lângă el, se aflau câțiva câini cu înfățișare de lupi, asemănători cu cel care păzea caprele.

Bătrânul grăbi pasul, adulmecând nerăbdător aerul în timp ce se apropia de foc.

— Midii! mormăi el în extaz. Midii! Și nu e niciun crab, Hoo-Hoo? Niciun crab? Doamne, Doamne, ce buni sunteți, măi băieți, cu bătrânul vostru bunic.

Hoo-Hoo, care după toate aparențele era de aceeași vârstă cu Edwin, zâmbi.

— Sunt câți vrei, Bunule. Am prins patru.

Tremurul nerăbdător al bătrânului îți făcea milă. Așezându-se pe nisip cât de repede îi îngăduiau membrele înțepenite, el apucă o midie uriașă de stâncă de lângă cărbunii încinși. Din cauza căldurii, cele două cochilii se deschiseseră și carnea, de culoarea somonului, era rumenită pe toate părțile. Cu o grabă tremurătoare, el apucă între degetul arătător și cel mare îmbucătura și o duse la gură. Dar aceasta era prea fierbinte și în clipa următoare fu expulzată cu violență. Bătrânul bolborosi de durere și lacrimile îi țâșniră din ochi prelingându-i-se pe obraji.

Băieții andrii erau niște sălbatici adevărați, posedând doar umorul crud al sălbaticilor. Pentru ei incidentul era extraordinar de amuzant și începură să râdă în gura mare. Hoo-Hoo țopăia în toate părțile, în

timp ce Edwin se tăvălea pe jos de-atâta haz. Băiatul cu caprele veni în goană să ia și el parte la veselie.

— Pune-le deoparte la răcit, Edwin, pune-le la răcit, implora stăruitor bătrânul, din adâncul durerii lui, neîncercând nici măcar să-și șteargă lacrimile care continuau să-i curgă din ochi. Și pune să se răcească și un crab, Edwin. Știi că bunicului tău îi plac crabii.

Dinspre cărbuni se auzi un șuierat puternic, care venea de la mulțimea de midii care-și deschideau brusc cochiliile eliminând lichidul. Erau scoici mari, având între șapte și cincisprezece centimetri lungime. Băieții le apucau și le scoteau din foc cu ajutorul unor bețe și le așezau pe un buștean mare să se răcească.

— Pe vremea când eram eu un băietan, noi nu râdeam de cei vârstnici; îi respectam.

Băieții nici nu-l luară în seamă și Bunicul continuă să emită o năvală incoerentă de lamentări și de critici. Dar de data aceasta fu mai atent și nu-și mai fripse gura. Începură cu toții să mănânce, fără a se folosi de altceva decât de mâini, clefăind și plescăind zgomotos din buze. Al treilea băiat, care se numea Buză-de-Iepure, presără pe ascuns un pic de nisip pe o midie pe care moșneagul tocmai o ducea la gură; atunci când nisipul începu să zgârie membrana mucoasă și gingiile bătrânului, se iscă din nou un vacarm de râsete. El nu-și dădu seama că se făcuse o glumă pe socoteala lui și împroșcă scuipând până când Edwin, înduioșându-se, îi întinse o tigvă cu apă proaspătă cu care să-și clătească gura.

— Unde-s crabii ăia, Hoo-Hoo? întrebă Edwin. Bunul are chef de-o gustărică mai de soi.

Din nou ochii Bunului se aprinseră de lăcomie când i se oferi un crab uriaș. Era o carapace cu picioare și cu toate cele, dar carnea fusese scoasă cu mult înainte. Cu degete tremurânde și bolborosind dinainte de plăcere, bătrânul detașă un clește și descoperi că era gol pe dinăuntru.

— Crabii, Hoo-Hoo? se tângui el. Crabii?

— A fost o glumă, Bunule. Nu avem crabi. Nu am mai găsit niciunul.

Băieții erau înnebuniți de plăcere văzând lacrimile de dezamăgire senilă care se prelingeau pe obrajii bătrânului. Apoi, pe neobservate, Hoo-Hoo înlocui carapacea golită cu un crab proaspăt scos de la foc. Gata dezmembrat, din cleștii plezniți carnea albă scotea un nouraș de abur plin de savoare. Aburul atrase nările bătrânului și acesta privi în jos plin de uluire. Schimbarea stării lui sufletești în una de bucurie fu imediată. Fornăia și mormăia și bolborosea, aproape îngânând o arie a desfătării, în timp ce începea să mănânce. Băieții nu prea dădură atenție acestui lucru, fiind obișnuiți cu un astfel de spectacol. După cum nu dădură atenție nici exclamațiilor ocazionale sau frazelor

rostite, care nu aveau niciun înțeles pentru ei, ca, de pildă, atunci când plescăia din buze și molfăia cu zgomot din gingii în timp ce mormăia: „Maioneză! Ia închipuie-ți – maioneză! Și sunt șaizeci de ani de când a fost preparată pentru ultima oară! Două generații și nici măcar de mirosul ei nu s-a pomenit! Păi cum, în vremurile acelea era servită la crab în orice restaurant”.

Când nu mai putu să mănânce, bătrânul oftă, își șterse mâinile de genunchii goi și-și aruncă privirea spre mare. Cu sentimentul de mulțumire dat de stomacul plin, se lăsă în voia aducerilor-aminte.

— Când stai să te gândești! Eu am văzut plaja asta însuflețită de bărbați, de femei și de copii într-o zi plăcută de duminică. Și nu exista nici urmă de urși care să-i mănânce. Și chiar acolo sus, pe stâncă, era un restaurant mare unde puteai comanda tot ce-ți poftea inima să mănânci. Patru milioane de oameni trăiau în San Francisco pe atunci. Iar acum, în oraș și în întregul comitat se spune că nu sunt nici patruzeci cu totul. Iar acolo, pe mare, vedeai necontenit nave și iarăși nave, îndreptându-se către Golden Gate sau ieșind în larg. Și nave aeriene în văzduh – dirijabile și mașini zburătoare. Puteau să zboare cu peste trei sute de kilometri pe oră. Contractele pentru poștă cu New York and San Francisco Limited pretindeau această viteză ca minimă. A existat un tip, un francez, i-am uitat numele, care a reușit să zboare cu peste patru sute cincizeci; dar era ceva riscant, prea riscant pentru persoanele conservatoare. El se afla însă pe calea cea bună și ar fi reușit dacă n-ar fi survenit Marea Ciumă. Pe vremea când eram eu un băietan, existau oameni în viață care-și aminteau de apariția primelor aeroplane, iar eu am trăit apoi să le văd pe ultimele și asta cu șaizeci de ani în urmă.

Bătrânul sporovăia înainte, neluat în seamă de băieți, care se obișnuiseră de multă vreme cu flecăreala lui și vocabularul lor, pe deasupra, era lipsit de cea mai mare parte din cuvintele pe care le folosea el. Era de remarcat că în aceste monologuri dezlânate engleza lui părea să revină la o construcție și la o frazare mai îngrijite. Însă atunci când discuta direct cu băieții, ea cobora, în general, la formele grosolane și simplificate folosite de aceștia.

— Dar nu erau foarte mulți crabi pe vremea aceea, divaga mai departe bătrânul. Ei erau pescuiți și constituiau o mare delicatesă. Sezonul permis ținea și el doar o lună. Iar acum crabii sunt accesibili tot anul. Închipuie-ți, să prinzi câți crabi dorești, oricând dorești, în valurile din fața plajei de la Cliff House!

O agitație bruscă printre capre îi făcu pe băieți să sară în picioare. Câinii de lângă foc se repeziră să se alăture semenului lor care păzea caprele și care acum mârâia, în timp ce caprele se buluceau în direcția protectorilor lor umani. Vreo cinci-șase forme, slăbănoage și cenușii, se mișcau prin apropiere pe dâmburile de nisip ori stăteau să se

încaiere cu câinii întărâtați. Edwin lansă o săgeată care căzu prea aproape. Însă Buză-de-Iepure, cu o praștie asemănătoare cu cea purtată de David în lupta sa cu Goliat, azvârli o piatră prin aer, care vâjâi datorită vitezei cu care zbura. Ea căzu exact în mijlocul lupilor și îi sili să se facă nevăzuți spre adâncurile întunecate ale pădurii de eucalipți.

Băieții făcură haz și se tolăniră din nou pe nisip, în timp ce Bunul scotea un oftat de plictiseală. Mâncase prea mult și, cu mâinile pe pântece, cu degetele împletite, își relua vorbăria fără șir.

— *Sistemele vremelnice dispar precum o spumă*[4], mormăi el ceea ce în mod evident era un citat. Asta e – spumă și vremelnicie. Toată truda omului pe planetă nu a fost decât o spumă imensă. El a domesticit animalele folositoare, le-a nimicit pe cele dăunătoare și a curățat pământul de vegetația sălbatică. Apoi el s-a dus, iar fluxul vieții primordiale a năvălit la loc, măturând în cale tot ce fusese creat de mâna lui -buruienile și pădurile i-au năpădit ogoarele, animalele de pradă i-au risipit turmele și acum sunt lupi pe plaja de la Clifif House. Se îngrozi la gândul acesta. Acolo unde se distrau patru milioane de oameni, astăzi bântuie lupii fioroși, iar propriile noastre progenituri sălbatice se apără, cu arme preistorice, de prădătorii cu colți. Închipuie-ți! Și toate astea din cauza Morții Stacojii…

Adjectivul rămase în urechea lui Buză-de-Iepure.

— Mereu spune asta, zise el către Edwin. Ce-i aia stacojiu?

— *Tresar la stacojiul din arțari ca la chemarea cornului ce trece*[5], câtă bătrânul.

— Înseamnă roșu, răspunse Edwin la întrebare. Iar tu nu știi pentru că vii din Tribul șoferilor. Ei n-au știut niciodată nimic, niciunul din ei. Stacojiu este roșu – eu știu asta.

— Roșu înseamnă roșu, nu? bombăni Buză-de-Iepure. Și atunci la ce bun să te fandosești și să-i zici stacojiu?

— Bunule, pentru ce zici mereu o grămadă de lucruri pe care nu le știe nimeni? întrebă el. Stacojiu nu înseamnă nimic, dar roșu înseamnă roșu. Atunci de ce nu spui roșu?

— Roșu nu este cuvântul potrivit, veni răspunsul. Ciuma era stacojie. Toată fața și întregul trup deveneau stacojii în răstimp de-o oră. Adică nu știu eu? Nu am văzut eu destule cazuri? Și vă spun că era stacojie pentru că – păi, pentru că era stacojie. Nu există niciun alt cuvânt pentru asta.

— Roșie mi se pare un cuvânt de-ajuns de bun, bodogăni Buză-de-Iepure cu încăpățânare. Tata numește roșul roșu și el ar trebui să știe. El zice că toți au murit de Moartea Roșie.

— Tatăl tău este un om de rând, descinde dintr-un om de rând, răspunse Bunul aprinzându-se. Nu știu eu începuturile șoferilor? Bunicul tău a fost un șofer, un servitor, și era lipsit de educație. El

muncea pentru alte persoane. Bunica ta însă era de neam bun, numai că odraslele nu au tras în partea ei. Ce, nu-mi amintesc eu când i-am întâlnit prima oară, pescuind din Lacul Temescal?

— Ce-i aia educație? întrebă Edwin.

— Să-i zici roșului stacojiu, râse în bătaie de joc Buză-de-Iepure, apoi își reluă atacul la adresa Bunului. Tata mi-a spus și știa asta de la taică-su înainte să crape, că nevastă-ta a fost o Santa-Rosană și că sigur nu avea cu ce se lăuda. El zicea că ea era chelneriță înainte de Moartea Roșie, deși eu nu știu ce înseamnă chelneriță. Poate îmi spui tu, Edwin.

Dar Edwin scutură din cap în semn de ignoranță.

— E adevărat, era chelneriță, recunoscu Bunicul. Dar a fost o femeie bună, iar mama ta a fost fiica ei. Femeile erau foarte rare în anii de după Ciumă. Ea a fost singura nevastă pe care am putut-o găsi, chiar dacă era chelneriță, cum zice tatăl tău. Dar nu e frumos să vorbim în felul ăsta despre cei care ne-au dat viață.

— Tata zice că nevasta primului șofer era o doamnă…

— Ce-i aia o doamnă? întrebă Hoo-Hoo.

— O doamnă este indianca unui șofer, veni răspunsul prompt al lui Buză-de-Iepure.

— Primul șofer a fost Bill, un om de rând, așa cum am spus mai înainte, explică bătrânul, dar nevasta lui a fost o doamnă, o mare doamnă. Înainte de Moartea Stacojie, ea a fost soția lui Van Warden. El era Președintele Colegiului Magnaților din Industrie și era unul dintre cei doisprezece oameni care conduceau America. Averea lui era evaluată la un miliard și opt sute de milioane de dolari – monede ca aceea aflată în punguța ta, Edwin. Și atunci a survenit Moartea Stacojie, iar soția sa a ajuns soția lui Bill, primul din tribul șoferilor. El obișnuia s-o și bată. Am văzut asta cu ochii mei.

Hoo-Hoo, stând întins pe burtă și înfigându-și leneș degetele picioarelor în nisip, scoase un țipăt și-și examină, mai întâi, unghia de la picior și apoi gropița pe care o făcuse. Ceilalți doi băieți i se alăturară, săpând rapid în nisip cu mâinile, până ce scoaseră la iveală trei schelete culcate. Două erau de adulți, al treilea fiind al unui copil în creștere. Bătrânul se așeză alături de-a bușilea și cercetă cu privirea cele descoperite.

— Victime ale Ciumei, anunță el. În felul ăsta au murit pretutindeni în ultimele zile. Trebuie să fi fost o familie, care fugea de contagiune și a pierit aici, pe plaja de la Cliff House. Hei… ce faci, Edwin?

Această întrebare fu pusă pe un ton brusc îngrozit, deoarece Edwin, folosindu-se de muchia cuțitului de vânătoare, începu să izbească dislocând dinții din falca unuia dintre cranii.

— Vreau să-i înșir pe-o ață, veni răspunsul.

Cei trei băieți se puseră serios pe treabă și nu se mai auzea decât

zgomotul loviturilor și ciocăniturilor, în timp ce Bunul mormăia ceva nebăgat în seamă.

— Sunteți niște adevărați sălbatici. Deja s-a răspândit obiceiul de a purta la gât dinți omenești. Peste o generație o să vă găuriți nasurile și urechile și o să purtați podoabe din oase și scoici. Eu știu. Neamul omenesc e condamnat să se cufunde tot mai mult și mai mult în noaptea primitivă, înainte de a-și începe din nou urcușul sângeros către civilizație. Atunci când ne vom înmulți și vom simți că nu mai avem spațiu, vom începe să ne ucidem unii pe alții. Și atunci presupun că veți purta legături de scalpuri la cingătoare, așa cum tu, Edwin, care ești cel mai blând dintre nepoții mei, ai și început cu coada aceea de porc abjectă. Arunc-o, Edwin, băiatule; arunc-o.

— Ce mai gâgâie și moșul ăsta, zise Buză-de-Iepure, atunci când, după ce toți dinții fură extrași, se apucară să-i împartă în mod egal.

Erau foarte iuți și abrupți în acțiunile lor, iar țipetele lor, în momentele de discuție aprinsă privind repartizarea dintelui celui mai râvnit, semănau într-adevăr cu larma făcută de un cârd de gâște. Vorbeau în monosilabe și în propoziții scurte, sacadate, care aduceau mai degrabă cu o păsărească decât cu un limbaj omenesc. Și totuși, în ea erau sesizabile rudimente de construcție gramaticală și apăreau vestigii ale înrudirii cu o cultură superioară. Chiar și vorbirea Bunului era atât de coruptă încât, dacă ar fi reprodusă ad litteram, ar constitui aproape un non-sens pentru cititor. Oricum, asta se întâmpla numai când discuta cu băieții. Atunci când își dădea frâu liber și vorbea de unul singur, discursul se purifica de la sine, ajungând la o engleză curată. Frazele deveneau mai lungi și erau enunțate cu un ritm și o ușurință care duceau cu gândul la o bază serioasă, formată prin lecturi.

— Vorbește-ne despre Moartea Roșie, Bunule, îl rugă Buză-de-Iepure atunci când povestea cu dinții se încheie cu bine.

— Moartea Stacojie, îl corectă Edwin.

— Și mai slăbește-ne cu păsărească aia caraghioasă, continuă Buză-de-Iepure. Vorbește ca un om cu judecată, Bunule, așa cum trebuie să vorbească un Santa-Rosan. Alți Santa-Rosani nu vorbesc ca tine.

II

Bătrânul se arătă bucuros de a fi astfel poftit. Își drese glasul și începu.

— Cu douăzeci sau treizeci de ani în urmă, povestea mea avea mare căutare. Dar în zilele noastre nimeni nu mai pare interesat…

— Iar începi cu ale tale? strigă Buză-de-Iepure pornit. Încetează cu vorbele ciudate și vorbește cu judecată. Ce-i aia interesat? Ești ca un copilaș care nici nu știe să vorbească.

— Lasă-l în pace, sări Edwin, că odată se supără și nu mai vorbește deloc. Sari peste locurile ciudate. Tot o să pricepem câte ceva din ce ne spune.

— Dă-i drumul, Bunule, îl încurajă Hoo-Hoo, căci bătrânul începuse deja să bombăne despre lipsa de respect față de cei vârstnici și despre întoarcerea la cruzime a tuturor ființelor omenești, care au decăzut de la o cultură superioară la starea primitivă.

Povestirea începu.

— Erau foarte mulți oameni pe lume în vremea aceea. Numai San Francisco număra patru milioane…

— Ce-s alea milioane? îl întrerupse Edwin.

Bunicul îl privi cu bunătate.

— Eu știu că voi nu știți să numărați mai departe de zece, așa că am să vă arăt. Ridicați amândouă mâinile. La amândouă aveți cu totul zece degete. Foarte bine. Iau acum acest grăunte de nisip – ține-l tu, Hoo-Hoo. Dădu drumul grăuntelui de nisip în palma băiatului și continuă. Acum acest grăunte de nisip înseamnă cele zece degete ale lui Edwin. Mai adaug un grăunte. Asta înseamnă încă zece degete. Și mai adaug unul și încă unul și încă unul, până ce am adăugat atâtea grăunțe câte degete are Edwin. Asta face ceea ce eu numesc o sută. Țineți minte cuvântul ăsta – o sută. Acum pun pietricica asta în mâna lui Buză-de-Iepure. Ea înseamnă zece grăunțe de nisip sau zece zeci de degete, adică o sută de degete. Pun acum zece pietricele. Ele înseamnă o mie de degete. Iau o cochilie de midie și ea înseamnă zece pietricele, sau o sută de grăunțe de nisip, sau o mie de degete…

Și tot așa, cu migală și cu multe repetiții, el se strădui să construiască în mințile lor o reprezentare grosolană a numerelor. Pe măsură ce cantitățile creșteau, îi punea pe băieți să țină diferite mărimi în fiecare din mâinile lor. Pentru numere și mai mari, așeza simbolurile pe bușteanul de plută; cât despre simbolurile care-i dădeau bătaie de cap, era silit să se folosească de dinții scoși din cranii pentru milioane și de carapacele crabilor pentru miliarde. Aici se opri, fiindcă băieții dădeau semne de oboseală.

— Existau patru milioane de oameni în San Francisco – patru dinți.

Privirile băieților se perindară de la dinți, apoi de la o mână la alta și printre pietricele și grăunțe de nisip, până la degetele lui Edwin. Și

apoi parcurseră îndărăt seria crescătoare în sforțarea de a cuprinde cu mintea niște numere aproape imposibil de imaginat.

— Asta însemna o mulțime de lume, Bunule, se hazardă în cele din urmă Edwin.

— Cât nisip e pe plaja asta, cât nisipul de pe plajă, fiece grăunte de nisip fiind un bărbat, o femeie sau un copil. Da, băiete, toți oamenii aceia trăiau chiar aici, în San Francisco. Și din când în când toată omenirea aceea ieșea la aer chiar pe plaja asta – oameni mai mulți decât firele de nisip. Mai mulți… mai mulți… mai mulți. Iar San Francisco era un oraș falnic. Și dincolo de golf, unde ne-am așezat noi tabăra anul trecut, trăiau și mai mulți oameni, pornind chiar de la Point Richmond, pe șesuri ori pe dealuri, cât vedeai cu ochii până la San Leandro – un oraș imens cu șapte milioane de oameni. Șapte dinți… acolo, așa, șapte milioane.

Din nou privirile băieților se perindară în sus și în jos de la degetele lui Edwin până la dinții de pe buștean.

— Pământul era plin de oameni. Recensământul din 2010 a stabilit cifra de opt miliarde pentru întregul glob – opt cochilii de crab, da, opt miliarde. Nu era nici pe departe ca în ziua de astăzi. Omenirea știa să facă mult mai multe lucruri decât să-și procure hrana. Și cu cât exista mai multă hrană, cu atât exista mai multă lume. În anul 1800, existau o sută și șaptezeci de milioane doar în Europa. O sută de ani mai târziu – o pietricică, Hoo-Hoo – o sută de ani mai târziu, la 1900, existau cinci sute de milioane în Europa – cinci pietricele, Hoo-Hoo, și acest dinte unic. Asta arată cât de ușor se procura hrana și cât s-au înmulțit oamenii. Iar în anul 2000 existau un miliard și cinci sute de milioane în Europa. Și același lucru se întâmpla pretutindeni în lume. Opt carapace de crab acolo, da, opt miliarde de oameni viețuiau pe pământ atunci când a început Moartea Stacojie.

— Eram tânăr când a survenit Ciuma – aveam douăzeci și șapte de ani și locuiam de partea cealaltă a Golfului San Francisco, în Berkeley. Ții minte casele acelea mari de piatră, Edwin, atunci când am coborât de pe dealurile din Contra Costa? Acolo locuiam eu, în casele acelea de piatră. Eram profesor de literatură engleză.

Multe din toate acestea îi depășeau pe băieți, dar ei se străduiau să înțeleagă chiar și într-un fel nedeslușit această poveste a trecutului.

— La ce foloseau casele alea din piatră? întrebă Buză-de-Iepure.

— Îți aduci aminte când te-a învățat tatăl tău să înoți? Băiatul dădu din cap că da. Ei bine, la Universitatea California – ăsta era numele pe care-l foloseam pentru acele case – noi îi învățam pe tineri, bărbați și femei, cum să gândească, exact așa cum v-am învățat eu pe voi acum, cu ajutorul firelor de nisip, al pietricelelor și al cochiliilor, pentru a vă da seama cât de multă lume trăia pe vremea aceea. Erau foarte multe de învățat. Tinerii, femei și bărbați pe care-i învățam, se numeau

studenți. Aveam niște săli mari în care le predam. Eu vorbeam unor grupuri de patruzeci sau cincizeci, exact așa cum vă vorbesc vouă acum. Le spuneam despre cărți pe care le scriseseră alți oameni ce trăiseră înaintea lor și, în unele cazuri, chiar în vremea lor…

— Asta era tot ce făceai? – doar vorbeai și vorbeai și iarăși vorbeai? întrebă Hoo-Hoo. Cine vâna hrana pentru tine? Și cine mulgea caprele? Și cine prindea peștele?

— O întrebare de bun simț, Hoo-Hoo, o întrebare de bun simț. Așa cum vă spuneam, în vremea aceea era ușor de procurat hrana. Noi eram foarte înțelepți. Un mic număr de oameni procurau hrana pentru o mulțime de oameni. Ceilalți oameni făceau altceva. Așa cum spui, eu vorbeam. Vorbeam tot timpul și pentru asta mi se dădea hrană – multă hrană, mâncare fină, mâncare aspectuoasă, mâncare pe care nu am mai gustat-o de șaizeci de ani și pe care nu o voi mai gusta niciodată. Mă gândesc uneori că realizarea cea mai minunată a formidabilei noastre civilizații a fost hrana – abundența ei de neînchipuit, infinita ei varietate, uimitorul ei rafinament. O, nepoților, viața era viață pe vremea aceea, când aveam lucruri atât de minunate la masă.

Asta depășea puterea de înțelegere a băieților și ei lăsară un moment să alunece totul pe alături, cuvinte și idei, ca pe o simplă divagație senilă în cadrul narațiunii.

— Cei ce ne procurau hrana erau numiți oameni liberi. Asta era o glumă. Noi, cei din clasele conducătoare, aveam în proprietate toate terenurile, toate mașinile, totul. Acești producători de hrană erau sclavii noștri. Noi le luam aproape toată hrana pe care o procurau ei și le lăsam doar un pic, atât cât să se hrănească pentru a munci ca să ne procure și mai multă hrană…

— Eu m-aș fi dus în pădure și mi-aș fi procurat hrana pentru mine însumi, declară Buză-de-Iepure, iar dacă cineva ar fi încercat să mi-o ia, l-aș fi omorât.

Bătrânul râse.

— Păi nu v-am spus că noi, cei din clasele conducătoare, aveam în stăpânire toate terenurile, toate pădurile, totul? Pe oricare producător de hrană care n-ar fi produs hrană pentru noi, îl pedepseam sau îl lăsam să moară de foame. Și numai foarte puțini îndrăzneau să facă asta. Ei preferau să producă hrană pentru noi, să facă haine pentru noi și să ne pregătească și să ne servească o mie – dă-mi o midie, Hoo-Hoo – o mie de răsfățuri și delicii. Iar eu eram Profesorul Smith pe vremea aceea – Domnul Profesor James Howard Smith. Și cursurile mele sub formă de conferințe se bucurau de mare trecere –adică foarte multor tineri și tinere le plăcea să mă asculte vorbind despre cărțile pe care le scriseseră alți oameni.

Iar eu eram foarte fericit și aveam mâncăruri delicioase la masă. Iar

mâinile mele erau catifelate, deoarece nu munceam cu ele și trupul meu era curat peste tot și era îmbrăcat în cele mai fine veșminte. Își examină din ochi cu scârbă blana de capră jerpelită. Noi nu purtam asemenea lucruri pe vremea aceea. Până și sclavii aveau veșminte mai bune. Și eram mai curați. Noi ne spălam pe fețe și pe mâini de mai multe ori pe zi. Voi, băieți, nu vă spălați decât atunci când cădeți în apă sau dacă trebuie să înotați.

— Dar nici tu nu te speli, Bunule, îi replică Hoo-Hoo.

— Știu, știu. Sunt un bătrân jegos. Dar vremurile s-au schimbat. Nimeni nu se mai spală în ziua de astăzi și nu mai există comodități. Sunt șaizeci de ani de când n-am mai văzut o bucată de săpun. Voi nici nu știți ce-i aia săpun, iar eu n-am să vă spun, pentru că eu spun acum povestea Morții Stacojii. Voi știți ce este boala. Noi îi ziceam pe atunci maladie. Foarte multe maladii erau provocate de ceea ce noi numeam microbi. Rețineți acest cuvânt – microbi. Un microb este o ființă foarte mică. E ca o căpușă, din cele pe care le găsiți pe câini primăvara, când ei aleargă prin pădure. Doar că microbul este foarte mic. Este atât de mic încât nici nu-l poți vedea…

Hoo-Hoo se porni să râdă.

— Ești un ciudat, Bunule, de vorbești despre lucruri pe care nu le poți vedea. Dacă nu le poți vedea, de unde știi că ele sunt? Aș vrea să știu și eu. Cum de cunoști ceva ce nu poți vedea?

— Bună întrebare, foarte bună întrebare, Hoo-Hoo. Dar noi le-am văzut – pe unele dintre ele. Noi aveam ceea ce numeam microscoape și ultramicroscoape și le puneam la ochi și ne uitam prin ele, așa încât vedeam lucrurile mai mari decât erau ele în realitate și multe lucruri nu le puteam vedea deloc fără microscop. Cele mai bune ultramicroscoape ale noastre puteau face ca un microb să arate de patruzeci de mii de ori mai mare. O cochilie de midie înseamnă o mie de degete ca ale lui Edwin. Luați patruzeci de cochilii de midie, de atâtea ori mai mare era microbul atunci când îl priveam prin microscop. Și apoi mai aveam și alte mijloace, prin utilizarea a ceea ce noi numeam imagini în mișcare, de a face ca microbul de patruzeci de mii de ori mai mare să fie de multe, multe mii de ori și mai mare. Și în felul acesta vedeam toate acele ființe pe care ochii noștri de unii singuri nu le puteau vedea. Luați un grăunte de nisip. Fărâmați-l în zece bucățele. Luați o bucățică și spargeți-o în zece. Spargeți una din aceste bucățele în zece și una din acestea iarăși în zece și una din acestea iarăși în zece și una din acestea iarăși în zece și faceți treaba asta cât e ziua de lungă și poate că, la apusul soarelui, veți avea o bucățică de micimea unuia dintre microbi.

Băieții se arătau pe față neîncrezători. Buză-de-Iepure pufnea pe nas și râdea batjocoritor iar Hoo-Hoo chicotea, până ce Edwin le dădu un ghiont ca să facă liniște.

— Căpușa suge sângele câinelui, dar microbul, fiind nespus de mititel, intră de-a dreptul în sânge și acolo face mulți pui. Pe vremea aceea existau cam un miliard – o carapace de crab, te rog – câți înseamnă această carapace de crab, în trupul unui om. Noi numeam microbii micro-organisme. Atunci când câteva milioane sau un miliard din aceste ființe se aflau într-un om, în tot sângele omului, acesta era bolnav. Acești microbi erau o maladie. Existau multe feluri diferite de maladii – mai multe feluri diferite decât firele de nisip de pe plaja asta. Noi cunoșteam doar câteva dintre acele feluri. Lumea micro-organică era invizibilă, o lume pe care nu o puteam vedea și știam foarte puțin despre ea. Totuși, știam ceva. Exista bacillus anthracis; exista micrococcus; existau Bacterium termo și Bacterium lactis – aceasta e cea care acrește laptele de capră până și în zilele noastre, Buză-de-Iepure; și mai existau Schizomycetes fără număr. Și mai existau multe altele…

Aici bătrânul se lansă într-o disertație despre microbi și despre genurile lor, folosindu-se de cuvinte și de fraze atât de extraordinar de lungi și de lipsite de orice înțeles, încât băieții își aruncau ochiade batjocoritoare și-și mutau privirea peste oceanul pustiu, ca să uite de bătrânul care trăncănea înainte.

— Dar Moartea Stacojie, Bunule, îi sugeră în cele din urmă Edwin.

Bunicul își veni în fire și, cu o tresărire, se smulse de pe estrada sălii de conferințe, unde, în fața unui auditoriu din altă lume, tocmai expunea cea mai recentă teorie, după trecerea a șaizeci de ani, despre microbi și despre maladiile provocate de microbi.

— Da, da, Edwin; uitasem. Uneori amintirea trecutului mă copleșește și uit că sunt doar un bătrân murdar, îmbrăcat într-o blană de capră, rătăcind împreună cu nepoții mei sălbatici, care sunt păstori de capre, în pustietatea primitivă. *Sistemele vremelnice dispar precum o spumă*, și chiar așa a dispărut glorioasa și colosala noastră civilizație. Eu sunt Bunicul, un bătrân obosit. Aparțin tribului Santa-Rosanilor. M-am însurat în acest trib. Fiii și fiicele mele s-au căsătorit în triburile șoferilor, Sacramentos și Palo-Altos. Tu, Buză-de-Iepure, ești din șoferi. Tu, Edwin, ești din Sacramentos. Iar tu, Hoo-Hoo, ești din Palo-Altos. Tribul tău și-a luat numele de la un oraș aflat în apropierea sediului unei alte mari instituții de învățământ. Ea se numea Universitatea Stanford. Da, acum îmi amintesc. Mi-e foarte limpede. Începusem să vă vorbesc despre Moartea Stacojie. Unde ajunsesem cu povestirea?

— Tocmai vorbeai despre microbi, ființele acelea pe care nu le poți vedea dar care-i îmbolnăvesc pe oameni, îi aminti Edwin.

— Da, acolo ajunsesem. Omul nu-și dădea seama la început, când doar puțini din acești microbi îi intrau în trup. Însă fiecare microb se rupea în jumătate și se ajungea la doi microbi și ei continuau să facă

asta foarte rapid astfel că în scurt timp existau milioane în trup. Atunci omul era bolnav. Avea o maladie, iar maladia era numită după felul microbului care se afla în el. Ea putea să fie rujeolă, putea să fie gripă, putea să fie friguri galbene; putea să fie oricare dintre miile și miile de feluri de maladii.

Dar e ceva ciudat cu acești microbi. Apăreau mereu unii noi, care veneau să se cuibărească în trupurile oamenilor. Cu multă, cu foarte multă vreme în urmă, când existau foarte puțini oameni pe lume, existau puține maladii. Dar pe măsură ce oamenii se înmulțeau și trăiau îngrămădiți laolaltă în mari orașe și civilizații, au apărut noi maladii, noi soiuri de microbi au intrat în trupurile lor. Astfel au fost uciși nenumărați oameni, milioane și miliarde. Și cu cât oamenii se înghesuiau mai mulți laolaltă, cu atât mai teribile erau noile maladii care apăreau. Cu mult înainte de epoca în care am trăit eu, în evul mediu, a existat Ciuma Neagră, care a făcut ravagii prin Europa. Ea a devastat Europa de mai multe ori. A existat tuberculoza, care intra în oameni ori de câte ori aceștia trăiau în mari aglomerații. Cu o sută de ani înainte de epoca mea, a bântuit ciuma bubonică. Iar în Africa exista boala somnului. Bacteriologii combăteau toate aceste boli și le distrugeau, întocmai așa cum voi, băieți, vă luptați să-i alungați pe lupi de lângă caprele voastre sau așa cum îi striviți pe țânțarii care tăbărăsc asupra voastră. Bacteriologii…

— Dar, Bunule, ce-i aia cum îi zici? îl întrerupse Edwin.

— Tu, Edwin, ești păstor de capre. Sarcina ta e să păzești caprele. Tu știi multe lucruri despre capre. Bacteriologul păzește microbii. Asta e sarcina lui și el știe multe lucruri despre ci. Așadar, după cum spuneam, bacteriologii se luptau cu microbii și îi distrugeau – uneori. Exista lepra, o maladie oribilă. Cu o sută de ani înainte să mă nasc eu, bacteriologii au descoperit microbul leprei. Ei știau totul despre acesta. L-au fotografiat. Eu am văzut fotografiile acelea. Ei însă nu au găsit niciodată o metodă de a-l ucide. Dar în 1984, a venit Ciuma Atotnimicitoare, o maladie care a izbucnit într-o țară numită Brazilia și care a ucis milioane de oameni. Dar bacteriologii i-au dat de capăt și au găsit modalitatea de a o ucide, astfel încât Ciuma Atotnimicitoare nu s-a extins. Ei au realizat ceea ce se numea un ser, pe care-l introduceau în corpul omului și care ucidea microbii atotnimicitori fără a-l ucide pe om. Iar în 1910 a fost Pelagra și de asemenea anchilostomiaza. Acestea au fost ucise cu ușurință de bacteriologi. Dar în 1947 a apărut o nouă maladie care nu mai fusese văzută înainte. Ea intra în corpul bebelușilor în vârstă de numai zece luni sau mai puțin și îi aducea în starea de a nu-și mai putea mișca mâinile și picioarele, de a nu mai putea mânca și de a nu mai putea face nimic; unsprezece ani le-au trebuit bacteriologilor pentru a găsi metoda de a ucide acest microb specific și de a-i salva pe bebelușii.

În ciuda tuturor acestor maladii, precum și a celor noi care continuau să apară mereu, existau tot mai mulți și mai mulți oameni în lume. Asta deoarece hrana era ușor de procurat. Cu cât era mai ușor de procurat hrana, cu atât existau mai mulți oameni; cu cât existau mai mulți oameni, cu atât trăiau mai îngrămădiți laolaltă pe pământ; și cu cât trăiau mai îngrămădiți, cu atât mai mult noi tipuri de microbi deveneau maladii. Au existat și avertizări. Soldervetzsky, încă din 1929, le-a spus bacteriologilor că ei nu aveau niciun mijloc de luptă garantat împotriva vreunei noi maladii, de o mie de ori mai mortală decât oricare dintre cele cunoscute, care ar putea să apară ucigând vieți omenești cu sutele de milioane și chiar cu miliardele. Vedeți voi, universul micro-organic rămânea un mister la urma urmei. Ei știau că exista un asemenea univers și că din când în când armate întregi de noi microbi ieșeau la iveală din el ca să ucidă oameni. Și asta era tot ce știau despre el. După știința lor, în această lume micro-organică invizibilă ar putea exista tot atâtea soiuri de microbi câte fire de nisip sunt pe plaja asta. Și de asemenea, în aceeași lume invizibilă, e foarte posibil ca noi feluri de microbi să apară pe viitor. E posibil ca viața acolo să-și aibă originea – *fecunditatea fără margini* o numea Soldervetzsky, folosind cuvintele altui bărbat[6], care scrisese înaintea lui…

Exact în acest moment, Buză-de-Iepure sări în picioare, cu o expresie de dispreț nemărginit pe chip.

— Bunule, declară el, mă scârbești cu trăncăneala ta fără noimă. De ce nu povestești despre Moartea Roșie? Dacă nu ai de gând, spune și ne pregătim să ne întoarcem la tabără.

Bătrânul se uită la el și, în tăcere, începu să plângă. Lacrimi venind din slăbiciunea vârstei i se rostogoleau pe obraji și toată neputința celor optzeci și șapte de ani ai săi i se citea pe chipul îndurerat.

— Stai jos, îl îndemnă împăciuitor Edwin. Bunul are dreptate. Tocmai ajungea la Moartea Stacojie, nu-i așa, Bunule? Tocmai începea să ne povestească despre ea, uite acum. Stai jos, Buză-de-Iepure. Zi mai departe, Bunule.

III

Bătrânul își șterse lacrimile cu dosul mâinilor murdare și își reluă povestirea cu un glas tremurător și pițigăiat care curând se întări, pe măsură ce el își regăsea ritmul narațiunii.

— Ciuma a venit în vara lui 2013. Aveam vârsta de douăzeci și șapte de ani și-mi aduc bine aminte. Comunicatele de la radio…

Buză-de-Iepure își exprimă zgomotos scârba, iar Bunicul se grăbi să dea explicațiile necesare.

— Noi vorbeam prin aer în vremea aceea, la distanțe de mii și mii de mile. Și lumea a fost pusă la curent cu strania maladie care izbucnise la New York. Șaptesprezece milioane de oameni trăiau atunci în acel oraș, cel mai falnic din America. Nimeni nu a intrat la idei în legătură cu știrea. Era vorba doar de un lucru fără însemnătate. Au fost numai câteva decese. Se părea, totuși, că oamenii muriseră foarte rapid și că unul din primele semne ale maladiei era înroșirea feței și a întregului corp. La nici douăzeci și patru de ore, s-a raportat primul caz în Chicago. Și, în aceeași zi, a fost făcut public faptul că Londra, cel mai mare oraș din lume, după Chicago, se luptase în taină cu ciuma timp de două săptămâni, cenzurând transmiterea știrilor – adică nu permisese să se întindă vorba în restul lumii că la Londra era ciumă.

Părea să fie ceva grav, dar noi, cei din California, ca și cei din alte părți, nu eram alarmați. Eram siguri că bacteriologii aveau să găsească un mijloc de a învinge acest nou microb, exact așa cum învinseseră și alți germeni în trecut. Problema era însă rapiditatea uluitoare cu care acest microb distrugea ființele omenești, precum și faptul că el ucidea în mod inevitabil orice trup omenesc în care intra. Nimeni nu s-a vindecat niciodată. Exista vechea holeră asiatică, când puteai să cinezi seara cu un om sănătos, iar dimineața, dacă te trezeai destul de devreme, îl puteai vedea târât prin fața ferestrei tale în carul morții. Dar această nouă ciumă era mai rapidă decât aceea – mult mai rapidă. Din momentul primului semn al bolii, un om era mort într-o oră. La unii dura câteva ore. Mulți mureau la zece sau cincisprezece minute de la apariția primelor semne.

Inima începea să bată mai repede și temperatura corpului creștea. Apoi apărea erupția stacojie, întinzându-se ca un incendiu pe față și pe corp. Cei mai mulți oameni nu remarcau creșterea temperaturii sau a pulsului și aflau că sunt condamnați doar atunci când se declanșa erupția stacojie. De obicei, ei aveau convulsii în momentul apariției erupției. Dar acele convulsii nu durau mult și nu erau foarte puternice. Odată ce le depășea, omul se liniștea cu totul și nu mai simțea decât o amorțeală care-i urca rapid în trup pornind de la picioare. Mai întâi îi amorțeau călcâiele, apoi gambele și șoldurile și atunci când amorțeala ajungea la nivelul inimii, omul murea. Cei atinși nu delirau și nici nu

adormeau. Mințile lor rămâneau tot timpul liniștite și calme, până în clipa când inima le amorțea și se oprea. Altă ciudățenie era rapiditatea descompunerii. Nici nu murea bine persoana respectivă, că trupul părea deja să se facă bucățele, să se risipească, să se dizolve văzând cu ochii. Aceasta a și fost una din cauzele pentru care ciuma s-a întins atât de rapid. Toate miliardele de microbi dintr-un cadavru erau în felul acesta eliberate imediat.

Și din cauza tuturor acestor lucruri, bacteriologii aveau atât de puține șanse în combaterea germenilor. Ei mureau în laboratoarele lor chiar în timp ce studiau microbul Morții Stacojii. Au fost niște eroi. Imediat ce unii piereau, alții veneau să le ia locul. La Londra au reușit să-l izoleze pentru prima dată. Știrea a fost transmisă prin telegraf pretutindeni. Trask era numele omului care a reușit asta, dar după treizeci de ore era mort. Apoi a început în toate laboratoarele cursa pentru a găsi ceva care să distrugă germenii ciumei. Toate medicamentele au dat greș. Vedeți voi, problema era de a găsi un medicament sau un ser care să ucidă germenii în trup și care să nu ucidă trupul. Au încercat să-l combată cu ajutorul altor germeni, să introducă în corpul unui om bolnav niște germeni care să fie dușmanii germenilor ciumei…

— Păi nici nu poți vedea ființele alea de microbi, obiectă Buză-de-Iepure și uite că trăncănești și iar trăncănești despre ele de parcă ar fi ceva, când colo nu sunt chiar nimic. Tot ce nu poți vedea, nu este, asta e. Să lupți împotriva unor ființe care nu sunt cu ajutorul unor ființe care nu sunt! Trebuie să fi fost toți niște țicniți în vremea aia. De-aia au și crăpat. N-am să cred eu în prostiile astea, îți spun eu.

Bunicul începu pe loc să se smiorcăie, în timp ce Edwin îi luă înfocat apărarea.

— Ia ascultă, Buză-de-Iepure, tu crezi într-o groază de lucruri pe care nu le poți vedea.

Buză-dc-Iepure scutură din cap.

— Tu crezi în morții care ne dau târcoale. Dar tu n-ai văzut niciodată un mort dând târcoale.

— Îți spun eu că i-am văzut, iarna trecută, când am fost la vânătoare de lupi cu tata.

— Păi da, tu scuipi întotdeauna când treci peste o apă curgătoare, îl zgândări Edwin.

— Asta e ca să alung ghinionul, se apără Buză-de-Iepure.

— Tu crezi în ghinion?

— Sigur.

— Și n-ai văzut niciodată un ghinion, încheie Edwin triumfător. Ești la fel de breaz ca și Bunul cu microbii lui. Și tu crezi în ceea ce nu vezi. Continuă, Bunule.

Buză-de-Iepure, strivit de această înfrângere metafizică, rămase

tăcut, iar bătrânul își reluă povestirea. Iarăși și iarăși, deși narațiunea aceasta nu trebuie să se împiedice în amănunte, povestirea Bunicului se întrerupea atunci când băieții se ciondăneau între ei. De asemenea, băieții păstrau între ei tot timpul un ton coborât atunci când se hazardau în explicații și presupuneri, pe când se străduiau să-l urmeze pe bătrân în lumea lui necunoscută și dispărută.

— Moartea Stacojie a izbucnit în San Francisco. Prima moarte a survenit într-o zi de luni dimineața. Joi mureau deja ca muștele în Oakland și în San Francisco. Mureau pretutindeni – în paturile lor, la locul de muncă, mergând pe stradă. Marți am văzut și eu primul caz – domnișoara Collbran, o studentă de-a mea, care ședea chiar în fața ochilor mei, în sala de conferințe. I-am observat figura în timp ce vorbeam. A devenit brusc stacojie. Mi-am întrerupt expunerea și nu-mi puteam dezlipi ochii de la ea, căci frica de ciumă pusese deja stăpânire pe noi și iată că aflam acum că ea venise. Tânăra a scos un țipăt și a ieșit în fugă din sală. Tinerii au luat-o și ei la fugă, toți, în afară de doi dintre ei. Convulsiile domnișoarei Collbran au fost foarte ușoare și au durat mai puțin de un minut. Unul dintre tineri i-a adus un pahar cu apă. Ea a băut doar un pic și a strigat:

„Picioarele mele! Nu mi le mai simt."

După un minut, a spus: „Nu mai am picioare. Nu-mi mai dau seama dacă mai am picioare. Iar genunchii mi s-au răcit. Abia dacă mai simt că am genunchi."

Stătea întinsă pe podea, cu o legătură de caiete sub cap. Iar noi nu puteam face nimic. Răceala și amorțeala îi ajunseseră mai sus de șolduri apropiindu-se de inimă și când i-au ajuns la inimă a murit. În cincisprezece minute, după ceas – am cronometrat – era moartă, acolo, în clasa mea, moartă. Și era o tânără frumoasă, puternică, sănătoasă. Iar de la primul semn al ciumei și până la moartea ei se scurseseră numai cincisprezece minute. Asta demonstrează cât de rapidă era Moartea Stacojie.

Totuși, în acele câteva minute cât am rămas cu muribunda în clasa mea, alarma se întinsese în toată universitatea iar studenții, cu miile, cu toții, au părăsit în goană sălile de conferințe și laboratoarele. Ieșind din clasă, pe când mergeam să raportez cazul președintelui facultății, am găsit universitatea golită. Prin campus se mai vedeau câțiva răzleți ce se grăbeau spre casele lor. Doi dintre ei alergau.

Pe Președintele Hoag l-am găsit în biroul său, singur-singurel, arătând foarte bătrân și foarte cărunt, cu o mulțime de riduri pe față, pe care nu i le văzusem niciodată înainte. La vederea mea, s-a ridicat și a pornit clătinându-se către biroul său privat, trântind ușa după el și încuind-o. Vedeți, el știa că fusesem expus și îi era frică. Mi-a strigat prin ușă să plec. N-am să uit niciodată ce sentimente mă încercau în timp ce treceam prin coridoarele tăcute și afară, prin campusul

părăsit. Nu-mi era frică. Fusesem expus și mă consideram deja mort. Nu era vorba despre asta, ci despre un sentiment de depresie îngrozitoare care mă cuprinsese. Totul se oprise în loc. Era ca sfârșitul lumii pentru mine – al lumii mele. Mă născusem și îmi petrecusem întreaga viață în universitate. Aceasta fusese cariera mea predestinată. Tatăl meu fusese profesor acolo înaintea mea și tatăl său înaintea lui. De un secol și jumătate, ca o mașinărie desăvârșită, această universitate funcționase fără întrerupere. Și acum, într-o clipă, se oprise. Era ca și cum ai fi văzut flacăra sacră stingându-se pe un altar de trei ori sacru. Eram șocat, nespus de șocat.

Când am ajuns acasă, menajera mea a scos un țipăt văzându-mă și a fugit. Și când am sunat-o pe servitoare, am aflat că și aceasta probabil fugise. Am vrut să văd ce se întâmplă. În bucătărie am găsit-o pe bucătăreasă pe punctul de a pleca. Dar și ea a țipat, în graba ei scăpând din mână o valiză cu lucrurile ei și a luat-o la goană din casă și apoi prin parc, țipând fără încetare. Îi aud țipetele până-n ziua de astăzi. Vedeți, noi nu ne comportam în felul acesta atunci când ne loveau niște maladii obișnuite. Ne păstram întotdeauna calmul când surveneau astfel de lucruri și trimiteam după doctori și asistente, care știau ce anume să facă. Acum însă era vorba de altceva. A lovit atât de fără veste și a ucis atât de rapid, fără să rateze o lovitură. Atunci când erupția stacojie apărea pe fața cuiva, acea persoană purta clar semnul morții. Nu a existat niciodată vreun caz de vindecare.

Mă aflam singur în casa mea mare. După cum v-am mai spus deseori mai înainte, în zilele acelea noi puteam vorbi unul cu celălalt prin fire sau prin aer. A sunat telefonul: era fratele meu care voia să-mi vorbească. Mi-a spus că nu venea acasă de frică să nu se molipsească de ciumă de la mine și că le luase pe cele două surori ale noastre ca să le ducă în casa profesorului Bacon. M-a sfătuit să rămân pe loc și să aștept să văd dacă mă îmbolnăvisem sau nu de ciumă.

Am fost de acord cu toate astea, rămânând în casa mea și, pentru prima oară în viață, încercând să gătesc, iar ciuma nu s-a atins de mine. Prin intermediul telefonului puteam să vorbesc cu oricine pofteam și să aflu ce mai e nou. De asemenea, mai existau și ziarele și am cerut ca toate să-mi fie aruncate la ușă, astfel că puteam afla ce se întâmpla în restul lumii.

Orașele New York și Chicago erau cuprinse de haos. Și ceea ce se petrecea în ele se petrecea în toate marile orașe. O treime din efectivele poliției din New York murise. Șeful ei murise și el, ca și primarul, după cât se părea. Orice lege și ordine încetaseră să mai existe. Trupurile zăceau pe străzi neîngropate. Toate căile ferate precum și vasele care transportau alimente și alte provizii către marele oraș încetaseră să mai circule și bande de săraci înfometați jefuiau magazinele și depozitele. Omorurile, furturile și bețiile erau prezente

la tot pasul. Populația fugise deja din oraș cu milioanele – în primul rând bogătașii, în automobilele și în dirijabilele lor private, și apoi marea masă a populației, pe jos, ducând ciuma cu ei, ei înșiși murind de foame și jefuind fermele și toate orășelele și satele întâlnite în cale.

Omul care trimitea aceste știri, operatorul radio, se afla singur cu aparatul său în vârful unei clădiri înalte. Oamenii rămași în oraș – el estima numărul lor la câteva sute de mii – înnebuniseră din cauza spaimei și a băuturii și de jur-împrejurul lui izbucniseră mari incendii. Era un erou acel om care rămânea lângă postul său – un ziarist obscur, după toate probabilitățile.

De douăzeci și patru de ore, spunea el, nu a mai sosit nicio navă aeriană transatlantică și niciun mesaj nu a mai venit din Anglia. El a afirmat, totuși, că un mesaj provenind din Berlin – asta e în Germania – anunța că Hoffmeyer, un bacteriolog din școala lui Metchnikoff, descoperise serul pentru tratarea ciumei. Acestea au fost ultimele cuvinte, până în ziua de azi, pe care noi cei din America le-am primit din Europa. Dacă Hoffmeyer a descoperit serul, a fost prea târziu, altminteri exploratori din Europa ar fi venit cu ani în urmă să ne caute. Putem doar să tragem concluzia că ceea ce s-a întâmplat în America s-a întâmplat și în Europa și că, în cel mai fericit caz, câteva zeci de oameni e posibil să fi supraviețuit Morții Stacojii pe tot acel continent.

Încă o zi comunicatele au continuat să vină din New York. Apoi au încetat și ele. Omul care le transmisese, cocoțat în blocul său înalt, fie murise de ciumă, fie pierise în marile incendii despre care relatase că făceau ravagii în jurul său. Iar ceea ce se întâmplase în New York se repetase în toate celelalte mari orașe. Același lucru se petrecuse în San Francisco și în Oakland și în Berkeley. Joi deja oamenii mureau atât de rapid, încât cadavrele lor nu mai puteau fi adunate și trupurile fără viață zăceau pretutindeni. Joi seara a început exodul provocat de panică spre zonele rurale. Închipuiți-vă, nepoților, acea omenire, mai deasă decât năvala somonului pe care ați văzut-o pe râul Sacramento, scurgându-se din oraș cu milioanele, purtată de nebunie pe drumurile țării, încercând în zadar să fugă de moartea aflată pretutindeni. Vedeți, ei duceau cu ei germenii oriunde mergeau. Chiar și navele aeriene ale celor bogați, fugind către bastioanele munților și ale deșertului, duceau cu ele germenii bolii.

Sute dintre aceste nave aeriene fugeau spre Hawaii și nu numai că duceau ciuma cu ei, dar găseau ciuma deja ajunsă acolo, înaintea lor. Aceste lucruri le-am aflat din comunicatele radio, până când orice ordine a dispărut în San Francisco și nu mai rămăsese niciun operator la post pentru a recepționa sau a transmite. Era ceva uimitor, era uluitoare această lipsă de comunicare cu lumea. Era exact ca și cum lumea încetase să mai existe, de parcă fusese ștearsă din evidențe.

Timp de șaizeci de ani, lumea aceea nu a mai existat pentru mine. Știu că trebuie să existe locuri ca New York, Europa, Asia și Africa, dar nu s-a mai auzit niciun cuvânt despre ele – în toți acești șaizeci de ani. Odată cu venirea Morții Stacojii, lumea s-a spulberat, în mod absolut și iremediabil. Zece mii de ani de cultură și de civilizație s-au dus cât ai clipi din ochi, *au dispărut ca o spumă*.

Spuneam despre navele aeriene ale celor bogați. Ei purtau ciuma cu ei și oriunde fugeau, tot mureau. Eu nu am întâlnit decât un singur supraviețuitor dintre ei – Mungerson. Mai târziu a ajuns un Santa-Rosan și s-a căsătorit cu fiica mea cea mare. A intrat în trib la opt ani după ciumă. Avea atunci nouăsprezece ani și a fost obligat să aștepte încă doisprezece ani înainte de a se putea căsători. Vedeți, nu exista nicio femeie fără bărbat și unele dintre fiicele mai mari ale Santa-Rosanilor erau deja promise. Așa că a fost silit să aștepte până când Mary a împlinit șaisprezece ani. Fiul său, Picior-șchiop, a fost cel ucis anul trecut de o pumă.

Mungerson avea unsprezece ani în vremea ciumei. Tatăl lui era unul dintre Magnații Industriei, un om foarte bogat și puternic. Tocmai se refugiau cu nava lor aeriană, Condorul, împreună cu întreaga familie, spre locurile pustii din Columbia Britanică, care este departe spre nord de aici. Dar a survenit o defecțiune și au aterizat forțat în apropiere de Muntele Shasta. Ați auzit de muntele ăsta. Se află departe în nord. A izbucnit ciuma între ei, iar acest băiat de unsprezece ani a fost singurul supraviețuitor. Timp de opt ani de zile a trăit singur, rătăcind printr-un ținut pustiu și căutând zadarnic să întâlnească un semen de-al său. Și în cele din urmă, călătorind spre sud, a dat peste noi, Santa-Rosanii.

Dar am luat-o înaintea povestirii mele. Atunci când a început marele exod din orașele din jurul golfului San Francisco și în perioada când telefonul funcționa încă, am vorbit cu fratele meu. I-am spus că această fugă din marile orașe era o nebunie, că eu nu prezentam niciunul din simptomele ciumei și că ar fi trebuit să ne izolăm pe noi înșine și pe rudele noastre într-un loc sigur. Ne-am decis asupra Pavilionului Chimiei, de la universitate, și am plănuit să punem deoparte o rezervă de provizii și prin forța armelor să împiedicăm orice alte persoane de a ni se alătura cu forța, după ce ne vom fi izolat în refugiul nostru.

Toate acestea fiind puse la punct, fratele meu m-a implorat să mai rămân în propria-mi casă timp de cel puțin încă douăzeci și patru de ore, pentru siguranță, în caz că totuși aș fi fost contaminat. Am fost de acord cu asta, iar el mi-a promis să mă caute a doua zi. Am discutat în continuare despre amănuntele aprovizionării și ale apărării Pavilionului Chimiei, până ce telefonul a murit. S-a întrerupt în mijlocul conversației noastre. În noaptea aceea nu a mai funcționat

iluminatul electric și mă aflam singur în casă, pe întuneric. Ziarele nu se mai tipăreau, așa că habar nu aveam ce se petrecea afară. Am auzit zgomotele unei mulțimi agitate și focuri de pistol și de la ferestrele mele puteam să văd cerul iluminat de incendii înspre Oakland. A fost o noapte de groază. Nu am dormit o clipă. Un bărbat – de ce și cum, nu știu – fusese ucis pe aleea din fața casei. Am auzit focurile rapide ale unui pistol automat și, câteva minute mai târziu, nenorocitul rănit s-a târât până la ușa mea, gemând și strigând după ajutor. Înarmându-mă cu două pistoale automate, m-am dus la el. La lumina unui chibrit, am constatat că în timp ce murea din cauza rănilor de glonț, în același timp ciuma îl lua în stăpânire. Am fugit în casă, de unde l-am auzit gemând și strigând încă o jumătate de oră.

Dimineața, fratele meu a venit la mine. Adunasem într-o geantă de mână lucrurile de valoare pe care îmi propusesem să le iau, dar când i-am văzut fața mi-am dat seama că nu avea să mă însoțească niciodată la Pavilionul Chimiei. Ciuma îl luase în stăpânire. Intenționa să-mi strângă mâna, dar am făcut grăbit un pas înapoi din fața lui.

„Privește-te în oglindă”, i-am strigat.

S-a conformat și la vederea feței sale stacojii, culoare ce devenea văzând cu ochii tot mai intensă, s-a prăbușit inert într-un fotoliu.

„Dumnezeule!” a spus. „Am luat-o. Nu te apropia de mine. Sunt un om mort.”

Apoi a fost cuprins de convulsii. A durat două ore până să moară și a fost conștient până în ultima clipă, plângându-se de senzația de răceală și de pierderea sensibilității la picioare, la gambe, la șale, până când în cele din urmă a venit rândul inimii și a murit.

Acesta era modul în care ucidea Moartea Stacojie. Mi-am înșfăcat bagajul de mână și am fugit. Ceea ce se vedea pe străzi era îngrozitor. Te împiedicai de trupuri la tot pasul. Unii nu erau încă morți. Și chiar în timp ce priveai, vedeai oameni căzând la pământ cu moartea încleștată de ei. Se vedeau numeroase focuri arzând în Berkeley, în timp ce Oakland și San Francisco erau devastate de incendii uriașe. Fumul incendiilor acoperea tot cerul, astfel că miezul zilei părea un amurg întunecat și, după capriciile vântului, uneori soarele se arăta ca prin ceață, o sferă roșie posomorâtă. Într-adevăr, nepoților, părea că erau zilele din urmă de la sfârșitul lumii.

Se vedeau nenumărate automobile oprite, dovadă că benzina și cele necesare motoarelor, asigurate de garaje, se terminaseră. Îmi amintesc de un astfel de automobil. Un bărbat și o femeie zăceau pe spate, morți în scaunele lor, iar alături, pe pavaj, se aflau încă două femei și un copil. Priveliști stranii și teribile se întâlneau la tot pasul. Oamenii se strecurau în tăcere, pe furiș, ca niște stafii – femei cu fețe livide, purtând copii în brațe; tați ținând copii de mână; solitari, cupluri sau familii – cu toții fugind din orașul morții.

Unii cărau provizii de hrană, alții pături și obiecte de preț și erau mulți care nu cărau nimic.

Era o băcănie – un loc unde se vindeau alimente. Omul căruia îi aparținea – îl cunoșteam bine – un tip liniștit, serios, dar stupid și încăpățânat, își apăra prăvălia. Vitrinele și ușile fuseseră sparte, dar el, aflat înăuntru, ascuns pe după o casă de bani, trăgea cu pistolul într-un grup de bărbați de pe trotuar, care îl asaltau. La intrare se aflau mai multe trupuri – de bărbați, am socotit eu, pe care îi ucisese mai devreme în cursul zilei. Chiar în timp ce priveam de la distanță, l-am văzut pe unul din hoți spărgând vitrinele magazinului de alături, de încălțăminte, și dându-i foc în mod intenționat. Nu am sărit în ajutorul băcanului. Trecuse vremea unor asemenea gesturi. Civilizația se prăbușea și fiecare lupta pentru sine.

IV

Am plecat de acolo în grabă, trecând de o intersecție și la primul colț am văzut o altă tragedie. Doi bărbați din categoria lucrătorilor prinseseră un bărbat și o femeie cu doi copii și îi tâlhăreau. Îl cunoșteam pe bărbat din vedere, deși nu-i fusesem niciodată prezentat. Era un poet ale cărui versuri le admiram de multă vreme. Totuși nu am sărit în ajutorul lui, deoarece, în momentul în care am dat peste scena respectivă, am auzit un foc de pistol și l-am văzut prăbușindu-se la pământ. Femeia a scos un țipăt și a fost doborâtă de una din brute cu o lovitură de pumn. Am strigat și i-am amenințat, la care ei și-au descărcat pistoalele în direcția mea și am fost nevoit să mă refugiez după colțul străzii. Aici am fost blocat de un incendiu care înainta. Clădirile de pe ambele părți ardeau, iar strada era plină de fum și de vâlvătăi. De undeva din întunecimea aceea se auzea glasul unei femei țipând ascuțit și cerând ajutor. Dar nu m-am dus să văd ce era cu ea. Inima omului se împietrea în mijlocul unor astfel de scene și prea multe erau strigătele de ajutor.

Întorcându-mă la colțul străzii, am văzut că tâlharii plecaseră. Poetul și soția sa zăceau morți pe caldarâm. Era o priveliște șocantă. Cei doi copii dispăruseră – unde, nu aș putea să spun. Și am aflat, acum, de ce fugarii pe care-i întâlneam se strecurau pe străzi parcă furișându-se și cu chipuri atât de palide. În mijlocul civilizației noastre, acolo, în cartierele sărace și în ghetourile muncitorești, noi am prăsit o rasă de barbari, de sălbatici și acum, în vremea calamității, ei se întorceau împotriva noastră, ca niște fiare sălbatice ce erau, și ne distrugeau. Și se distrugeau și pe ei. Se întărâtau cu băuturi tari și comiteau o mie de atrocități, încăierându-se și ucigându-se între ei în nebunia generală. Un grup de lucrători pe care i-am văzut, de un soi mai bun, se organizaseră și, cu femeile și copiii la mijloc, cu bolnavii și bătrânii pe care-i cărau pe tărgi și cu câțiva cai trăgând un car încărcat cu provizii, își croiau prin luptă drumul spre ieșirea din oraș. Era o priveliște impresionantă să-i văd cum înaintau pe stradă prin fumul care se înălța, deși puțin a lipsit să nu fiu împușcat de ei atunci când le-am apărut în cale. Pe când treceau pe alături, unul dintre conducătorii lor s-a scuzat și mi-a dat o explicație strigând. Mi-a spus că îi ucideau pe hoți și pe prădători fără avertisment și că se adunaseră și se organizaseră astfel fiindcă era singurul mijloc de a scăpa de jefuitori.

Aici am văzut pentru prima oară ceea ce curând aveam să văd atât de des. Unul dintre bărbații aflați în marș a arătat brusc pe chip semnul neîndoios al ciumei. Imediat, cei din jurul lui s-au îndepărtat, iar el, fără un cuvânt de împotrivire, s-a dat deoparte pentru a-i lăsa să treacă. O femeie, foarte probabil nevasta lui, a încercat să-l urmeze. Ducea de mână un băiețel. Bărbatul, însă, i-a poruncit cu asprime să-și

continue drumul, în timp ce alții își întindeau mâinile și o reținеau să nu se ducă după el. Am văzut asta și am văzut de asemenea cum bărbatul, cu pecetea stacojie pe față, a intrat sub un portic de pe partea opusă a străzii. Am auzit focul de pistol și l-am văzut prăbușindu-se fără viață la pământ.

După ce am mai fost de două ori întors din drum de incendii care se întindeau, am reușit în cele din urmă să răzbat până la universitate. La marginea campusului am dat peste un grup de oameni din universitate care se îndreptau spre Pavilionul Chimiei. Erau cu toții familiști și familiile lor erau împreună cu ei, inclusiv bonele și servitoarele. Profesorul Badminton m-a salutat și abia de l-am recunoscut. Undeva trecuse prin flăcări și avea barba pârlită. Capul îi era înfășurat într-un bandaj însângerat și avea hainele murdare. Mi-a spus că fusese crunt bătut de jefuitori și că fratele lui fusese ucis cu o noapte înainte, în timp ce apăra locuința comună.

Pe la jumătatea drumului prin campus, el a arătat cu degetul către fața doamnei Swinton. Culoarea stacojie clară era prezentă. Pe dată toate celelalte femei au scos un țipăt și au luat-o la fugă de lângă ea. Cei doi copii ai ei erau cu o bonă și au fugit și aceștia odată cu femeile. Soțul ei, însă, Doctorul Swinton, a rămas lângă ea.

„Mergi înainte, Smith”, mi-a spus. „Fii cu ochii pe copii. Cât despre mine, eu am să rămân cu soția mea. Știu că e deja ca și moartă, dar nu o pot părăsi. Mai târziu, dacă am să scap, am să vin la Pavilionul Chimiei, iar dumneata vei avea grijă să fiu lăsat să intru.”

L-am lăsat aplecat deasupra soției sale, alinându-i clipele de pe urmă, în timp ce eu alergam să preiau șefia grupului. Eram ultimii care trebuiau lăsați să intre în Pavilionul Chimiei. După aceea, aveam să ne păstrăm izolarea cu ajutorul puștilor automate. Potrivit planurilor noastre, ne înțeleseserăm asupra unui număr de șaizeci de persoane care urma să coabiteze în acel refugiu. În realitate, fiecare din grupul planificat inițial adusese în plus rubedenii și prieteni și familii întregi, până ce numărul celor aflați acolo depășise patru sute. Dar Pavilionul Chimiei era vast și, fiind o clădire izolată, nu exista pericolul de a arde într-unul din marile incendii care mistuiau orașul.

Fusese adunată o mare cantitate de provizii și un comitet al alimentelor s-a însărcinat cu administrarea lor, distribuind rații zilnice diferitelor familii și grupuri, deoarece conveniseră să ia masa în comun. Au fost desemnate mai multe comitete și am pus la punct o organizare foarte eficientă. Eu răspundeam de comitetul apărării, deși în prima zi nu și-a făcut apariția niciun prădător. Îi puteam vedea de la distanță totuși și, după fumul de la focurile lor, știam că mai multe tabere de-ale lor ocupau marginea îndepărtată a campusului. Beția era foarte răspândită și deseori îi auzeam cântând cântece deșănțate sau răcnind ca demenții. În timp ce lumea se prăbușea în ruine în jurul lor

și tot văzduhul era plin de fumul incendiilor, făpturile acelea josnice dădeau frâu liber bestialității din ei și se încăierau și beau și mureau. Dar, la urma urmei, ce importanță mai avea? Cu toții mureau oricum, cei buni ca și cei răi, cei hotărâți ca și cei lipsiți de voință, cei ce iubeau viața ca și cei ce o disprețuiau. Toți piereau. Totul pierea.

Atunci când au trecut douăzeci și patru de ore și nu se ivise niciun semn de ciumă, ne-am felicitat și am hotărât să săpăm o fântână. Ați văzut acele țevi mari de fier, care pe vremea aceea duceau apa către toți locuitorii orașelor. Ne temeam că incendiile din oraș ar fi putut face să crape conductele și să golească rezervoarele. Așa că am spart placa de ciment din curtea interioară a Pavilionului Chimiei și am săpat un puț. Erau mulți bărbați tineri, studenți, printre noi și am lucrat zi și noapte la săparea puțului. Și temerile noastre s-au adeverit. Cu trei ore înainte să dăm de apă, conductele nu mai aveau strop de apă.

Au trecut alte douăzeci și patru de ore și ciuma încă nu apăruse printre noi. Am crezut că eram salvați. Dar noi nu știam ceea ce mai târziu ne-am convins că era adevărat, și anume că perioada de incubație a germenilor ciumei în corpul omului era de ordinul zilelor. Ea ucidea atât de rapid odată ce se manifesta, încât eram îndemnați să credem că perioada de incubație era la fel de rapidă. Așadar, atunci când după două zile am văzut că eram nevătămați, am jubilat la gândul că scăpasem de contagiune.

Ziua a treia, însă, ne-a răpit orice iluzie. N-am să uit niciodată noaptea care a precedat-o. Răspundeam de paznicii de noapte între orele opt și douăsprezece și, de pe acoperișul clădirii, am urmărit cum piereau toate lucrările mărețe ale omului. Atât de îngrozitoare erau incendiile locale, încât tot cerul era iluminat. Puteai să citești textele tipărite cu literele cele mai mărunte în lumina aceea roșiatică. Lumea întreagă părea învăluită în flăcări. San Francisco împroșca fum și foc din vreo douăzeci de incendii uriașe, care păreau tot atâția vulcani activi. Oakland, San Leandro, Haywards -toate ardeau; și înspre nord, până la Point Richmond, alte incendii se puseseră pe treabă. Era o priveliște ce inspira spaimă și venerație. Civilizația, nepoții mei, civilizația pierea într-un giulgiu de foc și sub răsuflarea morții. La orele zece în acea noapte, marile pulberării de la Point Pinole au sărit în aer într-o succesiune rapidă. Exploziile au fost atât de cumplite, încât clădirea noastră solidă s-a balansat ca la cutremur, în timp ce toate geamurile s-au spart. Atunci am părăsit acoperișul și am pornit-o de-a lungul coridoarelor, din încăpere în încăpere, liniștindu-le pe femeile speriate și spunându-le ce se întâmplase.

Un ceas mai târziu, de la o fereastră de la parter, am auzit o zarvă infernală izbucnind în tabăra prădătorilor. Se auzeau strigăte și țipete și multe focuri de pistol. Așa cum aveam să presupunem mai târziu,

conflictul se stârnise din cauza încercării din partea celor sănătoși de a-i alunga pe cei bolnavi. În orice caz, mai mulți prădători loviți de ciumă au scăpat fugind prin campus și au ajuns la ușile noastre. I-am avertizat să se retragă, dar ei ne-au înjurat și au început să tragă cu pistoalele. Profesorul Merryweather, aflat la o fereastră, a fost ucis pe loc, glonțul nimerindu-l exact între ochi. Am deschis și noi focul drept răspuns și toți prădătorii au fugit, cu excepția a trei dintre ei. Printre ei se afla o femeie. Ciuma îi luase în stăpânire, dar puțin le păsa. Ca niște diavoli mârșavi, acolo, în lumina roșie a cerului, cu fețele aprinse, ei au continuat să ne înjure și să tragă în noi. Pe unul dintre bărbați l-am împușcat cu mâna mea. După care, celălalt bărbat și femeia, înjurându-ne în continuare, s-au întins sub ferestrele noastre, unde am fost siliți să-i privim cum mureau de ciumă.

Situația era critică. Explozia pulberăriilor spărsese toate geamurile de la Pavilionul Chimiei, astfel încât acum eram expuși germenilor din cadavre. Comitetul sanitar a fost însărcinat să acționeze și a răspuns cu noblețe. Doi oameni au fost desemnați să iasă din clădire și să ducă de acolo cadavrele, ceea ce însemna probabil sacrificarea propriilor lor vieți, deoarece, îndeplinindu-și sarcina, nu li se mai permitea să revină în clădire. Unul dintre profesori, care era celibatar, precum și unul dintre studenți s-au oferit voluntari. Și-au luat rămas bun de la noi și au ieșit. Erau niște eroi. Și-au sacrificat viețile pentru ca ceilalți patru sute să poată trăi. După ce și-au făcut treaba, s-au oprit un moment și, de la distanță, ne-au privit cu tristețe. Apoi ne-au făcut semn cu mâna în chip de rămas bun și au pornit încet prin campus către orașul mistuit de incendii.

Totul a fost, însă, zadarnic. În dimineața următoare primul dintre noi a fost lovit de ciumă – o fetiță luată de suflet, din familia profesorului Stout. Nu era timp de slăbiciuni și sentimentalisme. În ideea că ea ar fi putut fi singurul caz, am scos-o afară din clădire și i-am poruncit să plece. A pornit-o încet prin campus, frângându-și mâinile și plângând sfâșietor. Ne-am simțit ca niște monștri, dar ce puteam face? Era vorba de viața a patru sute de oameni, iar indivizii trebuiau să fie sacrificați.

În unul din laboratoare se instalaseră trei familii și în după-amiaza aceea am găsit în rândul lor nu mai puțin de patru cadavre și șapte cazuri de ciumă în diferite stadii de manifestare.

Atunci a început grozăvia. Lăsându-i pe morți pe loc, i-am obligat pe cei vii să se izoleze în altă încăpere. Ciuma a început să se manifeste în rândul celorlalți dintre noi și, imediat ce apăreau simptomele, îi trimiteam pe cei loviți în camerele acelea izolate. Îi sileam să se deplaseze acolo singuri, pentru a nu fi nevoiți să-i atingem. Era insuportabil. Și totuși ciuma făcea ravagii printre noi și cameră după cameră se umplea cu morți și cu muribunzi. Și astfel noi,

cei încă neatinși, ne retrăgeam la următorul etaj și apoi la următorul, din fața acestei mări de morți, care, încăpere cu încăpere și etaj cu etaj, ne inunda clădirea.

Locul devenise o casă mortuară și, în toiul nopții, noi, supraviețuitorii, am fugit, fără să luăm nimic cu noi decât arme și muniții și o provizie serioasă de alimente conservate. Am făcut bivuac în partea opusă față de tabăra prădătorilor și, în timp ce unii făceau de pază, alții dintre noi s-au oferit voluntari pentru a scotoci prin oraș în căutare de cai, automobile, căruțe și camioane, sau orice ne-ar fi putut ajuta la transportul proviziilor și ne-ar fi dat posibilitatea de a urma pilda lucrătorilor organizați pe care-i văzusem croindu-și drum spre a ieși din oraș.

Am fost unul dintre acei cercetași, iar doctorul Hoyle, amintindu-și că automobilul său fusese abandonat în garajul casei, mi-a spus să-l iau dacă mai era acolo. Căutam umblând câte doi, eu fiind însoțit de Dombey, un tânăr student. Trebuia să străbatem aproape un kilometru prin zona rezidențială a orașului ca să ajungem la locuința doctorului Hoyle. În unele porțiuni, clădirile erau izolate între ele, în mijlocul pâlcurilor de arbori și al pajiștilor verzi, iar în altele incendiile urmaseră parcă un capriciu, mistuind pe alocuri cvartale întregi, sărind alte cvartale ori sărind o singură casă. Și aici, de asemeni, prădătorii erau încă la lucru. Noi purtam pistoalele automate la vedere în mână și păream destul de disperați, ce mai, ca să-i ținem la respect să nu ne atace. Dar lângă casa doctorului Hoyle lucrul s-a întâmplat. Neatinsă de foc, exact când ne apropiam de ea, a răbufnit fumul incendiului.

Nemernicul care-i dăduse foc se clătina coborând treptele de la intrare și luând-o apoi pe alee. Din buzunarele hainei îi ieșeau în afară niște sticle de whiskey și era foarte beat. Primul meu impuls a fost acela de a-l împușca și am regretat toată viața că n-am făcut-o. Clătinându-se și mormăind în barbă, cu ochii injectați, cu o tăietură proaspătă și sângerândă pe o parte a feței sale încadrate de favoriți, era una peste alta cel mai scârbos specimen de degradare și murdărie pe care l-am întâlnit vreodată. Nu l-am împușcat, iar el s-a lipit de un copac de pe pajiște ca să ne facă loc să trecem. A fost actul cel mai lipsit de sens. Exact când treceam prin dreptul lui, a scos brusc un pistol și l-a împușcat pe Dombey în cap. În clipa următoare l-am împușcat. Dar era prea târziu. Dombey și-a dat duhul fără un geamăt, într-o clipă. Mă îndoiesc chiar că și-a dat seama ce i se întâmplase.

Lăsând în urmă cele două cadavre, am trecut grăbit pe lângă casă și am ajuns la garaj, iar acolo am găsit automobilul doctorului Hoyle. Rezervoarele erau pline cu benzină și mașina era gata de drum. În mașina aceea mi-am croit cu greu drum pe străzile orașului în ruine și m-am întors la supraviețuitorii din campus. Ceilalți cercetași se

întorseseră și ei, dar niciunul nu fusese atât de norocos. Profesorul Fairmead găsise un ponei de Shetland, dar bietul dobitoc, legat într-un grajd și abandonat de zile întregi, era atât de slăbit din cauza lipsei de hrană și de apă, încât nu putea să care nicio povară. Unii dintre oamenii noștri voiau să-i dea drumul în libertate, dar eu am insistat să-l luăm cu noi, astfel încât, dacă ni s-ar fi terminat alimentele, să avem ce mânca.

Eram patruzeci și șapte cu totul când am pornit, mulți fiind femei și copii. Președintele facultății, un bătrân, ca să încep cu el, acum zdrobit și deznădăjduit de întâmplările îngrozitoare din săptămâna anterioară, călătorea în automobil împreună cu câțiva copii mici și cu mama vârstnică a profesorului Fairmead. Wathope, un tânăr profesor de engleză, care avea o rană de glonț urâtă la picior, conducea mașina. Restul mergeam pe jos, profesorul Fairmead mânând poneiul. Era ceea ce ar fi trebuit să fie o frumoasă zi de vară însorită, dar fumul urcând din lumea incendiată umplea cerul și prin el soarele strălucea întunecat, o sferă mohorâtă și lipsită de viață, sângerie și rău prevestitoare. Dar noi ne obișnuiserăm cu acel soare de culoarea sângelui. Nu și cu fumul, însă. Ne usturau nările și ochii și nu exista niciunul printre noi care să nu aibă ochii injectați. Ne-am direcționat marșul spre sud-est, străbătând kilometri nesfârșiți de cartiere rezidențiale, continuându-ne călătoria prin zona unde se înălțau primele coline joase după locul șes din partea centrală a orașului. Numai în felul acesta puteam spera să ajungem la țară.

Înaintarea noastră era chinuitor de înceată. Femeile și copiii nu puteau să meargă repede. Ei nici nu visau să meargă, nepoților, în felul cum merge toată lumea astăzi. În realitate, nimeni dintre noi nu știa să meargă. Numai după ciumă am învățat eu cu adevărat să umblu. Așa că ritmul celor mai înceți era ritmul tuturor, fiindcă nu îndrăzneam să ne despărțim din cauza prădătorilor. Acum nu mai erau atât de multe acele animale umane de pradă. Ciuma le diminuase deja binișor numărul, dar încă trăiau destui pentru a constitui o amenințare constantă pentru noi. Multe dintre frumoasele reședințe erau neatinse de foc, deși ruine fumegânde se vedeau la tot pasul. Prădătorii păreau și ei să-și fi depășit dorința nebunească de a da foc și acum vedeam mai rar case proaspăt incendiate.

Câțiva dintre noi scotoceam prin garajele private în căutare de automobile și de benzină. Dar nu aveam succes în această privință. Primele mari valuri de refugiați din orașe nu mai lăsase în urmă nimic din acele utilități. Calgan, un tânăr destoinic, a pierit într-o astfel de acțiune. A fost împușcat de prădători în timp ce traversa o pajiște. Totuși a fost singura noastră pierdere, deși, o dată, o brută beată a deschis în mod intenționat focul asupra noastră. Din fericire, a tras la întâmplare și noi l-am împușcat înainte ca el să facă vreo victimă.

La Fruitvale, aflați încă în mijlocul superbei zone rezidențiale a orașului, ciuma ne-a lovit din nou. Victima a fost profesorul Fairmead. Făcându-ne semne cum că mama sa nu trebuia să afle, a cotit-o intrând pe proprietatea unui conac minunat. S-a așezat deznădăjduit pe treptele verandei din față, iar eu, rămânând puțin în urmă, i-am făcut semne cu mâna în chip de ultim rămas bun. În noaptea aceea, la câțiva kilometri dincolo de Fraitvale și încă aflați în oraș, am făcut tabără. În noaptea aceea ne-am mutat tabăra de două ori ca să nu rămânem în preajma morților noștri. Dimineața mai rămăsesem treizeci la număr. N-am să-l uit niciodată pe președintele facultății. În timpul marșului din acea dimineață, soției sale, care mergea pe jos, i-au apărut pe față simptomele fatale și, când ea s-a tras deoparte pentru a ne face loc să trecem, el a insistat să coboare din automobil ca să rămână cu ea. S-a iscat chiar o discuție în legătură cu asta, dar în cele din urmă ne-am lăsat păgubași. Era totuna, fiindcă nu știam care dintre noi ar fi putut scăpa, dacă până la urmă avea să scape vreunul.

În noaptea aceea, a doua a marșului nostru, ne-am oprit pentru tabără dincolo de Haywards, când am ieșit în câmpurile deschise de la țară. Iar dimineața mai erau în viață unsprezece dintre noi. De asemenea, Wathope, profesorul cu piciorul rănit, fugise cu mașină cu tot. Le-a luat cu el pe sora și pe mama lui, precum și cea mai mare parte a proviziilor noastre de conserve. În ziua aceea, după-amiază, în timp ce mă odihneam pe marginea drumului, am văzut eu ultima navă aeriană din viața mea. Fumul era mult mai subțire aici, la țară și am zărit în primul rând nava plutind în derivă și schimbându-și neajutorată direcția, la o înălțime de circa șapte sute de metri. Ce se întâmplase n-aș putea să spun. Dar chiar în timp ce ne uitam la ea, am văzut cum se înclina din ce în ce mai mult. Apoi pereții etanși dintre diferitele compartimente cu gaze trebuie să fi cedat, fiindcă, în poziție aproape perpendiculară, a căzut ca un bolovan pe pământ. Și din ziua aceea până astăzi, nu am mai văzut nicio altă navă aeriană. Din când în când, în cursul primilor ani, cercetam cerul căutându-le, cu slaba speranță că undeva în lume civilizația supraviețuise. Dar nu a fost să fie. Ceea ce s-a întâmplat cu noi în California trebuie să se fi întâmplat cu toată lumea pretutindeni. A mai trecut o zi și, la Niles, am mai rămas trei inși. Dincolo de Niles, în mijlocul șoselei, l-am găsit pe Wathope. Automobilul se defectase și acolo, pe pledurile pe care le întinseseră pe pământ, zăceau trupurile surorii, al mamei și al lui însuși.

Istovit de mersul continuu, cu care nu eram obișnuit, în noaptea aceea am dormit adânc. Dimineața eram singur pe lume. Canfield și Parsons, ultimii mei companioni, muriseră de ciumă. Din cei patru sute care și-au căutat adăpost în Pavilionul Chimiei și din cei patruzeci și șapte care porniseră în marș, rămăsesem eu singur – eu și cu poneiul

de Shetland. De ce a trebuit să se întâmple așa, nu există nicio explicație. Nu am luat ciuma și atâta tot. Eram imun.

Am fost pur și simplu un om dintr-un milion care a avut noroc – așa cum orice supraviețuitor a fost unul la un milion, sau, mai degrabă, la câteva milioane, fiindcă cel puțin asta a fost proporția.

V

Timp de două zile m-am adăpostit într-o dumbravă încântătoare, unde nu murise nimeni. În acele două zile, deși eram îngrozitor de deprimat și eram convins că avea să-mi vină și mie rândul curând, m-am odihnit și mi-am revenit, totuși. Ceea ce s-a întâmplat și cu poneiul. Și în a treia zi, încărcând în spinarea poneiului micul meu stoc de provizii sub formă de conserve pe care-l posedam, am pornit-o la drum printr-o țară într-adevăr părăsită. Nu am întâlnit niciun bărbat, nicio femeie, niciun copil în viață, deși morții erau prezenți pretutindeni. Hrană, totuși, se găsea din abundență. Ținutul, pe atunci, nu arăta așa cum e astăzi. Era curățat în întregime de copaci și tufișuri și era cultivat. Hrana pentru milioane de guri creștea, se pârguia și urma să se irosească. De pe câmpuri și de prin livezi adunam legume și fructe de tot felul. În preajma fermelor părăsite găseam ouă și prindeam găini. Și deseori găseam rezerve de provizii sub formă de conserve prin cămări.

Un lucru straniu se întâmpla cu toate animalele domestice. Pretutindeni ele se sălbăticeau și se aruncau unele asupra altora. Găinile și rațele erau cele dintâi nimicite, în timp ce porcii erau primii care se sălbăticeau, urmați de pisici. Nici câinilor nu le-a trebuit mult timp pentru a se adapta la condițiile schimbate. A fost o adevărată ciumă a câinilor. Ei devorau cadavrele, lătrau și urlau toată noaptea, iar ziua se făceau nevăzuți în depărtare. În decursul timpului, am observat o schimbare în comportamentul lor. La început trăiau separați, foarte suspicioși și gata mereu să se încaiere. Dar într-un răstimp nu prea lung au început să se adune și să formeze haite. Câinele, vedeți voi, a fost întotdeauna un animal social, iar acest lucru a fost adevărat chiar cu mult înainte ca el să fie domesticit de către om. În ultimele zile ale lumii dinainte de ciumă, existau extrem de multe rase diferite de câini – câini fără blană și câini cu blană călduroasă, câini atât de mici încât abia dacă ar fi constituit o îmbucătură pentru alți câini care erau de talia leilor de munte. Ei bine, toți câinii mici, precum și cei din categoriile slabe, au fost uciși de semenii lor. De asemenea, cei de talie foarte mare nu erau adaptați pentru viața sălbatică și nu s-au mai prăsit. Drept urmare, multe rase de câini au dispărut și au rămas, organizați în haite, câinii de talie mijlocie, asemănători cu lupii, pe care îi cunoașteți astăzi.

— Dar pisicile nu trăiesc în haite, Bunule, obiectă Hoo-Hoo.

— Pisica nu a fost niciodată un animal social. După cum spunea un scriitor din secolul al nouăsprezecelea, pisica umblă de una singură[7]. Ea a umblat dintotdeauna singură, încă de pe vremea când nu fusese îmblânzită de om și apoi în decursul lungilor perioade de domesticire, până în ziua de azi, când s-a sălbăticit din nou.

Caii s-au sălbăticit și ei, împreună cu toate rasele minunate pe care

noi le aveam, au degenerat în micul cal mustang pe care îl cunoașteți astăzi. După cât se pare și vacile s-au sălbăticit, ca și porumbeii și oile. Și faptul că doar puține găini au supraviețuit îl știți și singuri. Dar găina sălbatică din ziua de astăzi este ceva cu totul diferit față de găinile pe care le aveam în vremea aceea.

Dar trebuie să merg mai departe cu povestirea. Am călătorit printr-un ținut pustiu. Pe măsură ce trecea timpul, am început să tânjesc tot mai mult după oameni. Dar nu am întâlnit niciodată vreunul și am ajuns să mă simt tot mai singur și mai singur. Am traversat Valea Livermore și munții dintre ea și marea vale San Joaquin. Voi nu ați văzut niciodată valea aceea, dar e foarte întinsă și este patria calului sălbatic. Sunt herghelii uriașe acolo, de mii și zeci de mii de cai. Am fost din nou acolo după treizeci de ani, așa că știu. Voi vă gândiți că există o mulțime de cai sălbatici și aici, în văile dinspre coastă, dar ei sunt nimic în comparație cu cei din San Joaquin. Fiindcă veni vorba, e ciudat că vacile, când s-au sălbăticit, s-au întors în munții mai puțin înalți. Evident, puteau să se protejeze mai bine acolo.

În districtele din comitat, oamenii însetați de sânge și pușii pe jaf își făcuseră mai puțin simțită prezența, fiindcă am găsit multe sate și orașe neatinse de foc. Ele erau însă înțesate de morți pestilențiali și am trecut pe alături fără să le explorez. Mă aflam lângă Lathrop atunci când, rupând-o cu singurătatea, am cules o pereche de câini collie care erau liberi de atât de puțină vreme, încât doreau cu îndărătnicie să se întoarcă la condiția lor de supunere față de om. Acei collie m-au însoțit timp de mulți ani și însușiri de-ale lor se văd chiar la câinii ăștia pe care-i aveți voi astăzi, băieți. Dar în șaizeci de ani caracteristicile rasei collie s-au eliminat. Fiarele astea par mai degrabă niște lupi domesticiți decât orice altceva.

Buză-de-Iepure sări în picioare, aruncă o privire către capre, ca să se asigure că totul era în ordine și verifică poziția soarelui pe cerul după-amiezii, trădându-și astfel nerăbdarea față de prolixitatea povestirii bătrânului. Îndemnat de Edwin să se grăbească, Bunicul continuă.

— Nu mai sunt multe de povestit. Împreună cu cei doi câini și cu poneiul, și călare pe un cal pe care reușisem să-l prind, am străbătut San Joaquin și am mers mai departe spre o vale minunată din munții Sierras numită Yosemite. În marele hotel de acolo am găsit o cantitate uimitoare de provizii de conserve. Iarbă de păscut era din belșug, la fel și vânatul, iar râul care străbătea valea era plin de păstrăvi. Am rămas acolo timp de trei ani într-o singurătate absolută, pe care numai un om care a fost cândva extrem de civilizat o poate înțelege. Apoi n-am mai putut suporta. Simțeam că înnebunesc. Ca și câinele, eram un animal social și aveam nevoie de prezența unor semeni de-ai mei. Și apoi, mi-am făcut socoteala că, după trei ani, germenii ciumei trebuie

să fi dispărut cu totul și că țara se curățise.

Cu calul, cu câinii și cu poneiul, am pornit-o la drum. Am traversat din nou Valea San Joaquin, munții de după ea și am coborât în Valea Livermore. Schimbarea din acei trei ani era uluitoare. Tot ținutul fusese splendid lucrat mai înainte, iar acum abia de-l mai recunoșteam, atât de întinsă era marea de vegetație viguroasă care acoperise lucrările agricole ale omului. Vedeți voi, grâul, legumele și pomii din livezi fuseseră întotdeauna lucrate și îngrijite de om, așa încât erau delicate și plăpânde. Buruienile și tufele sălbatice și alte asemenea, dimpotrivă, fuseseră întotdeauna combătute de om, așa încât erau vânjoase și rezistente. Prin urmare, atunci când mâna omului s-a retras, vegetația sălbatică a sufocat și a nimicit practic orice vegetație domesticită. Coioții se înmulțiseră peste măsură și în perioada aceea am întâlnit eu pentru prima oară lupi, rătăcind câte doi sau câte trei și în haite mici, departe de regiunile unde trăiseră întotdeauna.

Primele ființe omenești vii le-am întâlnit întâmplător la Lacul Temescal, nu departe de ceea ce cândva fusese orașul Oakland. O, nepoților, cum aș putea să vă descriu emoția mea, când, călare pe cal și coborând panta dealului spre lac, am zărit fumul unui foc de tabără înălțându-se printre copaci. Inima aproape că a încetat să-mi mai bată. Simțeam că înnebunesc. Apoi am auzit plânsul unui bebeluș, al unui pui de om. Și au lătrat niște câini și ai mei au răspuns. Eu știam doar atât: că eram singurul om în viață din întreaga lume. Nu putea fi adevărat că mai existau și alții – fumul, plânsul bebelușului.

Ivit pe lac, acolo, în fața ochilor mei, la nicio sută de metri distanță, am văzut un bărbat, un bărbat uriaș. Stătea în picioare pe o stâncă ce ieșea în afară și pescuia. Eram copleșit. Mi-am oprit calul. Am încercat să strig, dar n-am putut. Am făcut semne cu mâna. Mi s-a părut că omul acela mă privea, dar nu părea să răspundă la semnele mele. Atunci mi-am așezat capul pe brațe acolo, stând în șa. Mi-era teamă să privesc din nou, fiindcă știam că era o halucinație și știam că, dacă aș fi privit, bărbatul ar fi dispărut. Și atât de prețioasă era halucinația, încât doream ca ea să mai dureze nițel. Și mai știam că, atât timp cât nu-mi ridicam ochii să privesc, ea avea să persiste.

Am rămas așa până când am auzit mârâitul câinilor și un glas de bărbat. Ce credeți că zicea glasul? Am să vă spun eu. Zicea: „De unde dracu' ai mai apărat și tu?"

Astea au fost cuvintele, cuvintele exacte. Asta mi-a spus mie celălalt bunic al tău, Buză-de-Iepure, atunci când m-a întâmpinat acolo, pe malul Lacului Temescal, acum cincizeci și șapte de ani. Iar acelea au fost cele mai inefabile cuvinte pe care le-am auzit vreodată. Am deschis ochii, iar el stătea în fața mea, un bărbat uriaș, oacheș, păros, fălcos, cu fruntea teșită, cu o căutătură fioroasă. Nici nu mai știu cum

am descălecat. Dar următorul lucru de care-mi amintesc este că îi strângeam mâna cu amândouă mâinile și că plângeam. Aș fi vrut să-l îmbrățișez, dar el a fost întotdeauna un om bănuitor și cu mintea îngustă și m-a ținut la distanță. Totuși mă agățam de mâna lui și plângeam.

Glasul Bunicului tremură și se frânse la amintirea acelui moment și lacrimi de slăbiciune îi șiroiră pe obraji în timp ce băieții priveau la el și se hlizeau.

— Totuși plângeam, continuă el și doream să-l îmbrățișez, deși șoferul era o brută, o brută desăvârșită – omul cel mai respingător pe care l-am cunoscut vreodată. Îl chema… ciudat, cum de i-am uitat numele. Toți îi ziceau șoferul – era numele ocupației lui și a prins, iată de ce, până în ziua de azi, tribul pe care l-a întemeiat el se numește Tribul Șoferului.

Era un bărbat violent și nedrept. De ce germenii ciumei l-au cruțat nu pot înțelege în ruptul capului. Se părea, în ciuda vechilor noastre noțiuni metafizice despre justiția absolută, că nu există justiție în univers. De ce a trăit? – un monstru infam, imoral, un stigmat pe fața naturii, dar și o înșelătorie nemiloasă, necurmată, bestială. Nu știa să poarte discuții decât despre automobile, mecanisme, benzină și garaje – și cu deosebire și cu mare încântare, despre măruntele lui furtișaguri și despre găinăriile lui sordide pe seama persoanelor care îl angajaseră în vremea dinainte de ciumă. Și totuși el fusese cruțat, în timp ce sute de milioane, ba chiar miliarde, de oameni mai buni au fost nimiciți.

L-am însoțit până la tabăra sa și acolo am văzut-o pe ea, pe Vesta, întruchiparea femeii. Era ceva superb și… jalnic. Era ea, Vesta Van Warden, tânăra soție a lui John Van Warden, îmbrăcată în zdrențe, cu mâinile deformate, pline de cicatrice și asprite de truda zilnică, aplecată peste focul de tabără și făcând munci de servitoare – ea, Vesta, născută să ducă o viață princiară în cel mai restrâns cerc al bogăției pe care l-a cunoscut lumea vreodată. John Van Warden, soțul ei, cu o avere estimată la un miliard și opt sute de mii și Președinte al Colegiului Magnaților din Industrie, fusese conducătorul Americii. De asemenea, prezidând Comisia Internațională de Control, el fusese unul din cei șapte bărbați care conduceau lumea. Ea însăși provenea dintr-o familie la fel de nobilă. Tatăl ei, Philip Saxon, fusese Președinte al Colegiului Magnaților din Industrie până în ceasul morții. Această demnitate era pe cale de a deveni ereditară și dacă Philip Saxon ar fi avut un fiu, acest fiu i-ar fi succedat în funcție. Unicul său copil, însă, a fost Vesta, floarea desăvârșită a generațiilor celei mai înalte culturi pe care a produs-o vreodată această planetă. Numai după ce a avut loc logodna dintre Vesta și Van Warden, Saxon l-a desemnat pe acesta din urmă drept succesor al său. A fost, sunt sigur, o căsătorie politică. Am motive să cred că Vesta nu și-a iubit niciodată cu adevărat soțul, în

felul nebunesc și plin de pasiune pe care îl cântau poeții. Aducea mai mult cu căsătoriile contractate între capetele încoronate din vremurile când acestea încă nu fuseseră înlocuite de Magnați.

Și acum iat-o acolo, fierbând o budincă de pește într-o oală plină de funingine, cu superbii ei ochi înroșiți de fumul înțepător al focului. Povestea ei era tristă. Era singura supraviețuitoare dintr-un milion, așa cum fusesem și eu și cum fusese și șoferul. Pe un promontoriu impunător din Alameda Hills, care dădea spre Golful San Francisco, Van Warden construise un vast palat de vară. Era înconjurat de un parc de mii de acri. Când a izbucnit ciuma, Van Warden a trimis-o acolo. Paznici înarmați patrulau pe granița parcului și nimic nu intra acolo, fie că era vorba de aprovizionare sau chiar de poștă, fără să fie supus unui tratament de dezinfectare. Și totuși ciuma a intrat, ucigând paznicii la posturile lor, pe servitori la treburile lor, nimicind întreaga armată de slujitori – sau, cel puțin, pe toți cei care nu fugiseră ca să moară în altă parte. Și așa se face că Vesta s-a trezit că era singura persoană în viață în palatul care devenise o casă a morții.

Or, șoferul fusese unul dintre slujitorii care fugiseră. Întorcându-se, două luni mai târziu, el a descoperit-o pe Vesta într-un mic pavilion de vară, unde nu murise nimeni și unde ea se stabilise. El era o brută. Ei i-a fost frică și a fugit ascunzându-se printre copaci. În noaptea aceea, pe jos, a fugit în munți – ea, cu picioarele ei gingașe și cu trupul ei delicat, ce nu cunoscuseră rănile provocate de pietre, nici zgârieturile făcute de mărăcini. El i-a luat urma și în noaptea aceea a prins-o. A lovit-o peste față. Înțelegeți? A bătut-o cu pumnii aceia teribili ai lui și a făcut-o sclava sa. Ea trebuia să adune lemnele pentru foc, să aprindă focul, să gătească și să facă toate muncile degradante dintr-o tabără – ea, care nu se ocupase în viața ei cu vreo activitate înjositoare. Lucruri din acestea o silea el să facă, în timp ce el, un adevărat sălbatic, prefera să trândăvească prin tabără și să privească. El nu făcea nimic, absolut nimic, doar din când în când mergea să vâneze sau să prindă pește.

— Bravo șoferului, comentă Buză-de-Iepure cu voce joasă pentru ceilalți băieți. Eu mi-l amintesc înainte să moară. Era un tip ocnă. Dar făcea treabă și făcea să meargă treaba. Știți, Taica s-a însurat cu fata lui și să-l fi văzut cum scotea untul din Taica. Nu era de glumit cu șoferul. Ne făcea pe noi, copiii, să stăm smirnă. Chiar și când zăcea în pat înainte să crape, s-a întins odată după mine și mi-a spart capul cu ciomagul acela lung pe care-l ținea mereu la îndemână.

Buză-de-Iepure își frecă țeasta rotundă pierdut în amintiri și băieții se întoarseră către bătrân, care trăncănea în extaz ceva în legătură cu Vesta, indianca întemeietorului Tribului Șoferului.

— Așadar, vă spun vouă, care nu puteți înțelege grozăvia acelei situații. Șoferul era un servitor, înțelegeți, un servitor. Și făcea sluj, cu

capul plecat, în fața celor de seama ei. Ea făcea parte dintre stăpânii vieții, atât prin naștere cât și prin căsătorie. Destinele a milioane de oameni, de soiul lui, ea le purta în căușul palmei ei albe precum un trandafir. În vremea dinainte de ciumă, cel mai neînsemnat contact cu unul de teapa lui ar fi însemnat o pângărire. O, eu am văzut asta. Odată, îmi amintesc, am asistat la o scenă cu doamna Goldwin, soția unuia dintre marii Magnați. Era pe un teren de aterizare și, tocmai când se pregătea să se îmbarce în dirijabilul ei particular, i-a scăpat pe jos umbreluța de soare. Un servitor a ridicat-o și a făcut greșeala de a i-o întinde ei – ei, una dintre cele mai mari doamne regale din țară! Ea s-a dat înapoi, de parcă acela ar fi fost un lepros, și a făcut semn secretarului ei s-o preia. Totodată, a poruncit secretarului să afle numele creaturii și să aibă grijă ca aceasta să fie imediat dată afară din serviciu. O astfel de femeie era și Vesta Van Warden. Și când te gândești că pe ea a putut s-o bată șoferul și s-o facă sclava lui.

…Bill… asta era; Bill, șoferul. Așa se numea. Era un mizerabil, un primitiv, lipsit cu desăvârșire de însușirile alese și de imboldurile cavalerești ale unui suflet cultivat. Nu, nu există justiție absolută, fiindcă lui a fost să-i pice acea minune de feminitate, Vesta Van Warden. Grozăvia acestui lucru nu o veți putea înțelege niciodată, nepoților, fiindcă voi înșivă sunteți niște mici sălbatici primitivi, care nu ați apucat altceva decât sălbăticie. De ce Vesta nu a fost a mea? Eu eram un om cult și rafinat, profesor la o mare universitate. Chiar și așa, înainte de ciumă, poziția ei era atât de înaltă, că nici n-ar fi catadicsit să afle că existam. Remarcați, prin urmare, degradarea abisală în care a căzut odată ajunsă în mâinile șoferului. Numai distrugerea întregii omeniri a făcut posibil ca eu s-o cunosc, să privesc în ochii ei, să conversez cu ea, să-i ating mâna – da și s-o iubesc și să aflu că sentimentele ei față de mine erau foarte binevoitoare. Am motive să cred că ea, chiar ea, m-ar fi iubit, dacă n-ar fi existat niciun alt bărbat pe lume în afară de șofer. Și atunci, când a distrus opt miliarde de suflete, de ce ciuma nu a distrus un singur om în plus și acel om să fi fost șoferul?

Odată, când șoferul era plecat la pescuit, ea m-a implorat să-l ucid. Cu lacrimi în ochi, m-a implorat să-l ucid. Dar el era un bărbat puternic și violent și mi-a fost frică. Mai târziu, am stat de vorbă cu el. I-am oferit calul meu, poneiul, câinii, tot ce posedam, dacă mi-ar fi dat-o pe Vesta mie. Iar el mi-a rânjit în față și a scuturat din cap că nu. A fost foarte insultător. A spus că pe timpuri fusese un servitor, fusese un gunoi sub tălpile unor bărbați ca mine și ale unor femei ca Vesta și că acum o avea pe cea mai mare doamnă din țară, care îl slujea și-i gătea mâncarea și-i îngrijea odraslele. „Ai avut și tu vremea ta înainte de ciumă”, mi-a spus; „dar acum a venit și vremea mea și e o vreme a naibii de bună. Nu m-aș întoarce la vremurile vechi pentru nimic în

lume.” Astfel de vorbe mi-a spus, dar nu astea sunt cuvintele lui. Era un om vulgar, cu gânduri murdare și nu avea pe buze decât vorbe urâte, de ocară.

Mi-a mai spus că dacă mă prindea că-i fac ochi dulci nevesti-si, avea să-mi sucească gâtul iar pe ea avea s-o snopească din bătaie. Ce era să fac? Mi-era frică. Era o brută. În acea primă noapte, când am descoperit tabăra, Vesta și cu mine am avut o discuție minunată despre lucrurile din lumea noastră dispărută. Am vorbit despre artă, despre cărți și despre poezie; iar șoferul asculta, rânjea și râdea batjocoritor. Era plictisit și înfuriat de modul nostru de a vorbi, pe care nu-l înțelegea, și în cele din urmă ne-a întrerupt și a spus: „Și asta e Vesta Van Warden, cândva nevasta lui Van Warden Magnatul – o frumusețe din lumea bună și cu nasul pe sus, care acum e indianca mea. Ehei, Profesore Smith, vremurile s-au schimbat, s-au schimbat vremurile. Ia ascultă, femeie, scoate-mi mocasinii și mai repejor. Vreau ca profesorul Smith să vadă ce bine te-am dresat.”

Am văzut-o cum a strâns din dinți și cum flacăra revoltei i s-a aprins pe față. El și-a ridicat pumnul noduros gata s-o lovească, iar eu m-am speriat, mi s-a făcut rău de la inimă. Nu puteam face nimic ca să-l opresc. Așadar, m-am ridicat să plec, pentru a nu fi martor la o asemenea mârșăvie. Dar șoferul a râs și m-a amenințat că mă bate dacă nu rămâneam să privesc. Așa că am rămas acolo, împotriva voinței mele, lângă focul de tabără de pe malul Lacului Temescal și am văzut-o pe Vesta, pe Vesta Van Warden, îngenunchind și scoțându-i mocasinii acelei brute omenești păroase ce rânjea cu înfățișarea ei de maimuță.

O, voi nu puteți înțelege, nepoții mei. Voi nu ați cunoscut niciodată nimic altceva și nu puteți înțelege.

„Învățată cu căpăstrul și ascultând de frâu,” se desfăta șoferul în timp ce ea îndeplinea această sarcină îngrozitoare, umilitoare. „Nițel nărăvașă uneori, Profesore, nițel nărăvașă; dar de-i tragi o scatoalcă devine blândă și blajină ca un miel.”

Iar altădată spunea: „Trebuie să începem pretutindeni să umplem din nou pământul și să ne înmulțim. Tu ai un handicap, Profesore. Nu ai nevastă și contravenim planului comun al Grădinii Edenului. Dar eu nu sunt trufaș. Îți spun eu cum facem, Profesore.” A arătat către micul lor copilaș, care abia dacă împlinise un an. „Asta e nevasta ta, deși va trebui să aștepți până va crește. E bogată, nu-i așa? Aici suntem cu toții egali, iar eu sunt cel mai mare broscoi din baltă. Dar eu nu umblu cu nasul pe sus, eu nu îți fac cinstea, Profesore Smith, foarte marea cinste de a te logodi cu fiica mea și a Vestei Van Warden. Nu-i așa că-i al naibii de păcat că Van Warden nu e și el de față să vadă?”

VI

Am trăit trei săptămâni de chinuri nesfârșite în tabăra șoferului. Și apoi, într-o bună zi, săturându-se de mine, sau de ceea ce în mintea lui era influența mea negativă asupra Vestei, mi-a spus că, înainte cu un an, hoinărind printre Colinele Contra Costa către Strâmtoarea Carquinez, de partea cealaltă a Strâmtorii văzuse un foc. Asta însemna că mai trăiau și acolo niște ființe omenești și că timp de trei săptămâni el nu-mi adusese la cunoștință această inestimabilă informație. Am pornit imediat la drum, cu câinii și caii mei și am călătorit printre Colinele Contra Costa până la Strâmtoare. Nu am văzut niciun fum pe partea cealaltă, dar la Port Costa am descoperit o mică barjă din oțel pe care am putut să-mi îmbarc animalele. Niște pânze vechi, pe care le-am găsit, mi-au servit la improvizarea unei vele, iar o briză dinspre sud m-a împins peste Strâmtoare și apoi în sus până la ruinele orașului Vallejo. Aici, la marginea orașului, am găsit dovezile unei tabere părăsite recent. Mulțimea de cochilii de scoici de râu mi-au arătat motivul pentru care acei oameni veniseră până la țărmul Golfului. Era vorba de Tribul Santa Rosa, iar eu i-am luat urma de-a lungul vechii căi ferate tocmai unde aceasta străbate mlaștinile sărate înspre Valea Sonoma. Aici, la vechea cărămidărie de la Glen Ellen, am dat de tabără. Erau optsprezece suflete cu totul. Doi erau bărbați bătrâni, dintre care unul era Jones, un bancher. Celălalt era Harrison, un proprietar de casă de amanet pensionar, care o luase de soție pe infirmiera șefă a Spitalului de Stat pentru Alienați din Napa. Dintre toți locuitorii din orașul Napa și din toate celelalte orășele și sate din această vale bogată și dens populată, ea fusese unica supraviețuitoare. Apoi erau cei trei bărbați tineri – Cardiff și Hale, care fuseseră fermieri, și Wainwright, un simplu zilier. Toți trei își găsiseră soții. Lui Hale, un fermier analfabet și necioplit, îi picase Isadore, cel mai mare premiu, după Vesta, dintre femeile care supraviețuiseră ciumei. Ea era una dintre cele mai celebre cântărețe din lume, iar ciuma o prinsese la San Francisco. A discutat cu mine timp de patru ore, vorbindu-mi despre peripețiile prin care trecuse, până când, în cele din urmă, fiind salvată de Hale în Rezervația Naturală Mendocino Forest, nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să-i devină soție. Dar Hale era un tip de treabă, deși era analfabet. El avea un simț înnăscut al dreptății și al raporturilor cinstite, iar ea era cu mult mai fericită cu el decât era Vesta cu șoferul.

Soția lui Cardiff și cea a lui Wainwright erau femei de rând, obișnuite să trudească din greu, cu o constituție solidă – exact tipul potrivit pentru noua viața sălbatică pe care erau silite s-o ducă. Pe lângă aceștia mai erau doi idioți adulți de la căminul pentru debili mintali de la Eldredge și cinci sau șase copii mici și bebeluși născuți după formarea Tribului Santa Rosa. Și mai era Berta. Era o femeie de

treabă, Buză-de-Iepure, în ciuda vorbelor zeflemitoare ale tatălui tău. Pe ea am luat-o eu de soție. Ea a fost mama tatălui tău, Edwin și a tatălui tău, Hoo-Hoo. Iar fiica noastră, Vera, a fost cea care s-a măritat cu tatăl tău, Buză-de-Iepure – tatăl tău, Sandow, care era fiul cel mare al Vestei Van Warden și al șoferului.

Și așa s-a făcut că am devenit al nouăsprezecelea membru al tribului Santa Rosa. Au mai fost doar doi veniți din afară după mine. Unul a fost Mungerson, descinzând din Magnați, care de opt ani de zile rătăcea singur prin pustietățile din California de Nord, înainte de a se îndrepta spre sud și a ni se alătura. El a fost cel care a așteptat doisprezece ani până s-o ia de nevastă pe fiica mea, Mary. Celălalt a fost Johnson, bărbatul care a întemeiat Tribul Utah. De acolo venea el, din Utah, un ținut aflat foarte departe de aici, dincolo de marile deșerturi, către est. Abia după douăzeci și șapte de ani de la ciumă a ajuns Johnson în California. În toată acea regiune Utah, el a raportat doar trei supraviețuitori, cu el cu tot, și toți bărbați. Timp de mulți ani, acei trei bărbați au trăit și au vânat împreună, până când, în cele din urmă, disperați, temându-se că odată cu ei neamul omenesc avea să se stingă cu totul pe planetă, s-au îndreptat spre vest, în nădejdea de a găsi femei supraviețuitoare în California. Johnson singur a reușit să străbată marele deșert, unde cei doi însoțitori ai săi au murit. Avea vârsta de patruzeci și șase de ani atunci când ni s-a alăturat și a luat-o de nevastă pe a patra fiică a Isadorei și a lui Hale, iar fiul său mai mare a luat-o de nevastă pe mătușa ta, Buză-de-ie-pure, care era a treia fiică a Vestei și a șoferului. Johnson era un bărbat puternic, care făcea numai ce voia el. Acesta e motivul pentru care s-a și despărțit de Santa-Rosani și a format Tribul Utah la San Jose. E un trib mic – sunt doar nouă oameni în el, dar, cu toate că Johnson a murit, influența lui și vigoarea neamului său au fost atât de mari, încât acela va deveni un trib puternic și va juca un rol conducător în recivilizarea planetei.

Mai sunt doar alte două triburi despre care avem cunoștință – Los Angelitos și Carmelitos. Acesta din urmă a pornit de la un bărbat și o femeie. El se numea Lopez, descindea din vechii mexicani și era foarte negru. Fusese crescător de vite în lanțul muntos de dincolo de Carmel, iar soția lui fusese cameristă în marele Hotel Del Monte. Asta se întâmpla cu șapte ani înainte ca noi să intrăm în contact cu Los Angelitos. Aveau un ținut frumos acolo, dar era prea cald. Eu estimez în prezent populația lumii între trei sute cincizeci și patru sute de oameni – desigur, dacă nu cumva mai există și alte mici triburi, răspândite prin alte părți ale lumii. Lumea măreață pe care o știam în copilărie și în primii ani ca bărbat adult s-a dus. A încetat să mai existe. Eu sunt ultimul om care a trăit în zilele ciumei și care cunoaște minunile din vremurile demult dispărute. Noi, care stăpâneam planeta – pământul, marea și cerul ei – și care eram asemenea zeilor, trăim

acum într-o sălbăticie primitivă de-a lungul cursurilor de apă din acest ținut al Californiei.

Dar noi ne înmulțim rapid – sora ta, Buză-de-Iepure, are deja patru copii. Ne înmulțim rapid și ne pregătim să urcăm din nou spre civilizație. Cu timpul, presiunea populației ne va sili să ne răspândim și, peste o sută de generații de acum înainte, putem spera ca descendenții noștri să treacă munții Sierras, scurgându-se încet, generație cu generație, peste marele continent pentru a coloniza Estul – o nouă deplasare ariană în lume.

Ea va fi însă înceată, foarte înceată, avem de urcat atât de mult. Ne-am prăbușit deznădăjduitor de jos. Să fi supraviețuit măcar vreun fizician ori vreun chimist! Dar nu a fost să fie, iar noi am uitat totul. Șoferul a început să prelucreze fierul. El a construit forja de care ne folosim până în ziua de azi. Dar era un om leneș și când a murit a luat cu sine tot ce știa despre metale și despre mecanisme. Ce să știu eu despre astfel de lucruri? Eu eram un cărturar cufundat în studii clasice, nu un chimist. Ceilalți bărbați care au supraviețuit erau lipsiți de carte. Doar două lucruri a realizat șoferul – fabricarea băuturilor tari și cultivarea tutunului. Chiar în timpul unei beții, a ucis-o într-o bună zi pe Vesta. Cred cu tărie că a ucis-o pe Vesta într-un acces de cruzime la beție, deși el a susținut mereu că ea a căzut în lac și s-a înecat.

Și, dați-mi voie, nepoții mei, să vă avertizez în legătură cu vracii. Ei își spun doctori, imitând jalnic ceea ce cândva era o profesie nobilă, dar în realitate sunt niște vraci, oameni care ne sperie cu lucruri diavolești și ne cufundă în superstiție și întuneric. Ei umblă cu înșelătorii și minciuni. Dar atât de alterați și degradați suntem, încât le luăm de bune minciunile. Vor spori și ei ca număr, pe măsură ce ne înmulțim și vor năzui să ne conducă. Totuși sunt niște mincinoși și niște șarlatani. Uitați-vă la tânărul Ochi-Crucișă, care pozează în doctor, vânzând farmece împotriva bolilor, împărțind noroc la vânătoare, făcând schimb de promisiuni de vreme prielnică pe carne bună și pe blănuri, trimițând ramura morții, făcând o mie de grozăvii. Cu toate astea, vă spun că minte atunci când afirmă că poate să facă aceste lucruri. Eu, profesorul Smith, profesorul James Howard Smith, spun că el minte. I-am spus asta în față. De ce nu-mi trimite și mie ramura morții? Pentru că el știe că profesorul James Howard Smith odinioară a trăit și a adunat pentru ei cunoașterea celor vechi.

Mai există ceva ce oamenii vor redescoperi în mod inevitabil. Se numește praf de pușcă. Este ceea ce ne-a permis să ucidem în mod sigur și de la mare distanță. Anumite lucruri care se găsesc în pământ, dacă sunt combinate în proporțiile potrivite, vor da acest praf de pușcă. Care sunt acele lucruri, am uitat sau poate că nu le-am știut niciodată. Dar aș dori să le fi știut. Atunci aș fi făcut praf de pușcă și

cu siguranță l-aș fi ucis pe Ochi-Crucișiși aș fi scăpat țara de superstiții…

— Când am să fiu bărbat în toată firea, am să-i dau lui Ochi-Crucișiși toate caprele, toată carnea și toate pieile pe care le voi avea, ca să mă învețe și pe mine să fiu doctor, declară Hoo-Hoo. Și când am să știu, am să-i fac pe toți să asculte și să ia aminte. Vor sta cu toții cu fruntea în țărână în fața mea, fiți siguri.

Bătrânul dădu din cap solemn și murmură:

— Ce straniu să auzi vestigii și urme din complicatul discurs arian ieșind de pe buzele unui mic sălbatic murdar și acoperit cu o piele de animal. Lumea întreagă e întoarsă cu fundul în sus. Și a fost cu fundul în sus încă de la ciumă.

— N-ai să mă faci tu pe mine să-ți dau ascultare, se îmbățoșă Buză-de-Iepure în fața vraciului închipuit. Dacă ți-am plătit ca să trimiți cuiva ramura de moarte și nu a avut efect, îți fac zob capul cu ciomagul, înțelegi tu, Hoo-Hoo?

— Eu am să-l fac pe Bunul să-și amintească pe loc din ce e făcut praful ăla de pușcă, zise calm Edwin și veți fi cu toții la cheremul meu. Tu, Buză-de-Iepure, ai să lupți pentru mine și ai să-mi procuri carnea, iar tu, Hoo-Hoo, ai să trimiți din partea mea ramura morții și vei băga spaima în toți. Iar dacă-l prind pe Buză-de-Iepure că încearcă să-ți spargă capul, Hoo-Hoo, îl aranjez eu cu acel praf de pușcă. Bunul nu e atât de nebun pe cât credeți voi și am să-l ascult și într-o bună zi am să fiu șef peste toată șleahta voastră.

Bătrânul clătină din cap cu tristețe și zise:

— Praful de pușcă va apărea. Nimic nu-l poate opri – aceeași veche poveste iarăși și iarăși. Neamul omenesc se va înmulți și oamenii se vor lupta între ei. Praful de pușcă îi va da omului posibilitatea să ucidă milioane de semeni și numai în felul acesta, prin foc și sânge, cândva, într-o zi îndepărtată, se va dezvolta o nouă civilizație. Și la ce va folosi asta? Exact așa cum a dispărut vechea civilizație, va dispărea și cea nouă. Va fi poate nevoie de patruzeci de mii de ani ca să fie clădită, dar va trece și ea. Toate lucrurile trec. Rămân doar forța și materia cosmice, veșnic în flux, veșnic acționând și reacționând și realizând tipurile eterne – preotul, soldatul și regele. Din gurile copilașilor iese înțelepciunea tuturor veacurilor. Unii se vor lupta, unii vor conduce, unii se vor ruga, iar toți ceilalți vor trudi din greu și se vor chinui, în timp ce pe cadavrele lor însângerate se va înălța iar și iarăși, la nesfârșit, uimitoarea frumusețe și minunea fără pereche a stării de civilizație. Ar fi totuna dacă aș distruge acele cărți puse la păstrare în peșteră – fie că ele rămân sau pier, toate vechile lor adevăruri vor fi descoperite, vechile lor minciuni vor trăi și vor fi transmise mai departe. Care e folosul…

Buză-de-Iepure sări în picioare, aruncând o privire rapidă la caprele

ce păşteau şi la soarele ce stătea să apună.

— Ei drăcie! şopti el către Edwin. Bătrânelul se întinde şi o ia tot mai mult razna pe zi ce trece. Hai să ne retragem spre tabără.

Pe când ceilalţi doi, ajutaţi de câini, adunau caprele şi le mânau spre poteca din pădure, Edwin rămase lângă bătrân şi-l conduse în aceeaşi direcţie. Când ajunseră la vechea cale, Edwin se opri brusc şi privi înapoi. Buză-de-Iepure şi Hoo-Hoo, împreună cu câinii şi caprele, trecură mai departe. Edwin privea la o mică herghelie de cai sălbatici, care coborâse pe nisipul întărit. Erau cel puţin douăzeci, mânji tineri, noateni şi iepe, conduşi de un armăsar mândru, care stătea înspumat la marginea apei ce se spărgea în valuri, cu grumazul arcuit şi cu ochii strălucind aprigi, adulmecând aerul sărat venit dinspre mare.

— Ce-i asta? întrebă Bunicul.

— Cai, veni răspunsul. E prima oară că-i văd pe plajă. Fiindcă pumele s-au înmulţit tot mai mult şi îi alungă încoace.

Soarele apunând arunca dâre roşietice de lumină, în evantai, dinspre orizontul peste care pluteau câţiva norişori. Şi în apropiere, la o aruncătură de băţ, în pustietatea albă a valurilor izbindu-se de ţărm, leii de mare, mugindu-şi vechea lor cântare primitivă, se săltau din apă pe stâncile negre şi se încăierau şi se jucau.

— Vino, Bunule, îl îndemnă Edwin.

Iar bătrânul şi băiatul, îmbrăcaţi în piei de animale şi cu înfăţişare barbară, se întoarseră şi o luară pe taluz intrând în pădure în urma caprelor.

CEL ROȘU

Asta era! Brusca eliberare a sunetului, în timp ce o cronometra după ceas, Basset o asemui cu trâmbița unui arhanghel. Zidurile cetăților, medită el, s-ar putea foarte bine nărui în fața unui ultimatum atât de colosal și irezistibil. Pentru a mia oară, el încercă zadarnic să analizeze calitatea sunetului acelui impresionant acord care domina ținutul până departe în bastioanele triburilor din jur. Trecătoarea din munți, de unde izvora el, vui într-un crescendo asemenea unui talaz care se umflă pentru a se revărsa apoi inundând pământul și cerul și văzduhul. Cu lipsa de măsură a închipuirii unui om bolnav, îl asemui cu urletul vreunui titan pradă nefericirii sau mâniei. Se înălță tot mai mult și mai mult, cerând socoteală și pretinzând să fie ascultat, până atinse un volum cu asemenea profunzimi încât părea destinat unor urechi aflate dincolo de limitele înguste ale sistemului solar. În el exista de asemenea strigătul de nemulțumire pentru faptul că nu existau urechi care să-i audă și să-i înțeleagă mesajul.

— Ce închipuire bolnavă. Tot se mai străduia să analizeze sunetul. Bubuitor ca tunetul era, molatec precum un clopot de aur, subțire și dulce ca o strună de argint – nu, nu era nimic din toate astea și nicio combinație între ele. Nu existau cuvinte și nici analogii în vocabularul și în experiența lui, cu ajutorul cărora să descrie totalitatea acelui sunet.

Timpul trecea. Minutele deveneau sferturi de oră și sferturile de oră deveneau jumătăți de oră, și sunetul încă persista, mereu în schimbare față de impulsul lui vocal inițial, totuși fără a primi vreodată un nou impuls – estompându-se, micșorându-se, murind la o scară la fel de enormă ca și atunci când luase ființă. El devenea un talmeș-balmeș de murmure și bolboroseli confuze și de șoapte colosale. Se retrăgea încet, suspin cu suspin, în marele piept nevăzut care-i dăduse naștere, până ce ajunse să scoată abia auzit șoapte pline de o mânie ucigătoare, precum și seducătoare șoapte de voluptate, străduindu-se totuși să se facă auzit, spre a transmite mai departe vreo mare taină cosmică, vreun înțeles de o incomensurabilă însemnătate și valoare. Se stinse ajungând doar fantoma unui sunet care și-a pierdut puterea de a amenința și de a făgădui, și deveni ceva pulsând în conștiința unui om bolnav minute în șir după ce pierise. Când nu-l mai auzi deloc, Basset se uită la ceas. Trecuse o oră înainte ca trâmbița arhanghelului să se piardă în acea neființă sonoră.

Așadar, acesta era oare turnul *său* întunecat? — medită Basset, amintindu-și de browning-ul său și privindu-și fix mâinile scheletice și ofilite de febră. Și închipuirea îl făcu să zâmbească – scena cu Childe Roland ducând la buze un păhărel de alcool cu o mână la fel de slabă ca a lui. Trecuseră cumva luni sau ani de zile, se întrebă el, de când auzise pentru prima oară misterioasa chemare pe plaja de la

Ringmanu? Nu putea să-și amintească în ruptul capului. Boala îndelungată fusese extrem de îndelungată. Într-un calcul conștient al timpului, avea în minte unele luni, multe dintre ele; dar nu putea nicidecum să estimeze lungile intervale de delir și stupoare. Și cum o mai fi ducând-o căpitanul Bateman de pe vasul Nari, care transporta sclavi? se întrebă el. Și oare secundul bețiv al căpitanului Bateman o fi murit deja de delirium tremens?

De la aceste speculații vane, Basset se întoarse fără grabă în urmă spre a revedea tot ce se întâmplase din ziua aceea de pe plaja de la Ringmanu, când auzise pentru prima oară sunetul și se afundase după aceea în junglă. Sagawa se împotrivise. Parcă-l avea încă în fața ochilor, cu fețișoara lui ciudată, ca de maimuță, exprimând spaimă, cu spinarea împovărată de cutii cu specimene, având în mâini plasa de prins fluturi a lui Basset și pușca de vânătoare a naturalistului, în timp ce spunea cu glasul tremurând în engleza lui stâlcită: „Ins la mine prea mult spaimă în lung la tufiș. Rău ins băiat prea mult oprit în lung la tufiș."

Basset zâmbi cu tristețe la această aducere-aminte. Micul newhanovrez fusese înspăimântat, dar se dovedise a fi loial, urmându-l fără șovăială prin tufișuri în căutarea sursei minunatului sunet. Nici urmă de trunchiuri de copaci scobite cu ajutorul focului, care, prin bătăi puternice, ar fi anunțat războiul prin adâncurile junglei, fusese concluzia lui Basset. Cât de eronată fusese următoarea concluzie a lui, și anume că sursa ori cauza nu putea să se afle la o distanță mai mare decât o oră de mers cu piciorul și că el s-ar fi putut întoarce cu ușurință pe la jumătatea după-amiezii pentru a fi luat de baleniera de pe Nari.

„Ins acela mare zgomot nu deloc bun, tot aia duhuri", opinase Sagawa. Și Sagawa avusese dreptate. Poate că nu ar mai fi fost decapitat înainte de sfârșitul aceleiași zile? Basset se înfioră. Fără îndoială Sagawa fusese mâncat tot de inșii băieți răi prea mult care oprit în lung la tufiș. Parcă-l vedea în fața ochilor, așa cum îl văzuse ultima oară, despovărat de pușca de vânătoare și de toate ustensilele de naturalist ale stăpânului său, zăcând pe cărarea îngustă unde fusese decapitat chiar cu o clipă înainte. Da, faptul se petrecuse în răstimp de un minut. Cu mai puțin de un minut înainte, privind înapoi, Basset îl văzuse înaintând cu trudă sub povara lui. Apoi nenorocirea îl lovise pe Basset însuși. Privi la cioturile grosolan cicatrizate ale degetului mare și arătătorului de la mâna lui stângă, apoi și le frecă ușor în scobitura din spatele craniului. Oricât de fulgerătoare a fost mișcarea tomahawk-ului cu coadă lungă, el fusese destul de rapid pentru a-și feri lateral capul și a devia întrucâtva lovitura ridicându-și mâna în sus. Două degete și o rană păcătoasă a scalpului fuseseră prețul pe care-l plătise pentru viața sa. Cu o țeavă a puștii sale cu încărcătură de

zece îl culcase pe boșimanul care fusese cât pe ce să-i facă de petrecanie; cu cealaltă țeavă îi ciuruise pe boșimanii aplecați peste trupul lui Sagawa, și avu plăcerea să observe că încărcătura mai mare intrase în cel care o zbughise luând capul lui Sagawa. Totul se petrecuse într-o clipită. Doar el și boșimanul ciuruit și ceea ce mai rămăsese din Sagawa se aflau pe poteca îngustă folosită de porcii sălbatici. Din jungla întunecată, din ambele părți, nu se auzea niciun freamăt de mișcare, niciun sunet de viață. Iar el suferise neîndoielnic un șoc cumplit. Pentru prima oară în viață, ucisese o ființă omenească și i se făcu greață în timp ce contempla nenorocirea pe care-o făcuse cu mâna lui.

Apoi începuse vânătoarea. El se retrăgea, pe poteca folosită de porcii sălbatici, din fața celor ce-l vânau, care se aflau între el și plajă. Câți anume erau, habar nu avea. Putea fi unul singur sau puteau fi o sută, după câți vedea el. Era sigur că unii dintre ei o luaseră prin copaci și se deplasau prin acoperișul junglei, dar nu a zărit niciodată decât cel mult mișcarea vreunei umbre din când în când. Nu auzea zbârnâitul nici unei corzi de arc, dar foarte des, lansate de undeva, nu știa de unde, mici săgeți șuierau pe lângă el ori loveau tulpinile copacilor și cădeau alături de el pe pământ. Aveau vârful din os și coada înzestrată cu o pană, iar penele, jumulite de pe pieptul unor păsări colibri, se irizau ca niște nestemate.

Odată – iar acum, după lungul răstimp ce trecuse, râse pe înfundate înveselit de acea amintire – detectase deasupra lui o umbră care încremenise pe loc atunci când el își ridicase privirea. Nu prea avea cum să reușească, dar, hotărându-se să-și încerce norocul, trăsese înspre ea un foc cu încărcătură grea numărul cinci. Răcnind ca o felină înfuriată, umbra se prăvălise printre ferigile uriașe și tufele de orhidee bufnind de pământ la picioarele lui și, încă răcnindu-și furia și durerea, își înfipsese dinții omenești în carâmbul tare al bocancului aflat în mișcare. Pe de altă parte, nici el nu stătea degeaba și cu piciorul liber făcuse ce se cuvenea pentru a reduce răcnetul la tăcere. Atât de mult se obișnuise de atunci Basset cu sălbăticia, încât chicoti din nou înveselit de acea aducere-aminte.

Și ce noapte a urmat! Nu e de mirare că acumulase boli febrile de o asemenea virulență și diversitate, se gândi el, amintindu-și de acea noapte de nesomn și de chin, când pulsația rănilor nu era nimic pe lângă miliardele de înțepături ale țânțarilor. Nu avea cum să scape de ei și nu îndrăznise să aprindă un foc. Literalmente îi pompaseră până la refuz otravă în trup, astfel încât, la ivirea zorilor, cu ochii pe care aproape că nu și-i putea deschide de umflați ce erau, se împleticea mergând orbește, fără a se sinchisi prea mult că în orice clipă putea să i se taie capul, iar trupul său putea să ia calea lui Sagawa, către focul la care avea să fie gătit. În douăzeci și patru de ore devenise o epavă –

atât din punct de vedere mental, cât și fizic. Abia de-și putuse menține cât de cât puterea de judecată, atât de răvășită îi era mintea de îngrozitoarea inoculare de otravă pe care o suferise. De mai multe ori își descărcase arma cu succes în umbrele care-l urmăreau. Insectele și țânțarii care-l înțepau și în timpul zilei îi sporeau suferința, în timp ce rănile sale sângerânde atrăgeau hoarde de muște scârboase, care i se încuibau fără teamă în carne și trebuiau să fie măturate cu mâna și strivite.

Odată, în ziua aceea, a auzit din nou sunetul cel minunat, după toate aparențele aflat la o mai mare depărtare, dar înălțându-se imperios deasupra tobelor războiului aflate mai aproape prin tufișuri. Exact acolo a făcut el eroarea de apreciere. Crezând că trecuse dincolo de el și că, prin urmare, sunetul se afla între el și plaja de la Ringmanu, își croise drum înapoi către el, când în realitate pătrundea mai adânc și tot mai adânc în inima misterioasă a insulei neexplorate. În noaptea aceea, târându-se printre rădăcinile răsucite ale unui smochin indian, adormise din cauza epuizării, timp în care țânțarii au făcut ce-au vrut cu el.

Au urmat zile și nopți care au rămas vagi ca niște coșmaruri în memoria lui. O viziune clară pe care și-o amintea a fost cea în care se trezise deodată în mijlocul unui sat de boșimani privind cum fugeau în junglă bătrânii și copiii. Fugiseră cu toții, cu excepția unuia. Din imediata lui apropiere, de deasupra lui. Un scâncet ca de animal cuprins de durere și groază îl făcuse să se înfioare. Și privind în sus, o văzuse – o fată, o tânără femeie mai degrabă, spânzurată de un braț în soarele arzător. Poate că atârna acolo de zile întregi. Limba ei umflată, atârnându-i din gură, era o dovadă în acest sens. Încă în viață, fata își holba la el ochii plini de groază. Ajutorul nu i-ar mai fi fost de niciun folos, decise el, observându-i umflăturile de la picioare, care trădau faptul că încheieturile îi fuseseră zdrobite și oasele mari rupte. Se hotărâse s-o împuște, și aici viziunea se termina. Nu-și putea aminti dacă făcuse sau nu acest lucru, după cum nu-și putea aminti nici prin ce întâmplare ajunsese în acel sat și cum reușise să iasă de acolo.

Multe imagini, fără legătură între ele, se perindau prin mintea lui Basset în timp ce revedea acea perioadă a groaznicelor sale rătăciri. Își aminti cum ocupase un alt sat de vreo douăsprezece case și cum îi alungase cu pușca pe toți, în afară de un bătrân, prea slab ca să fugă, care scuipa către el și scâncea și mârâia, în timp ce el dezgropa din pământ un cuptor și scotea dintre pietrele fierbinți un purcel fript, care scotea un abur plin de arome îmbietoare printre frunzele verzi în care era înfășurat. Acela a fost locul unde un dezmăț al sălbăticiei a pus stăpânire pe el. După ce s-a ospătat pe cinste, gata de plecare cu o pulpă a porcului în mână, el a dat foc în mod intenționat acoperișului de paie al unei case cu lupa lui convergentă.

Dar amprenta cea mai profundă în mintea lui Basset era cea lăsată de jungla jilavă și puturoasă. Duhnea realmente a rău și era învăluită tot timpul într-o lumină crepusculară. Rareori răzbătea vreo rază de soare prin acoperișul ei des și încâlcit, aflat la treizeci de metri deasupra. Iar dedesubtul acestui acoperiș se afla o mocirlă aeriană de vegetație, o picurare monstruoasă, parazitară, de forme de viață decadente, ce-și aveau rădăcinile în moarte și trăiau din moarte. Iar el se mișca printre toate acestea, fără răgaz urmărit de umbrele zburătăcinde ale antropofagilor, ei înșiși duhuri ale răului care nu îndrăzneau să-l înfrunte pe față în luptă, dar care știau că, mai devreme sau mai târziu, aveau să se hrănească din el. Basset își amintea că în perioada aceea, în clipele de luciditate, se asemuia el însuși cu un taur rănit, urmărit de coioții din preerie, prea lași ca să se lupte cu el pentru carnea lui, totuși fiind siguri de sfârșitul lui inevitabil, când aveau să se ghiftuiască pe rupte. Întocmai cum coamele și copitele tropotind ale taurului îi țineau pe coioți la distanță, și arma lui îi ținea la distanță pe acești locuitori din Insulele Solomon, aceste umbre crepusculare ale unor boșimani din insula Guadalcanal.

A venit și ziua când au apărut întinderile acoperite de ierburi. Brusc, parcă tăiată de sabia lui Dumnezeu, mânuită de Dumnezeu, jungla s-a terminat. Marginea ei, perpendiculară și neagră ca și infamia ei, avea vreo treizeci de metri de sus și până jos. Și, începând de la marginea ei, creștea iarba – mătăsoasă, blândă, gingașă, iarbă de păscut care ar fi încântat ochii și vitele oricărui om gospodar și care se întindea cât vedeai cu ochii, kilometri și kilometri de verdeață, până la șira spinării marii insule, lanțul de munți impunători apăruți în urma vreunui străvechi cataclism al pământului, crestați și săpați de ape, dar încă nu roși cu totul de ploile tropicale erozive. Dar iarba! S-a tăvălit prin ea vreo zece metri, și-a îngropat fața în ea, a mirosit-o și s-a prăbușit într-o criză de plâns nestăpânit.

Și, în timp ce el plângea, sunetul cel minunat s-a pornit să răsune – dacă a răsuna, s-a gândit el deseori de atunci încoace, era cuvântul potrivit prin care se putea descrie articularea unui sunet atât de vast și atât de emoționant de blând. Era blând ca niciun alt sunet auzit vreodată. Era vast, cu o rezonanță atât de puternică, încât ar fi putut fi scos doar de vreun monstru cu gâtlejul de bronz. Și iată că încă îl chema peste întinderea nesfârșită a savanei, și era ca o binecuvântare pentru spiritul lui îndelung chinuit și pustiit de durere.

Își aminti cum zăcuse acolo în iarbă, cu obrajii uzi dar fără să mai suspine de plâns, ascultând sunetul și mirându-se că fusese cu putință să-l audă de pe plaja de la Ringmanu. Vreo anomalie a curenților de aer, reflectă el, făcuse posibil ca sunetul să fie purtat la o asemenea depărtare. Astfel de condiții era posibil să nu mai apară în decursul a

o mie de zile sau a zece mii de zile, dar unica zi în care se întâmplase fusese ziua când debarcase de pe vasul Nari pentru o cercetare de câteva ceasuri. Fusese interesat îndeosebi să găsească faimosul fluture de junglă, cu o deschidere de treizeci de centimetri între vârfurile aripilor, ca o catifea mohorâtă din cauza lipsei de culoare, așa cum era și întunecimea acoperișului, cu obiceiuri arboreale atât de semețe, încât hălăduia numai prin acoperișul junglei și nu putea fi făcut să coboare de acolo decât cu un puternic foc de armă. Acesta era motivul pentru care Sagawa cărase arma de vânătoare de calibrul douăzeci.

Două zile și nopți își petrecuse târându-se peste acea fâșie de pământ cu iarbă. Îndurase multe suferințe, dar urmărirea încetase la marginea junglei. Și ar fi murit de sete, dacă nu l-ar fi readus la viață o puternică furtună cu tunete în ziua a doua.

Apoi apăruse Balatta. La umbra primului copac, acolo unde savana ceda locul desei junglei montane, se prăbușise aproape mort. La început, ea scosese un țipăt de plăcere la vederea neputinței lui și fusese pe punctul de a-i zdrobi țeasta cu o creangă solidă din pădure, ca să ajungă la creier. Poate că totala lui neputință a fost cea care a atras-o și poate curiozitatea ei omenească a fost cea care a făcut-o să se abțină. În orice caz, ea s-a abținut, fiindcă el și-a deschis din nou ochii sub iminența loviturii și a văzut-o cum îl cerceta cu atenție. Ceea ce o izbea la el erau ochii albaștri și pielea albă. Calmă, s-a așezat pe vine, a scuipat pe brațul lui și cu vârful degetelor i-a curățat murdăria adunată în decursul zilelor și nopților de noroi și de junglă, care-i întinau albeața inițială a pielii.

Totul îl izbise la ea în mod deosebit, deși nu era nimic convențional în tot ce tăcea. Râse ușor aducându-și aminte, fiindcă ea fusese la fel de candidă în privința îmbrăcămintei ca și Eva înainte de apariția frunzei de viță. Pe vine și aplecată în același timp, cu membre asimetric dezvoltate, cu mușchi ca niște funii având parcă lungimea cordajului unei corăbii, cu cruste de murdărie nespălate din copilărie, cu excepția unor averse întâmplătoare, ea era prototipul de femeie cel mai lipsit de frumusețe pe care el, cu ochii unui om de știință, îl cercetase vreodată. Sânii îi trădau în același timp maturitatea și tinerețea și, dacă nu prin altceva, sexul său era precizat prin unica podoabă cu care era gătită, și anume o coadă de porc vârâtă printr-o gaură din lobul urechii ei stângi. Atât de recent fusese tăiată coada porcului, încât sângele din ea, neînchegat și încă prelingându-se, i se usca pe umăr asemenea picăturilor de ceară dintr-o lumânare. Dar fața ei! Un complex de trăsături ca de maimuță, răsucite și zbârcite, întrerupte de niște nări mongoloide îndreptate în sus, spre cer, de o gură care se curba pornind de la o buză superioară uriașă și dispărea precipitat într-o bărbie retrasă, precum și de niște ochi iscoditori și plângăcioși, care clipeau așa cum clipesc ochii locatarilor unor cuști

de maimuțe.

Nici măcar apa pe care i-a adus-o într-o frunză din pădure, nici ciozvârta de friptură de porc, străveche și pe jumătate putrezită, nu au putut compensa în vreun chip hidoșenia ei grotescă. Atunci când ciugulise din mâncare timp de câteva minute, își ținuse ochii închiși ca să nu o vadă, deși ea îl silea tot timpul să și-i deschidă ca să se zgâiască la albastrul lor. Apoi survenise sunetul. Mai aproape, mult mai aproape decât știa el că este, și mai știa la fel de bine că, în ciuda drumului istovitor pe care-l făcuse, sunetul se afla totuși la o depărtare de multe ceasuri. Efectul sunetului asupra ei fusese surprinzător. Se făcuse mică sub el, cu fața întoarsă într-o parte, gemând și clănțănind din dinți de spaimă. Dar, după ce sunetul își trăise viața lui deplină de un ceas, el închise ochii și adormi cu Balatta veghindu-l și înlăturând muștele.

Când s-a trezit, era noapte și ea plecase. Dar conștient că își recăpăta vigoarea, și, de asemenea că, inoculat cum era cu otrava țânțarilor, avea să mai sufere și mai departe de inflamare, închisese ochii și dormise neîntors până la răsăritul soarelui. Puțin mai târziu, Balatta se întorsese, aducând cu ea vreo cinci-șase femei care, oricât de urâte ar fi fost, nu erau în mod evident atât de urâte ca ea. Prin felul cum se purta, a lăsat să se înțeleagă că îl considera achiziția ei, proprietatea ei, și mândria cu care îl arăta ar fi fost ridicolă, dacă situația n-ar fi fost atât de disperată.

Mai târziu, după ceea ce pentru el fusese o călătorie îngrozitoare de câțiva kilometri, când s-a prăbușit în fața casei duhurilor la umbra arborelui de pâine, ea își dezvăluise cu mare însuflețire gândurile privind dreptul ei de posesie asupra lui. Ngurn, pe care Basset avea să-l cunoască mai târziu în calitate de șaman, de preot sau de vraci al satului, ceruse capul său. Câțiva dintre oamenii-maimuță ce rânjeau și hămăiau, cu toții la fel de despuiați și cu înfățișare la fel de bestială ca și Balatta, îi voiau trupul pentru a-l frige la cuptor. În momentul acela, el nu le înțelegea limbajul, dacă prin denumirea de limbaj s-ar putea înnobila sunetele grosolane pe care le scoteau pentru a reprezenta idei. Basset însă înțelesese pe deplin subiectul dezbaterii, îndeosebi atunci când bărbații îi apăsau, îi împungeau cu degetul și îi pipăiau carnea ca și cum el ar fi fost o simplă marfă în prăvălia unui măcelar.

Balatta pierduse rapid dezbaterea, când s-a întâmplat accidentul. Unul dintre bărbați, examinând din curiozitate pușca de vânătoare a lui Basset, a ajuns să tragă cocoșul și să apese pe trăgaci. Reculul patului puștii în stomacul acelui om nu fusese cea mai cumplită urmare, fiindcă forța împușcăturii, la distanța de un metru, spulberase complet capul unuia dintre participanții la dezbateri.

Până și Balatta se alătură celor care o luaseră la fugă, și, înainte ca ei să se întoarcă, Basset, cu simțurile deja amețite din pricina febrei ce

punea stăpânire pe el, reintrase în posesia armei. După care, cu toate că îi clănțăneau dinții în gură din cauza frigurilor, iar ochii săi abia mai vedeau din cauza vertijului, s-a înverșunat să nu-și piardă cu totul cunoștința atâta vreme cât îi putea intimida pe boșimani prin simpla vrajă a busolei, a ceasului, a lupei convergente și a chibriturilor. În cele din urmă, printr-un gest solemn, subliniat într-un moment de cumpănă și de groază, ucisese un purcel cu un foc de armă și imediat leșinase.

Basset își arcui mușchii brațului, căutând parcă să stoarcă ce dram de putere se mai putea afla într-o asemenea slăbiciune și se ridică încet, clătinându-se. Era înspăimântător de emaciat; totuși, în timpul diferitelor convalescențe din multele luni ale îndelungatei sale boli, nu-și refăcuse niciodată forțele în aceeași măsură ca de data aceea. Lucrul de care se temea era o altă recidivă, așa cum i se mai întâmplase deseori. Fără medicamente, neavând nici măcar chinină, reușise până atunci să scape cu viață dintr-o combinație alcătuită din cele mai pernicioase și mai maligne febre paludice și din boala urinei negre. Dar cât mai putea oare să reziste? Asta era veșnica întrebare pe care și-o punea. Întrucât, ca om de știință autentic ce era, își pusese în gând să nu moară până ce nu va dezlega taina sunetului.

Sprijinindu-se într-un toiag, clătinându-se, făcu cei câțiva pași până la casa duhurilor, unde moartea și Ngurn domneau în întuneric. Casa duhurilor era aproape la fel de infam de întunecată și duhnea a rău ca și jungla – după părerea lui Basset. Totuși acolo îl putea găsi de obicei pe vechiul său amic și flecar, Ngurn, mereu dornic să stea la povești sau la o tacla, în timpul cât ședea în cenușa morții și, la fum încet rotea cu dibăcie capetele omenești atârnate de căpriori pentru conservare. Fiindcă, în intervalul de mai multe luni cât fusese conștient în timpul lungii sale boli, Basset își însușise simplitatea psihologică și dificultățile lingvistice ale limbajului folosit de tribul lui Ngurn, al Balattei și al lui Gngngn – acesta din urmă tânărul șef netot care era condus de Ngurn și care, șopteau gurile rele, era fiul lui Ngurn.

— Va vorbi Cel Roșu astăzi? întrebă Basset, de-acum atât de obișnuit cu ocupația înfiorătoare a bătrânului, încât devenise chiar interesat de felul cum mergea conservarea prin afumare.

Cu ochiul unui expert, Ngurn examina capul la care lucra.

— Vor mai trece zece zile până să pot spune „terminat”, zise el. Niciun om nu a mai aranjat vreodată capete ca astea.

Basset zâmbi în sinea sa, văzând că pe bătrân nu-l prea trăgea inima să discute cu el despre Cel Roșu. Așa se întâmplase mereu. Niciodată, cu niciun chip, nici Ngurn nici vreun alt membru al ciudatului trib nu a scăpat cea mai vagă aluzie la vreo însușire fizică a Celui Roșu. Cel Roșu trebuia să fi fost o entitate fizică, pentru a putea

să emită sunetul cel minunat, și cu toate că era numit Cel Roșu, Basset nu era sigur că roșul reprezenta culoarea lui. Destul de roșii erau faptele și puterile lui, oricât de abstracte ar fi fost firele pe care le-a prins el. Cel Roșu, îl informase Ngurn, nu numai era mai bestial decât zeii triburilor vecine, mereu însetat de sângele roșu al sacrificiilor de vieți omenești, dar înșiși zeii vecini erau sacrificați și torturați în fața lui. El era zeul a douăsprezece sate aliate la fel ca acesta, care era satul central și dominant al federației. Datorită Celui Roșu, multe sate aliate fuseseră devastate și chiar în întregime nimicite, prizonierii fiind sacrificați cu toții. Acest lucru era adevărat astăzi și el se întindea înapoi în istoria veche transmisă din gură în gură de-a lungul generațiilor.

Atunci când el, Ngurn, fusese un bărbat tânăr, triburile de dincolo de ținuturile cu iarbă făcuseră o incursiune războinică. În timpul contra-atacului, Ngurn și luptătorii săi luaseră mulți prizonieri. Numai dintre copii, peste o sută au fost goliți de vii de sânge în fața Celui Roșu și mulți, cu mult mai mulți bărbați și femei.

Tunătorul era un alt nume folosit de Ngurn pentru misterioasa zeitate. El mai era numit și Strigătul Răsunător, Glăsuitorul Zeiesc, Gâtlej de Pasăre, Cel cu Gâtlejul Dulce ca Gâtlejul Păsării de Miere, Cântărețul Soarelui și Cel Născut din Stele.

De ce Cel Născut din Stele? Zadarnic l-a tot iscodit Basset pe Ngurn. Potrivit spuselor acestui vraci, Cel Roșu existase dintotdeauna, exact acolo unde era și în prezent, veșnic cântând și tunându-și voința asupra oamenilor. Însă tatăl lui Ngurn, înfășurat într-o rogojină de iarbă putrezită și atârnând încă deasupra capetelor lor, printre căpriorii afumați ai casei duhurilor, susținuse altceva. Acel înțelept răposat era convins că Cel Roșu venea din noaptea plină de stele, altminteri de ce – așa argumenta el – cei bătrâni și uitați i-ar fi dat numele de Cel Născut din Stele? Basset nu putea să nu recunoască soliditatea acestei argumentări. Însă Ngurn susținea că de-a lungul multor ani din lunga sa viață, în care cercetase cu atenție multe nopți înstelate, încă nu găsise vreo stea pe pământul cu ierburi sau în adâncul junglei – deși le căutase. E adevărat, văzuse stele căzătoare (asta ca răspuns la contra-argumentele lui Basset); dar văzuse de asemenea și fosforescența produsă de lăstarii unor fungoizi, de carnea putrezită și de licurici în nopțile întunecate, precum și flăcările unor incendii de pădure și ale unor nuci-lumânare aprinse; totuși ce deveneau flacăra, dogoarea și strălucirea odată ce ele arseseră, se încinseseră și străluciseră? Răspuns: niște amintiri, simple amintiri și atât, ale unor lucruri care au încetat să mai existe, asemenea amintirilor unor acuplări petrecute cândva, ale unor petreceri uitate, ale unor dorințe care au fost duhurile unor dorințe, luând foc, izbucnind în vâlvătăi, arzând, totuși fără a reuși să se împlinească într-

o ușurare și o satisfacție. Unde era pofta de ieri? Dar carnea friptă a porcului sălbatic pe care săgeata vânătorului nu a reușit să-l ucidă? Dar fecioara, nemăritată și moartă, înainte ca tânărul bărbat s-o cunoască?

O amintire nu era o stea, a fost contra-argumentul lui Ngurn. Cum ar putea o amintire să fie o stea? În plus, după o viață îndelungată, el încă observa cerul nopții cu stele care rămânea neschimbat. Nu remarcase niciodată absența fie și a unei singure stele de la locul ei obișnuit. În afară de asta, stelele erau foc, iar Cel Roșu nu era foc – această ultimă dezvăluire involuntară nu-i spunea lui Basset nimic.

— Va vorbi oare Cel Roșu mâine? întrebă el.

Ngurn ridică din umeri drept răspuns.

— Dar poimâine? – Dar răspoimâine? insistă Basset.

— Mi-ar plăcea să-ți conserv capul, schimbă Ngurn subiectul. E diferit față de orice alt cap. Niciun duh nu are un astfel de cap. Și apoi, l-aș conserva ca lumea. M-aș ocupa de el luni și luni de zile. Lunile pe cer ar veni și ar pleca, iar fumul ar fi foarte domol și aș aduna eu însumi materialele pentru afumare. Pielea nu ar avea o zbârcitură. Ar fi la fel de netedă ca pielea ta de astăzi.

Se ridică în picioare și, de pe căpriorii plini de funinginea de la afumarea nenumăratelor capete, unde ziua era doar beznă, luă un pachet învelit în rogojină și începu să-l desfacă.

— E un cap asemănător cu al tău, zise el, dar e prost conservat.

Basset își ciulise urechile la aluzia că era vorba de capul unui alb; fiindcă trecuse vreme îndelungată de când ajunsese la concluzia că acești locuitori ai junglei, din partea cea mai centrală a marii insule, nu avuseseră niciodată de-a face cu oamenii albi. Bineînțeles că îi găsise neștiutori de engleza din insule, aproape universală în sud-vestul Pacificului.

Nu auziseră nici de tutun, nici de praful de pușcă. Cele câteva prețioase cuțite, făcute din fier balot, și cele câteva și mai prețioase tomahawk-uri, făcute din niște toporiști ieftine din comerț, presupusese că le capturaseră în război de la boșimanii din jungla de dincolo de ținuturile cu iarbă, și că aceștia, la rândul lor, le dobândiseră de la oamenii apei sărate, care trăiau în apropierea plajelor de coral ale țărmului și care ocazional intrau în contact cu oamenii albi.

— Oamenii din alte părți nu știu să pună capete la păstrare, explică bătrânul Ngurn, în timp ce scotea din rogojina murdară și punea în mâinile lui Basset un cap fără nicio îndoială de om alb.

Că era vechi nu exista niciun dubiu; că era alb o dovedea părul blond. Ar fi putut jura că aparținuse cândva unui englez, și încă unui englez din alte vremuri, ținând seama de cerculețele grele din aur care îi atârnau încă de lobii uscați ai urechilor.

— Deci capul tău… se întoarse vraciul la tema sa favorită.

— Îți spun eu cum facem, îl întrerupse Basset, căruia îi venise o nouă idee. Când am să mor, am să te las să te îngrijești de capul meu, dacă mă lași mai întâi să-l văd pe Cel Roșu.

— Voi avea oricum capul tău când vei muri, îi respinse Ngura propunerea. Adăugă apoi, cu francheța brutală a sălbaticului: în afară de asta, tu nu mai ai mult de trăit. Ești aproape mort acum. Te vor lăsa tot mai mult puterile. Nu peste multe luni te voi avea aici învârtindu-te și tot învârtindu-te în fum. E plăcut, în după-amiezile lungi, să învârți capul cuiva pe care l-ai cunoscut bine, așa cum te cunosc eu pe tine. Și am să-ți vorbesc și am să-ți spun multele taine pe care vrei să le cunoști. Lucru care nu va mai avea importanță, fiindcă tu vei fi mort.

— Ngurn, îl amenință Basset brusc înfuriat. Îl știi pe Trăsnetul Prunc de Fier care este al meu. (Apelativul se referea la pușca sa atotputernică și atotîngrozitoare.) Te pot ucide oricând și atunci nu-mi vei avea capul.

— Tot aia e, Gngngn sau altcineva dintre oamenii mei îl va avea, îl asigură Ngurn cu blândețe. Și tot așa se va învârti și se va tot învârti aici, în casa duhurilor, în fum.

Iar Basset recunoscu în sinea lui că era învins în discuție.

Ce anume era Cel Roșu? – s-a întrebat Basset de o mie de ori în cursul săptămânii următoare, în timp ce părea să-și recapete forțele. Care era sursa sunetului celui minunat? Ce anume era Cântărețul Soarelui, Cel Născut din Stele, acea misterioasă zeitate, cu o purtare la fel de bestială ca și a celor cu capete negre și ciudate și ca a acelor bestii omenești cu chipuri de maimuțe care îl venerau, și ale cărei cântări și porunci dulci precum argintul și mugitoare ca taurul el le auzise de atâta vreme de la o depărtare interzisă? Pe Ngurn nu reușise să-l corupă cu inevitabila conservare a capului său atunci când va fi murit. Gngngn, imbecil și șef cum era, era prea nerod și prea aflat sub influența lui Ngurn, pentru a fi luat în considerare. Mai rămânea Balatta, care, din ziua când l-a găsit și îi ținea cu de-a sila ochii deschiși asupra hidoșeniei ei feminine, grotești, nu încetase să-l adore. Era femeie, iar el aflase de multă vreme că singura cale de a învinge, slujindu-se de trădarea ei față de trib, era cea care trecea prin inima ei de femeie.

Basset se respecta. Nu-și revenise niciodată din oroarea inițială produsă de sluțenia Balattei ca femeie. Până și acasă, în Anglia, chiar și în perioadele cele mai bune, farmecul femeii nu fusese niciodată la mare preț în ochii lui. Totuși acum, în mod hotărât, așa cum poate să facă doar un bărbat în stare să se sacrifice pentru cauza științei, decise să nu mai țină seama de finețea și de delicatețea propriei sale firi, făcând dragoste cu boșimana aceea neînchipuit de respingătoare.

Se cutremură de silă, dar cu fața întoarsă într-o parte își ascunse grimasele și abia își stăpâni sila când îi cuprinse cu brațele umerii având cruste de murdărie și când simți pe ceafa și pe obraz contactul cu părul ei creț, cu damf de ulei rânced. Dar el aproape că scoase un țipăt când ea se abandonă cu totul acestei mângâieri chiar din prima clipă, strâmbându-se, strigând vorbe nearticulate și scoțând mici sunete de plăcere, ciudate, gâlgâite, ca de porc. Era prea mult. Iar următorul lucru pe care l-a făcut în ciudata lui relație amoroasă a fost s-o ducă la râu și s-o spele ca lumea.

Începând de atunci, s-a dedicat ei ca un adevărat băiat de la țară, atât de des și atât de mult timp cât îi permitea voința lui trecând peste repulsie. Dar în privința căsătoriei, despre care ea aducea cu ardoare vorba, cu stricta respectare a cutumei tribale, el ezita. Din fericire, regula tabuului era puternică în cadrul tribului. Astfel, de pildă, Ngurn nu putea să atingă os, carne sau piele de crocodil. Acest lucru fusese stabilit la nașterea sa. Lui Gngngn i se interzisese să fie vreodată atins de vreo femeie. O astfel de pângărire, dacă se întâmpla să aibă loc, putea fi ispășită doar prin moartea femeii ofensatoare. Acest lucru se întâmplase o dată, de la venirea lui Basset, când o fetiță de nouă ani, alergând în joaca ei, s-a împiedicat și a căzut lovindu-se de șeful sacru. Iar fetița nu a mai fost văzută. În șoaptă, Balatta i-a spus lui Basset că fetița se aflase trei zile și trei nopți supusă morții în fața Celui Roșu. Cât despre Balatta, fructul de pâine era tabu pentru ea. Drept pentru care Basset era recunoscător: tabuul ar fi putut să fie apa.

Pentru sine, el a inventat un tabu special. Se putea căsători, explică el, doar atunci când Crucea Sudului se înălța cel mai mult în drumul ei pe cer. Pricepându-se la astronomie, câștiga astfel o păsuire de nouă luni și era convins că în acest răstimp avea fie să moară, fie să evadeze spre coastă, cunoscând totul despre Cel Roșu și despre sursa glăsuirii minunate a Celui Roșu. La început, el și l-a închipuit pe Cel Roșu ca fiind vreo statuie colosală, asemenea celei a lui Memnon, ajungând să glăsuiască în anumite condiții de temperatură la lumina soarelui. Dar atunci când, după un raid al războinicilor, un grup de prizonieri a fost adus și sacrificiul a avut loc noaptea, pe timp de ploaie, când soarele nu putea să joace niciun rol, iar Cel Roșu a fost mai în voce ca de obicei, Basset a renunțat la această ipoteză.

În compania Balattei, uneori însoțiți de bărbați și de grupuri de femei, avea libertatea de a hoinări prin junglă în trei cvadrante din compas. Dar al patrulea cvadrant, care cuprindea sălașul ascuns al Celui Roșu, era tabu. El a arătat o dragoste mai aprinsă față de Balatta – de asemeni s-a îngrijit ca ea să se spele singură mai des. Cum ea reprezenta eternul feminin, era în stare de orice trădare de dragul iubirii. Și, cu toate că vederea ei îi provoca greață, iar contactul cu ea îl ducea la disperare, deși nu putea scăpa de sluțenia ei nici în

coșmarurile lui datorate obsesiei, totuși el era conștient de adevărul cosmic al sexului care o însuflețea și care făcea ca propria ei viață să însemne mai puțin decât fericirea iubitului ei, cu care spera să se căsătorească. Julieta sau Balatta? Unde era deosebirea de esență? Blândul și gingașul produs al ultra-civilizației, sau prototipul animalic apărut cu o sută de mii de ani înaintea ei? – Nu exista nicio deosebire.

Basset era în primul rând un om de știință, în al doilea rând un umanist. În inima insulei Guadalcanal, el supuse povestea de dragoste unui test, așa cum ar fi testat vreo reacție chimică în laborator. Își spori ardoarea prefăcută față de boșimană, sporind în același timp caracterul imperios al voinței de a o face să dorească să-l privească pe Cel Roșu față-n față. Era vechea poveste, recunoscu el, care spune că femeia trebuie să plătească, și totul s-a petrecut într-o zi când s-a întâmplat să prindă împreună un peștișor negru, neclasificat și fără nume, lung de vreo doi-trei centimetri, jumătate țipar și jumătate cu solzi, plin de icre aurii ca de somon, care trăia în apă dulce și care era considerat, crud și necurățat, proaspăt sau putrezit, o delicatesă nemaipomenită. Întinsă pe burtă în noroiul ce acoperea solul putrid al junglei, Balatta se aruncă, apucându-l cu mâna de glezne, sărutându-i picioarele și scoțând niște sunete ca niște plescăieli care-l făcură să se înfioare din cap până-n picioare. Ea îl imploră s-o ucidă mai degrabă decât să-i pretindă această dovadă extremă a iubirii. I-a vorbit despre pedeapsa încălcării tabuului privitor la Cel Roșu – o săptămână de tortură, pe viu, ale cărei detalii ea le urlă cu fața vârâtă în noroi, până ce el realiză că era încă un novice în cunoașterea grozăviilor pe care omul era în stare să le aplice omului.

Totuși Basset insistă să i se satisfacă voința de bărbat, pe riscul femeii, pentru a putea să dezlege misterul cântării Celui Roșu, cu toate că ea ar fi urmat să fie ucisă lent, în chinuri înfiorătoare și urlând. Balatta, femeie fiind, cedă. Îl conduse în cvadrantul interzis. Un munte abrupt, înălțându-se dinspre nord pentru a se întâlni cu o apariție similară dinspre sud, gâtuiau pârâul în care pescuiseră ei într-un defileu adânc și întunecat. După aproape doi kilometri de-a lungul defileului, drumul începu să urce abrupt până ce trecură peste o șa din calcar brut, care-i atrase privirea de geolog. Tot urcând, deși el făcea opriri dese din cauza slăbiciunii fizice evidente, escaladară înălțimi acoperite de păduri, până când ajunseră pe un platou înalt. Basset recunoscu în alcătuirea compoziției lui nisip vulcanic și era convins că un magnet portabil ar fi putut capta o încărcătură bună din granulele ascuțite pe care călca.

Iar apoi, ținând-o pe Balatta de mână și ducând-o mai departe, ajunse la acel lucru – o groapă enormă, în mod evident artificială, în mijlocul platoului. Istoria veche, Instrucțiunile pentru Navigația pe Mările Sudului, zeci de date și de semnificații reținute de memorie,

iuți și furioase, țâșniră prin creierul lui. Mendana fusese cel care descoperise insulele și le numise ale lui Solomon, fiind convins că găsise minele fabuloase ale acelui rege. S-a râs de credulitatea copilărească a bătrânului navigator și iată că acum el însuși, Basset, stătea pe marginea unei excavații întru totul asemănătoare cu exploatările de diamante din Africa de Sud.

Dar lucrul acela pe care îl cerceta de sus cu privirea nu avea nicio legătură cu diamantul. Mai degrabă era o perlă, cu profunzimile irizării unei perle dar având o dimensiune pe care toate perlele de pe pământ topite de timp în una singură nu ar fi putut-o atinge și având o culoare nevisată de nicio perlă sau de orice altceva pentru acea materie, fiindcă era culoarea Celui Roșu. Și Basset știu pe loc că era vorba de însuși Cel Roșu. O sferă desăvârșită, cu un diametru de două sute bune de metri, al cărei vârf se afla la o sută de metri sub nivelul marginii. El asemui calitatea culorii acelui lucru cu un smalț. Într-adevăr, socoti că era un fel de lac, aplicat de om, dar un lac prea miraculos de măiestrit ca să fi fost fabricat de populația de boșimani. Mai strălucitor decât roșul cireșii, abundența culorii lui dădea impresia de roșu clădit peste roșu. Scânteia și se iriza în lumina soarelui parcă licărind de sub straturi și straturi de roșu.

Balatta se străduí zadarnic să-l facă să nu coboare. Se aruncă în noroi dar, când el continuă să coboare pe cărarea ce mergea în spirală pe peretele gropii, ea îl urmă, făcându-se mică și scâncind de teroare. Faptul că acea sferă roșie fusese cizelată ca un lucru de mare precizie, era evident. Luând în considerare numărul mic al membrilor celor douăsprezece sate federate, precum și uneltele și metodele lor primitive, Basset era convins că truda unor generații fără număr cu greu ar fi putut realiza acea excavație enormă.

Descoperi că fundul gropii era tapetat cu oseminte omenești, printre care, dezmembrați și desfigurați, zăceau zei ai satelor, din lemn și din piatră. Unii, acoperiți cu figuri și desene totemice obscene, erau ciopliți din trunchiuri de copac viguroase, cu lungimi între paisprezece și șaptesprezece metri. El remarcă absența zeului rechin și a zeului țestoasă, atât de răspândiți prin satele de pe coastă, și fu uimit de recurența constantă a motivului căștii. Ce știau acești sălbatici din junglă, din inima întunecată a insulei Guadalcanal, despre căști? Oare luptătorii greu înarmați ai lui Mendana purtaseră căști și pătrunseseră până aici cu secole în urmă? Și dacă nu, atunci de unde preluaseră boșimanii motivul?

Înaintând peste talmeș-balmeșul de zei și de oseminte, cu Balatta scâncind la picioarele lui, Basset intră în umbra Celui Roșu și înaintă sub ieșindul lui gigantic până ce îl atinse cu vârful degetelor. Nici vorbă de vreun smalț. Nici suprafața nu era netedă așa cum ar fi fost dacă era lăcuită. Dimpotrivă, era striată și plină de ciupituri, având

ici-colo pete ca niște urme de încălzire puternică și de topire. De asemenea, substanța din care era alcătuit era metalică, deși nu semăna cu niciun metal sau cu vreo combinație de metale pe care le cunoscuse el vreodată. Cât despre culoare, el se convinse că nu fusese aplicată. Era culoarea intrinsecă a metalului însuși.

Își trecu vârful degetelor, care până în acel moment stătuseră nemișcate, peste suprafață și simți cum întreaga sferă gigantică se însufleți, prindea viață și îi răspundea. Era ceva de necrezut! O atingere atât de ușoară pe o masă atât de imensă! Totuși se înfiora sub mângâierea ușoară a degetelor în vibrații ritmice care deveneau șoapte și fosnete și murmure ale unui sunet – dar ale unui sunet atât de diferit atât de slab, încât era un șuier abia pâlpâind; atât de suav încât era înnebunitor de dulce, sunând precum un corn vrăjit al zânelor, în cele din urmă neputând fi asemuit de Basset decât cu zvonul vreunui clopot al zeilor, ajuns pe pământ din spațiul cosmic.

Îi aruncă Balattei o privire rapidă și întrebătoare, dar vocea Celui Roșu, pe care el îl evocase, o azvârlise cu fața la pământ, tânguindu-se printre oseminte. El se întoarse să contemple lucrul cel miraculos. Era gol pe dinăuntru și nu era făcut din niciun metal cunoscut pe pământ, fu concluzia sa. Purta pe drept numele de Cel Născut din Stele, dat de cei din vremurile vechi. Numai din stele ar fi putut să vină și nu era un lucru întâmplător. Era o creație a străduinței și inteligenței. O asemenea perfecțiune a formei, faptul că era în mod cert gol pe dinăuntru, nu puteau fi rodul unei simple întâmplări. Era indubitabil creația unor inteligențe, depărtate și de neînchipuit, care prelucrau la modul fizic metalele. Privea la el cu uluire, cu mintea străbătută de fulgerările unor ipoteze ce încercau să explice motivele pentru care acel călător de departe se aventurase prin noaptea spațiului cosmic, își croise drum printre stele și acum se înălța în fața lui și deasupra lui, dezgropat cu răbdare de niște antropofagi, ciupit și smălțuit de baia lui de flăcări din două atmosfere.

Dar culoarea era oare un smalț rezultat din acțiunea temperaturii înalte asupra vreunui metal obișnuit? Sau era o calitate intrinsecă a metalului însuși? Împunse cu vârful briceagului pentru a testa compoziția materialului. Instantaneu, întreaga sferă izbucni într-o șoaptă puternică, într-un protest tăios, aproape vibrând minunat, dacă s-ar putea imagina o șoaptă care să vibreze, acum înălțându-se, acum coborând, cele două extreme ale registrului sonor amenințând să închidă cercul și să se contopească în tunetul mugitor pe care el îl auzise atât de des de la o depărtare imposibilă.

Uitând de orice prudență, de însăși viața lui care era în joc, vrăjit de minunea obiectului inimaginabil și inexplicabil, ridică briceagul pentru a lovi mai cu forță printr-o mișcare mai largă, dar fu oprit de Balatta. Ea se ridicase în genunchi într-o agonie a groazei, strângându-

și genunchii cu mâinile și implorându-l să înceteze. În dorința ei aprigă de a-l impresiona, își vârî antebrațul între dinți și se mușcă până la os.

El abia de-i observă gestul, cu toate că dădu automat ascultare instinctelor sale mai blânde și renunță la lovitura de cuțit. În ochii lui, viața se micșorase la dimensiuni microscopice în fața acestui colosal mesager al unei vieți superioare, venit din depărtările universului sideral. O îmboldi ca pe un câine cu călcâiul pe mica boșimană slută ca să se ridice în picioare și o sili să-l urmeze într-un înconjur al bazei. După o scurtă bucată de drum, dădu peste niște orori. Printre altele, recunoscu chiar, uscate de soare, rămășițele fetiței de nouă ani, care încălcase întâmplător tabuul șefului Gngngn. Și, printre rămășițele celor răposați, întâlni și rămășițele unuia care nu decedase încă. Adevărul este că boșimanii se definiseră pe ei înșiși prin numele de Cel Roșu, văzând în el propria lor imagine pe care se străduiau s-o împace și s-o îmbuneze prin asemenea ofrande roșii.

Continuându-și turul, călcând tot timpul peste oseminte și peste imagini de oameni și zei care constituiau pardoseala acestui străvechi osuar de sacrificiu, el dădu peste dispozitivul cu ajutorul căruia Cel Roșu era capabil să-și trimită chemarea, cântând-o cu glas de tunet peste fâșiile de junglă și de savană până la plaja depărtată de la Ringmanu. Era simplu și primitiv, așa cum era și artificiul desăvârșit al Celui Roșu. Un stâlp mare, lung de vreo cincisprezece metri, împodobit cu semnele unor superstiții vechi de secole, purtând încrustate pe el dinastiile unor zei, fiecare suprapus, fiecare purtând cască, fiecare șezând în gura deschisă a unui crocodil, stâlp atârnat cu ajutorul unor funii, pe care se răsuceau plante parazite cățărătoare, de vârful unui tripod alcătuit din trei trunchiuri mari de copaci, purtând și ei încrustate schițele rânjinde și grotești ale concepțiilor moderne ale omului despre artă și zeitate. De impresionantul stâlp atârnau funii cu noduri asupra cărora oamenii puteau să exercite o forță direcționată. Asemenea unui berbece, acest stâlp putea fi lansat perpendicular spre puternica sferă irizată în roșu.

Acesta era locul unde Ngurn oficia și funcționa din punct de vedere religios, în folosul său și al celor douăsprezece triburi de sub conducerea sa. Basset râse în hohote, aproape ca un nebun, la gândul că acest mesager miraculos, după ce a străbătut grație inteligenței spațiul cosmic, a putut să cadă într-un bastion al boșimanilor, fiind venerat de niște sălbatici asemănători cu maimuțele, mâncători de oameni și vânători de capete. Era ca și cum Cuvântul lui Dumnezeu ar fi căzut în smârcul împuțit ce umple prăpastia din fundul iadului; ca și cum Poruncile lui Iehova săpate în piatră ar fi fost prezentate maimuțelor din cușca maimuțelor de la grădina zoologică; ca și cum Predica de pe Munte ar fi fost rostită în vacarmul dintr-o casă de

nebuni.

Săptămânile se scurgeau cu încetineală. După alegerea sa, Basset își petrecea nopțile pe podeaua plină de cenușă a casei duhurilor, sub capetele veșnic rotitoare care se conservau lent. Motivul era că aici era tabu sexul femeiesc, inferior și, prin urmare, se putea ascunde de Balatta, care ca amantă devenea tot mai insistentă și mai periculoasă, pe măsură ce Steaua Sudului se înălța tot mai sus pe cer, marcând astfel apropierea nunții ei. Zilele, Basset și le petrecea într-un hamac întins la umbra marelui arbore de pâine din fața casei duhurilor. Mai interveneau unele pauze în acest program, când, cufundat în somnul letargic din timpul crizelor de febră devastatoare, zăcea zile și nopți la rând în casa capetelor. Se străduia mereu să lupte cu febra, să trăiască, să continue să trăiască, să prindă tot mai multă putere până în ziua când avea să fie destul de puternic pentru a înfrunta fâșia de savană și centura de junglă de dincolo de ea, și pentru a învinge ajungând la plajă și la vreun vas venit după mână de lucru, la vreun keci sau schooner specializate în transportul clandestin de sclavi, și mai departe la civilizație, până la cei cărora le putea duce vestea despre mesajul din alte lumi care zăcea, având parte de venerația întunecată a unor oameni-animale, în inima neagră din centrul centrului insulei Guadalcanal.

În alte nopți, zăcând până târziu sub arborele de pâine, Basset petrecea lungi ceasuri urmărind cum dispăreau lent stelele înspre apus, în spatele zidului negru al junglei, unde aceasta fusese împinsă înapoi de luminișul din jurul satului. Posedând mai mult decât niște simple cunoștințe superficiale de astronomie, el se deda plăcerii unui om bolnav, făcând speculații în privința locuitorilor de pe planetele nevăzute ale acelor sori incredibil de depărtați; spre a vizita casele de lumină ale acelora, viața a ieșit în afară, vizitator timid, din criptele întunecate ale materiei. Nu putea concepe o limită a timpului, după cum nu-și putea imagina nici mărginirea spațiului. Niciun fel de speculații subversive legate de radiu nu-i zdruncinaseră credința științifică solidă în conservarea energiei și în indestructibilitatea materiei. Dintotdeauna și pentru totdeauna trebuie să fi existat stelele. Și, cu siguranță, în acea frământare cosmică, toate trebuiau să fie asemănătoare prin comparație, din aceeași substanță ori substanțe, abstracție făcând de capriciile plămădirii. Toate trebuie să se supună ori să dea naștere acelorași legi care au guvernat neabătut întreaga experiență a omului. Prin urmare, argumenta și conchidea el, planetele și viața trebuie să constituie apanaje ale tuturor sorilor, așa după cum ele constituiau apanaje ale unui anumit soare din propriul lui sistem solar.

Chiar în timp ce el zăcea aici, sub arborele de pâine, o inteligență cercetând cu privirea abisurile înstelate, desigur că întregul univers

era scrutat fără răgaz de nenumărați ochi ca și ai lui, deși cu certitudine diferiți, având în spatele lor, cu atât mai mult, inteligențe care și-au pus întrebări și au căutat sensul și construcția întregului. Raționând astfel, el simțea cum sufletul său își descoperea înrudirea cu acea augustă companie, cu acea mulțime a cărei privire cercetătoare era pentru totdeauna fixată pe cortina infinitului.

Cine erau ele, ce erau ele, acele ființe depărtate și superioare, care au aruncat o punte peste cer prin mesajul lor gigantic, irizând în roșu și scoțând sunete cerești? Cu siguranță, și cu mult timp în urmă, au bătut și ele cărarea pe care omul de-abia a pus piciorul, după calendarul cosmic. Iar pentru a fi în stare să trimită un asemenea mesaj peste prăpastia cosmică, desigur că ei vor fi atins acele înălțimi de care omul, cu lacrimi și osteneală și asudând sânge, în întuneric și buimăcit de atâtea îndemnuri, se apropie așa de încet. Și ce erau ele pe culmile lor? Ajunseseră la Fraternitate? Sau învățaseră și ei că legea iubirii impunea pedeapsa slăbiciunii și a decăderii? Viața era oare o luptă? Legea întregului univers era cumva legea nemiloasă a selecției naturale? Și, lucru imperativ și dureros, concluziile lor, îndelung cântăritele lor judecăți, erau închise chiar atunci în uriașa inimă metalică a Celui Roșu, așteptând doar ca primul pământean să le citească? De un lucru era sigur: sfera sonoră nu era în niciun caz un strop de rouă roșie, scuturat din coama leonină a vreunui soare chinuit. Era rodul unei intenții, nu al unui hazard, și conținea cuvintele și înțelepciunea stelelor.

Ce instrumente și elemente și forțe stăpânite, ce înțelepciune și ce taine și ce mijloace de a controla destinul ar putea exista acolo! Fără nicio îndoială, de vreme ce se puteau încorpora atât de multe într-un lucru atât de mic, cum era piatra de fundație a unei clădiri publice, acea sferă enormă ar putea să conțină istorii vaste, profunzimile unor cercetări duse până la capăt, depășind cele mai îndrăznețe așteptări ale omului, legi și formule care, ușor de stăpânit, ar transforma viața omului pe pământ, cea a individului și cea a colectivităților, astfel încât să salte din mocirla prezentă până la inimaginabile înălțimi de puritate și putere. Era cel mai sublim dar al Timpului, oferit omului legat la ochi și aspirând la cer, nesățios. Și tocmai lui, lui Basset, i se acordase șansa măreață de a fi primul care primea acest mesaj de la rudele interstelare ale omului!

Niciun alb, și cu atât mai mult niciun străin din celelalte triburi de boșimani, nu privise la Cel Roșu rămânând în viață după aceea. Așa era legea lămurită de Ngurn lui Basset. Exista un lucru cum ar fi frăția de sânge, argumentase Basset, drept răspuns, în trecut. Însă Ngurn rostise un nu solemn. Până și frăția de sânge se afla în afara favorurilor Celui Roșu. Numai un bărbat născut în sânul tribului putea să privească la Cel Roșu și să rămână în viață. Dar acum, odată cu

taina vinovată cunoscută doar de Balatta, a cărei spaimă de a fi nimicită în fața Celui Roșu îi pecetluise buzele, situația era diferită. Ceea ce avea el de făcut era să se refacă după îngrozitoarele friguri care îl slăbiseră și să ajungă la civilizație. Apoi avea să întreprindă o expediție aici și, chiar de-ar fi să nimicească întreaga populație a Guadalcanalului, să extragă din inima Celui Roșu mesajul către lume trimis din celelalte lumi.

Însă recidivele lui Basset erau din ce în ce mai frecvente, scurtele sale convalescențe tot mai puțin întremătoare, perioadele de comă tot mai lungi, până ajunse să înțeleagă, dincolo de ultimele imbolduri ale optimismului inerent unei constituții atât de puternice ca a lui, că nu va apuca niciodată să traverseze teritoriile acoperite de ierburi, să străbată periculoasa junglă de coastă și să iasă la mare. Se stingea în timp ce Crucea Sudului se ridica tot mai sus pe cer, până când și Balatta pricepu că el avea să fie mort la data nunții hotărâtă de tabuul lui. Ngurn se duse personal în pelerinaj și adună materiale de produs fum pentru conservarea capului lui Basset și își exhibă cu fală desăvârșirea artistică înștiințându-l în legătură cu intenția sa când Basset va fi murit. Cât despre sine, Basset nu fu șocat. De prea multă vreme și prea profund scăzuse viața în el ca să-l mai chinuie cu spaima extincției iminente. A continuat să existe cu îndârjire, perioadele de inconștiență alternând cu perioade de semi-conștiență, onirice și ireale, în care se întreba zadarnic dacă l-a contemplat vreodată cu adevărat pe Cel Roșu sau dacă totul era doar o închipuire coșmarească produsă de delir.

Veni și ziua când toate cețurile și pânzele de păianjen se destrămară, când se trezi cu mintea limpede ca un cristal și când putu să facă o apreciere justă a slăbiciunii sale trupești. Nu-și mai putea ridica nicio mână sau un picior. Atât de puțin își mai putea controla trupul, încât abia dacă mai era conștient că avea așa ceva. Într-adevăr, carnea sa putea lesne să-i șadă pe suflet, iar sufletul său, în clipa lui de limpezime, știu grație tocmai acelei limpezimi că bezna dispariției era aproape. Știa că sfârșitul era aproape; știa că îl privise cu adevărat cu proprii ochi pe Cel Roșu, pe mesagerul dintre lumi; știa că nu va apuca să ducă acel mesaj lumii – acel mesaj care, după câte știa el, e posibil să fi așteptat ca omul să-l audă, din inima insulei Guadalcanal, timp de zece mii de ani. Și Basset se agită să pună lucrurile în ordine, chemându-l pe Ngurn la el, afară, la umbra arborelui de pâine, și împreună cu bătrânul vraci discută termenii și aranjamentele ultimului său efort în viață, aventura sa finală în carne vie.

— Cunosc legea, O Ngurn, închise el subiectul. Acela care nu face parte dintre ai noștri nu poate să privească la Cel Roșu și să rămână în viață. Eu, oricum, nu voi mai rămâne în viață. Tineri tăi mă vor duce în fața Celui Roșu și am să-l privesc, și am să-i aud glasul, și apoi am

să mor de mâna ta, O Ngurn. În felul acesta vor fi respectate cele trei lucruri: legea, dorința mea și intrarea mai rapidă în posesia capului meu, pe care toate preparativele tale îl așteaptă.

Lucru cu care Ngurn fu de acord, adăugând:

— E mai bine așa. Un om bolnav, care nu se mai poate face bine, e nebun să mai trăiască pentru un răstimp atât de scurt. De asemenea, e mai bine, pentru cei în viață, ca el să plece. De prea multă vreme ești pe ducă. Nu că nu mi-ar fi fost de folos să discut cu un om atât de înțelept. Dar de luni de zile prea puțin am stat de vorbă. În loc de asta, ai pus stăpânire pe locul din casa capetelor, făcând o larmă ca un porc aflat pe moarte sau vorbind mult și cu glas tare în propria ta limbă, pe care eu nu o înțeleg. Asta m-a zăpăcit de tot, fiindcă mie îmi place să gândesc la lucrurile mărețe ale luminii și ale întunericului, în timp ce rotesc capetele în fum. Marea gălăgie pe care o făceai era deci o perturbare a învățăturii neîntrerupte și a acumulării lente a înțelepciunii finale la care voi ajunge înainte de a muri. Cât despre tine, asupra ta întunericul s-a și așternut și e bine să mori acum. Și îți făgăduiesc că, în zilele lungi ce urmează, când îți voi roti capul în fum, niciun om din trib nu ne va deranja, iar eu am să-ți spun o mulțime de taine, fiindcă sunt un om bătrân și foarte înțelept și voi adăuga înțelepciune la înțelepciune în timp ce îți voi roti capul în fum.

Așadar făcură o targă și, purtat pe umerii a șase bărbați, Basset porni în ultima lui aventură neînsemnată, care trebuia să încununeze aventura absolută, pentru el, a vieții. Cu un trup de care abia de mai era conștient, căci până și durerea fusese stoarsă din el, și cu o minte ascuțită și limpede care îl obișnuia cu un extaz liniștit al gândirii cu desăvârșire lucidă, el zăcea pe spate pe targa ce se legăna și privea cum se estompa lumea trecătoare, contemplând pentru ultima oară arborele de pâine din fața casei duhurilor, lumina împuținată de sub acoperișul încâlcit al junglei, trecătoarea întunecoasă dintre munții înghesuiți unul într-altul, șaua de calcar brut și platoul de nisip negru, vulcanic.

Îl purtară în jos pe poteca în spirală din jurul gropii, dând înconjur Celui Roșu, care strălucea și scânteia, părând a fi mereu pe punctul de a iriza din culoare și lumină în cântare dulce și în tunet. Și îl purtau peste oseminte și trunchiuri ale unor oameni și zei hăcuiți, peste ororile altor oameni hăcuiți, care încă trăiau, până la tripodul clădit din trei trunchiuri solide, de care atârna uriașul trunchi de copac în chip de berbece.

Aici Basset, ajutat de Ngurn și de Balatta, se ridică lipsit de vlagă în picioare, clătinându-se din șale de slăbiciune, și, cu ochi limpezi, nesovăitori, atoatevăzători, privi la Cel Roșu.

— O dată, O Ngurn, zise el, fără să-și ia ochii de la suprafața

strălucitoare și vibrândă pe care și în care toate nuanțele roșului de cireașă jucau neîncetat, tot timpul tremurând de nerăbdare să se preschimbe în sunet, să devină foșnet mătăsos, șoaptă argintie, atingere aurie a unor strune, flaut catifelat din țara zânelor, depărtare suavă a tunetelor.

— Aștept, răspunse Ngurn după o pauză lungă, cu tomahawk-ul în mână, gata pregătit, fără ostentație.

— O dată, O Ngurn, repetă Basset, lasă-l pe Cel Roșu să vorbească, astfel încât să-l pot vedea și totodată să-l aud vorbind. Apoi lovește, când am să ridic mâna, fiindcă, atunci când am să ridic mâna, am să-mi las capul să se aplece în față și am să fac loc pentru lovitură la baza cefei. Dar, O Ngurn, eu, care sunt pe cale de a ieși din lumina zilei pentru totdeauna, mi-aș dori să ies având în auz cântarea sublimă a glasului Celui Roșu.

— Iar eu îți făgăduiesc că nu va exista niciodată un cap mai bine conservat ca al tău, îl asigură Ngurn, făcând în același timp semn bărbaților din trib să apuce funiile de manevră suspendate de trunchiul de copac în chip de berbece. Capul tău va fi cea mai măiastră lucrare a mea de conservare a capetelor.

Basset zâmbi liniștit la lăudăroșenia bătrânului, în timp ce bușteanul cioplit, tras înapoi pe o distanță de doi-trei metri, era eliberat. În clipa următoare, era pierdut în extaz la brusca și tunătoarea eliberare a sunetului. Dar ce tunet! Era dulce, purtând în el calitatea de neprețuit a tuturor metalelor sonore. În el glăsuiau arhanghelii; era sublim de frumos înaintea tuturor sunetelor; era învestit cu inteligența supraoamenilor de pe planetele altor sori; era glasul lui Dumnezeu, care te vrăjea și-ți poruncea să-l asculți. Și – miracol nepieritor al acelui metal interstelar! Basset, cu propriii săi ochi, văzu culoarea și culorile preschimbându-se în sunet, până ce întreaga suprafață vizibilă a vastei sfere începu să pâlpâie, să se înfioare devenind vaporoasă, străbătută de ceva ce el n-ar fi putut spune dacă era culoare ori sunet. În acel moment, simți că interstițiile materiei îi aparțineau, ca și contopirile și transfuziile reciproce de materie și forță.

Timpul se scurgea. În cele din urmă, Basset fu readus pe pământ din extazul lui printr-un gest plin de nerăbdare din partea lui Ngurn. Aproape că uitase de vrăjitorul cel bătrân. O strălucire a fanteziei îi aduse în gâtlej un chicotit plin de satisfacție. Pușca lui de vânătoare zăcea alături de el pe targă. Tot ce avea de făcut era ca, lipindu-și gura țevii de cap, să apese pe trăgaci și să-și zboare capul cu totul.

Dar de ce să-l tragă pe sfoară? fu următorul gând al lui Basset. Vânător de capete, fiară canibală și ființă omenească, jumătate maimuță și jumătate om, bătrânul Ngurn jucase totuși, potrivit normelor sale, cum nu se poate mai cinstit. Ngurn era în sine un

premergător al eticii și contractului, al cinstirii și al amabilității în rândul oamenilor. Nu, hotărî Basset, ar fi un mare păcat și un gest dezonorant să-l înșele pe bătrân, la urma urmei. Capul său îi aparținea lui Ngurn și avea să fie capul de care se va îngriji Ngurn.

Și Basset, ridicându-și mâna în chip de semnal, aplecându-și în față capul, așa cum se înțeleseseră, pentru a-și expune limpede porțiunea unde se lega de coarda întinsă a șirei-spinării, uită de Balatta, care nu era decât o simplă femeie, o femeie și atât, singură și nedorită. El știu, fără să vadă, când toporișca ascuțită ca un brici se ridică în aer în spatele lui. Și în clipa aceea, dinaintea sfârșitului, peste Basset se lăsă umbra Necunoscutului, senzația miracolului iminent al năruirii zidurilor în fața imaginabilului. Atunci când știu că lovitura pornise și exact înainte ca tăișul de oțel să muște în carne și în nervi, aproape i se păru că privea chipul senin al Meduzei, Adevărul… și, în același timp cu mușcătura oțelului, prin năvala beznei, în strălucirea de-o clipă a imaginației, avu viziunea capului său rotindu-se încet, rotindu-se veșnic, în casa duhurilor de lângă arborele de pâine.

Waikiki, Honolulu
22 mai 1916

---

[1] Sir Walter Scott (1771-1832)

[2] Rudyard Kipling (1865-1936) – Greatest Story in the World.

[3] Collie –rasă de câine de talie mare, cu părul lung și roșcat, botul ascuțit, foarte inteligent și blând (ciobănesc scoțian).

[4] George Sterling (1869-1926) – The Testimony of the Suns

[5] Bliss Carman (1861-1929) – A Vagabond Song

[6] William Ernest Henley (1849-1903) – The Sword Singing

[7] Rudyard Kipling – The Cat That Walked by Himself